

Stenogrammid

XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 09.12.2015, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine

1. 14:05 Erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu (142 SE) esimese lugemise jätkamine
2. 14:33 Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu (139 SE) esimene lugemine
3. 14:52 Käibemaksuseaduse § 30 muutmise seaduse eelnõu (148 SE) esimene lugemine
4. 14:55 Alkoholiseaduse täiendamise seaduse eelnõu (111 SE) esimene lugemine
5. 15:45 Välisriigi kutsevalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (70 SE) kolmas lugemine
6. 15:46 Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (73 SE) kolmas lugemine
7. 15:48 Sotsiaalseadustiku üldosa seaduse eelnõu (93 SE) kolmas lugemine
8. 15:49 Sotsiaalhoolekande seaduse eelnõu (98 SE) kolmas lugemine
9. 16:10 Tarbijakaitse seaduse eelnõu (37 SE) kolmas lugemine
10. 16:12 Elektroonilise side seaduse ning elektroonilise side seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu (51 SE) kolmas lugemine
11. 16:13 Pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu (125 SE) kolmas lugemine
12. 16:14 Ülevaade avaliku teenistuse 2014. aasta aruandest
13. 16:58 2016. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (103 SE) kolmas lugemine
14. 18:45 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel NATO reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu (131 OE) teine lugemine
15. 18:51 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamissioonil Kosovos" eelnõu (132 OE) teine lugemine
16. 18:57 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med" eelnõu (133 OE) teine lugemine
17. 19:00 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamissioonil Malis" eelnõu (134 OE) teine lugemine
18. 19:09 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitalval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu (135 OE) teine lugemine
19. 19:19 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamissioonil Afganistanis" eelnõu (136 OE) teine lugemine
20. 19:25 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu (137 OE) teine lugemine
21. 19:28 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktjärgsel rahutagamissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu (138 OE) teine lugemine
22. 19:33 Riigikogu otsuse "Riigi 2014. aasta majandusaasta koondaruande kinnitamine" eelnõu (85 OE) teine lugemine
23. 19:35 Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu (82 SE) teine lugemine
24. 20:04 Euroopa Liidu liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (117 SE) teine lugemine

25. 20:07 Tagatisfondi seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (119 SE) teine lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:01 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame 10. töönädala kolmapäevast istungit. Kõigepealt palun ette astuda nendel Riigikogu liikmetel, kellel on soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi. Monika Haukanõmm, palun!

14:02 Monika Haukanõmm

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Eesti Vabaerakonna fraktsiooni seitsme liikme nimel soovin anda riigihalduse ministrile Arto Aasale üle arupärimise koondamise kohta tervishoius. Nagu te teate, tänavu septembris said riigiasutuste personalijuhid Rahandusministeeriumist suunise, et aastani 2019 tuleb koondada umbes 0,7% töötajatest. Seda on kokku 3500 inimest, aastas 700–750 inimest. Kirjaga oli kaasas tabel, kes ja kui mitu inimest peab koondama. Tartu Ülikooli Kliinikum teatas riigihalduse ministri kavast kuuldes, et nad peavad koondama 85 töökohta 590-st. Põhja-Eesti Regionaalhaigla peab koondama 80 töötajat. Tartu Ülikooli Kliinikumi nõukogu teatas selle peale, et niisugune koondamisnõue on ebaproportsionaalselt suur ja halvendab tervishoiuteenuste kvaliteeti. Samasugusele seisukohale asus ka Eesti Haigekassa juhatuse esimees Tanel Ross, kes ütles, et Eesti tervishoius kasutatakse raha niigi efektiivselt. Toodi veel esile, et nii haiglad kui ka haigekassa on seisukohal, et vanemaalise elanikkonna osakaalu suurenemine tähendab suuremat nõudlust tervishoiuteenuste järele. Lisaks tuleb arvestada asjaoluga, et meditsiinipersonali väljaränne Eestist ei ole peatunud. Meid paneb riigi selline tegevus väga muretsema ning seetõttu esitamegi ministrile kuus küsimust.

14:04 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Olen vastu võtnud ühe arupärimise. Edastame selle kodu- ja töökorra seaduse sätete alusel. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

89 Riigikogu liiget on täiskogu istungil kohal, 12 puudub.

1. 14:05 Erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu (142 SE) esimese lugemise jätkamine

14:05 Esimees Eiki Nestor

Jätkame sealt, kus täiskogu töö eile katkes. Jätkub eelnõu 142, Vabariigi Valitsuse algatatud erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Eile jäid pooleli läbirääkimised. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel Krista Aru, palun!

14:06 Krista Aru

Austatud rahvaesindajad! Mul on väga raske pärast eilseid sisukaid, sütitavaid ja kaasa mõtlema panevaid sõnavõtte täna oma kõnet alustada. Sellepärast alustan hoopis Jaan Tõnissoni sõnadega, kes aastal 1921 Riigikogu ees seistes ütles, et Eesti riigi kõige ülem mõte ja kõige suurem ülesanne on seista oma rahva vajaduste eest. Tegelikult on see ka täna nii. Riigi valitsus ja Riigikogu ei pea lähtuma mitte ainult tänasel päeval vajalikest elulistest otsustest, vaid nad peavad mõtlema sellele, kuidas Eesti riiklus ning eesti rahvas ja siin elavad teised rahvused saaksid kesta ja edeneda veel aastakümneid. See ei tähenda mitte ainult lühiajalisi otsuseid, vaid raskeid valikuid, mis nõuavad kõrgemale, kaugemale ja avaramalt vaatamist. Üks valdkondadest, mis selliseid otsuseid vajab, on kindlasti haridus.

Kui me räägime täna haridusest ja kiidame, et meil on väga head õpetajad, meie laste õpitulemused on väga head, nad saavutavad suurepäraseid kohti olümpiaadidel, me oleme suutnud meie koole korrastada, siis see on nende otsuste tulemus, mis tehti palju aastaid varem. Ka praegu vajab meie haridussüsteem tarku, läbimõeldud ja tulevikku vaatavaid otsuseid. Me teame, et tingimused on täna teised kui 25 aastat tagasi, meie haridusmaastikul on alusharidus, põhiharidus, keskharidus,

kutseharidus, kõrgharidus, meil on erinevad koolid ja lasteaiad ning kindlasti kuuluvad haridusmaastikule ka erakoolid.

Erakoolid on meil olemas ja me ei saa oma haridussüsteemi hinnata erakoole hindamata ja väärtustamata. Erakoolis õpivad täiesti tavaliste inimeste lapsed. Kust on pärit haridusministri veendumus, et erakoolid on vaid rikaste vanemate eralõbu, seda ei oskagi ma kommenteerida. Peedul, Rosmal ja ka mitmes teises väiksemas kohas on vanemad ise kooli heaks palju töötanud, nad on panustanud oma raha ja aega. Kõige rohkem muretsevad nad ju sellepärast, et lapsed saaksid hea hariduse.

Me räägime täna, et on vaja õpetajate palka tõsta. Mitte keegi ju ei eita seda, aga õpetajate palka tõstes ei tohi me lõhkuda ära kogu haridussüsteemi. Erakoolid kuuluvad täna sellesse süsteemi. See on kõige suurem osa sellest vabatahtlikust ühiskondlikust panusest, mida me riigina ju nii väga oma rahvalt ootame. Nüüd me ütleme, et te küll tegite ja olete, aga see pole ikka nagu päris see õige kogukondlikkus. Seega, enne kui asuda otsustama, tuleks meil vaadata haridussüsteemi kui tervikut. Vaatame näiteks koolivõrgu programmi, mis on vastu võetud märtsis. Seal pole ühtegi sõna erakoolidest. Me peaksime endalt küsima, kas mõnes piirkonnas ei võiks erakool asendada munitsipaalkooli. Me peaksime endalt küsima või vähemalt läbi arvutama, et kui erakool ei saa praegu täpselt samas suuruses tegevustoetust nagu munitsipaalkool, siis võib-olla võiks see toetus olla 75% või 80%.
Ma palun kolm minutit juurde!

14:10 Esimees Eiki Nestor

Lisaaega kolm minutit.

14:10 Krista Aru

Me peaksime vaatama erakoole kui võimalust, mis mitmekesistab meie haridussüsteemi, aga annab ka õpetajale veidi teistsuguseid võimalusi.

Me oleme erakoolidele hinnangut andes jäänud pidama täna väga päevakajalise probleemi lahendamise juurde. Seda õigust ei tohiks olla ei Riigikogul ega ka valitsusel. Sest kogu hariduse keskpunktis, ükskõik mis koolitüübist me räägime, on ju ikkagi lapsed. Kui me ühest küljest mõtleme, kuidas töövõimereformi rakendada, ja räägime sellest, et lapsed langevad koolist välja, siis me ei saa pöörata selga neile koolidele, mis ka töötavad laste jaoks ja kuhu lastevanemad on oma tahtmisest, energiast, rahast ja vabast ajast nii palju panustanud ning mis on võib-olla meie ühiskonnas kõige tugevam kogukondlik rakukene, mis tahab edasi kasvada.

Ma olen nõus, et riik ei pea kõiki tegevuskulusid katma, aga me peaksime mõtlema, kuhu me tahame ikkagi riigina areneda. See, et praegu on erakoolid saanud tekkida nii, et nad ei ole seotud omavalitsustega, ei kõlba kusagile. See viga tuleb parandada, sest erakool on eelkõige kogukonnakool ja peab töötama koos omavalitsusega.

On palju vastamata küsimusi. Meil ei ole põhjust ega ka õigust kiirustada praegu haridusvankri lükkamisega ühte teise kraavi, et siis pärast hakata seda järjekordselt kraavist välja sikutama. Haridussüsteem ei kannata väga kiireid ja pealiskaudseid otsuseid.

Lähtudes kõigest sellest teeb Eesti Vabaerakonna fraktsioon ettepaneku seaduseelnõu 142 esimesel lugemisel tagasi lükata. Aitäh!

14:13 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel.

14:13 Jaak Madison

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Alustan kohe peaprobleemidest, mis tulenevad haridusministri eilsetest vastustest. Esiteks jäi kõlama väide, et seaduseelnõu on vaja, et viia seadus uuesti kooskõlla põhiseadusega ja kaotada põhiseaduse riive. Tuletan meelde, et aastal 2011, kui see seadus jõustus, ei rääkinud mitte ükski Reformierakonna poliitik, et see riivab põhiseadust. Kui sama erakonna juhitava koalitsiooni minister üritab parandada viga, mis on tema enda tehtud, siis on see minu meelest silmakirjalik.

Aga räägin nüüd täpsemalt. Täna hommikul oli mul au vestelda kodanikuliikumise Avalikult Haridusest ühe eestvedaja Kalev Roosiväljaga, kellega me rääkisime uuringutest. Eile küsisin ma härra Ligilt, kas on tehtud uuringuid selle kohta, kui paljusid lapsi ja lastevanemaid see mõjutab, kui seaduseelnõu läbi

läheb, kas õppemaks tõuseb siis paljudes koolides ning paljud lapsed ei saa seetõttu enam erakoolis õpinguid jätkata. Vastus oli, et sellist uuringut ei ole tehtud ja seda on võimatu teha. Paraku, mis tuli välja – ma ei tea nüüd, kes valetab või kes räägib õigust –, korduvalt on pöördutud Haridus- ja Teadusministeeriumi poole ettepanekuga selle kohta uuring teha, küsida kohalike omavalitsuste käest, kes on suutelised kompenseerima erakoolide kulutusi ja kes ei ole. Selle põhjal oleksid näha punased alad, kus koolid ei saa peale seaduse rakendumist enam kohalike omavalitsustelt toetust. Siis saab minna otse koolidesse ja teha uuringut lastevanemate seas, küsides, kes on suutelised maksma 50% või 70% kõrgemat õppemaksu. Seda ei ole tehtud. Algul võeti kodaniku liikumise esindajad küll ilusasti jutule, kuid hiljem ei vastatud enam isegi meilidele. Nii et tahaks selgust saada, kellel on õigus.

Arvestades ministri viimaseid vastuseid, kipun ma uskuma pigem härra Roosivälja.

Rääkides põhiseaduse riivist, tuleb minu meelest rääkida ka õiguskantsler Ülle Madise vastusest, mille ta andis 3. novembril k.a Heiki Haljasorule ja Philippe Jourdanile: "Põhiseadusest ei tulene riigi ja/või kohaliku omavalitsuse kohustust maksta eraüldhariduskoolidele tegevustoetust. [...] Kehtiv otsus eraüldhariduskoole toetada kuulub (haridus)poliitiliste valikute hulka, ent ei tulene põhiseadusest."

Samuti kinnitas õiguskantsleri nõunik Aigi Kivioja 3. novembril 2015. aastal, et erakoolidele tegevustoetuse maksmine ei ole riigi ega kohaliku omavalitsuse kohustus, seda võib teha ja võib mitte teha. Kivioja ütles, et mitmed hariduspoliitilised valikud ületavad põhiseadusega nõutava, ent ei mõjuta sellega muude vabatahtlike valikute põhiseaduspärasust. Põhiseaduse riive tekkis siis, kui riik pani kohalikele omavalitsustele kohustuse, kuid ei taganud lisafinantsvahendeid. Sellest tekkis suur kisa ja kära, mis läks Riigikohtusse välja. Riik nõudis õigust, väites, et neil on õigus. Kui Riigikohtus saadi kaotus, siis äkitselt tekkis põhiseaduse riive. Väga silmakirjalik.

Teine asi. On rõhutatud, et suuremad kohalikud omavalitsused on lubanud, et hoolimata riigi käitumisest jätkavad nad erakoolide toetamist. Samamoodi on fakt, et kui liikumine Avalikult Haridusest tegi päringud Tallinna, Tartu, Pärnu ja Keila omavalitsusele, et saada kinnitust, kas nad jätkavad toetamist või mitte, siis selgus, et sellist seisukohta pole mitte kuskil kujundatud. Kõik see on vaid kuulujutu tasandil, et jätkatakse ja toetatakse.

Siin võiks tsiteerida ministrit, kes "Foorumi" saates ütles: "Erakoolid on väga nunnud." Nad ongi nunnud ja sellepärast tuleks neid edasi toetada, kuid riik seda ei tee. On otsene vale, et kohalikud omavalitsused jätkavad toetamist. Siin on ka poliitiline aspekt. Tallinn võib praegu lubada, et nad jätkavad toetamist ... Palun lisaagea!

14:17 Esimees Eiki Nestor

Lisaaeg kolm minutit.

14:17 Jaak Madison

... kuid vähem kui kahe aasta pärast on uued kohalikud valimised. Erakoolidele tekitatakse selline risk, et äkki nad saavad ka edaspidi toetust, aga äkki ei saa, sõltuvalt sellest, kes tuleb võimule või kes paneb koalitsiooni kokku. See on riigi ülimalt riskantne käitumine. Ta tõmbab vaiba jalge alt ära erakoolidelt, kus praegu õpib üle 5700 õpilase, järgmisel aastal on see arv veelgi suurem. Seega, neli aastat varem anti suunis, toetati kodanikualgatust, altpoolt tulevat initsiatiivi, aga peale seda, kui kõne alla tuli mõni miljon eurot, mis on köömes, võrreldes igal aastal parteide toetuseks kuluva rahaga, tõmmati uuesti vaip jalge alt ära, sest "meil ei ole raha ja paneme selle kõik ühte munitsipaalkooli".

Lõpuks ongi tegemist ideoloogilise küsimusega. Pideva survega, et las kõik õpivad ühesuguse tambiga, ühesuguse joonlaua järgi, surume me kõiki lapsi munitsipaalkoolidesse ja paneme raskustesse erakoolid, kes täidavad väga tähtsat osa Eesti hariduspoliitikas. Lapsed on Eesti tulevik, nemad on järgmine põlvkond, kes hakkab seda riiki ja rahvast kujundama.

Rääkida mõnest miljonist eurost, mis peaks minema õpetajate toetuseks, on jällegi väga naeruväärne. Minister ise on kinnitanud, et koalitsioonileping on selgelt üle pingutatud, liiga suurte ambitsioonidega, mida ei suudeta ellu viia, vähemalt esimesel aastal ei suudeta täita strateegias ettenähtut, et aastaks 2019 jõuaks õpetajate palk 120%-ni keskmisest palgast. Seega, enne tuleks parandada vead koalitsioonilepingus ja alles siis minna erakoolide kallale, mitte hakata kohe torkima kõige nõrgemaid. Vaatasin praegu üle arvud organisatsiooni Avalikult Haridusest kohta. Need avaldavad muljet. Praegu on Eestis 46 tegutsevat erakooli ja see organisatsioon on endaga liitnud 193 inimest 44 koolist ehk see esindab põhimõtteliselt peaaegu kõiki Eestis tegutsevaid erakoole. Ministeerium ei saa neid lihtsalt ignoreerida.

Lõpuks räägin kuluefektiivsusest. Mina ei saa sellest aru ega tea, kui palju minister isegi aru saab. Kui need lapsed, kes ei saa enam jätkata õpinguid erakoolis, sest erakoolide tegutsemise raskendamiseks on lihtsalt võetud kasutusele mingisugune vasakpoolne ideoloogia, lähevad kohalikele omavalitsustele kuuluvatesse munitsipaalkoolidesse, siis seal ju samamoodi koormus suureneb. Puudub igasugune statistika selle kohta, kui suur on praegu klasside täituvus ja milline on munitsipaalkoolide võimekus võtta vastu uusi õpilasi. Teeks ikka enne statistika korda ja tuleks arvudega välja, mitte ei loobiks valesid. Kõik seniõeldu on olnud enamjaolt vale.

Ma annan Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni liikmete nimel üle eelnõu tagasilükkamise ettepaneku. Aitäh!

14:21 Esimees Eiki Nestor

Haridus- ja teadusminister on avaldanud soovi esineda läbirääkimistel sõnavõtuga. Kodu- ja töökorra seaduse § 71 alusel annan talle selleks loa. Palun!

14:21 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Ma veedan teiega alati hea meelega aega, kui diskussioon on sisukas, saab selgitada, saab vaielda, saab vastata küsimustele. Täna olen ma sunnitud veel kaheksa minutit teiega veetma, kui juhataja lubab.

14:21 Esimees Eiki Nestor

Palun anda kolm minutit lisaaega!

14:21 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Põhjus ei ole ka väga ebatavaline. Nimelt, sisukal diskussioonil ei ole mitte mingit mõju lõpukõnedele ja fraktsioonide otsustele. Mitte mingit! See on kohati päris ehmatav.

Ma õiendan ära mõned nopped. Kõigepealt, Jaak Madison vist oma kõige võimsamas mõttes ütles, et vigade parandamine on silmakirjalik. See oli must valgel nii. Räägime siis vigade parandamisest.

Kõigepealt, kuidas see viga 2010. aastal tekkis? Komisjoni ettekandes oleks siiski korrektne ära mainida, juhul kui selline teema komisjonis kõne alla tuli, ka seda, mis oli vastus küsimusele, ei peaks mainima ainult seda, et teema kõne alla kerkis. 2010. aastal tehti tõepoolest viga, mille Riigikohus on

põhiseadusvastaseks kuulutanud. Kes selle algataja oli? Jah, minu erakond on selles ilmselt kõige rohkem süüdi. See muidugi ei tähenda, et seda viga ei võiks parandada. Aga selles veas ei ole süüdi

ministeerium, mida ma praegu juhin. Selle surus talle peale Riigikogu, ministeeriumilt paluti tehnilist abi. Ma palun olla korrektne ja mitte korrata seda viga, nagu oleks haridusministeerium selle

muudatuse algatanud. See oli Riigikogust laekunud ettepanek, mille tehniliselt vormistas Haridus- ja Teadusministeeriumi ametnik. Aga seda ei toetanud ei ministeerium ega minister. Minister tegi siin

kompromissi, et seadus üldse vastu võetaks, mis on kahetsusväärne. 2014. aastal heitsid vähemalt kaks ettekandjat ette, et Riigikohtus ministeerium kaitses neid positsioone, mis olid kirjas seaduses.

Vabandust, aga see ongi see, mida ministeerium peab tegema, juhul kui riik on kohtusse antud. Kaitsma peab olemasolevat seadust. See ei muuda ministri ega ministeeriumi ametnike isiklikke veendumusi.

Jevgeni Ossinovski oli selle seadusmuudatuse vastu, mis tehti, ja on selle seadusmuudatuse poolt, mida mina praegu pakun.

Kas see uudis oli erakoolidele šokk? Ei olnud. Palun mitte esitada selliseid väiteid! Juba 2014. aastal oli teada, et 2015. aasta on üleminekuaeg ja siis süsteem muutub ning põhiseadusvastane rahastamine ei

jätku. Nüüd on see üleminekuperiood meie kokkuleppel veel aasta võrra pikenenud ja ei ole enam põhjust kiirustamisest rääkida. Palun ärge rääkige kiirustamisest! Kiirustamine ei saa kesta aastaid, kui

olukord on sisuliselt põhiseadusega vastuolus.

Erakoolid elavad selle olukorra üle. Nad elavad selle üle ilmselt isegi paremini, kui elavad koolide koondamise ja sulgemise paratamatuse üle munitsipaalkoolid. Protsentuaalselt võttes elavad erakoolid praegused muutused tõenäoliselt paremini üle, riiklikke garantiisid ei anta ka munitsipaalkoolidele.

Õppemaksu kaotamise ettepanekut palun mitte esitada kui läbimõeldut! Seda ettepanekut ei ole erakoolid toetanud. Sellist nalja võib ju keegi komisjoni istungil teha, aga see ei vasta kuidagi erakoolide

eelarvevõimalustele ega ole kunagi olnud läbirääkimiste sisu. Kes segadust tahab tekitada, võib selliseid ettepanekuid teha, aga see teema on läbi töötamata. Sellist võimet, et hakata seda kõike kinni maksma, riigil ei ole.

Kas erakoolide rahastamine on seotud õpetajate palkadega? Endiselt väideti, et ei ole seotud. Kõige otsesemalt on seotud. Selleks on juba kaks aastat järjest kulunud 3,5% rahast, mida me tahtsime õpetajate palkadeks kasutada. Ei ole mingit kahtlust, et eelarvelised valikud on fakt.

Nüüd Krista Aru ettekandest. Suur pettumus. Väga ilus ettekande algus ja siis väide, nagu oleksin mina öelnud, et erakoolides käivad ainult rikaste lapsed vanemate eralõbu rahuldamas. Ma ei ole mitte kunagi midagi sellist öelnud ja kindlasti mitte siit puldist. Palun ärge käige siin selliseid asju rääkimas! Teine asi. Krista Aru nimetas seda probleemi päevakajaliseks. Mina ütlen, et see on fundamentaalne haridusprobleem, see on väga tõsine ja tõsiste tagajärgedega probleem, kui me oleme otsustanud riiklikult eelisrahastada tasuta haridust, nagu on praegune olukord. See probleem tekitab vältimatult hariduslikku kihistumist ja on sotsiaalselt palju tõsisem küsimus kui mingid lastetoetused. Palun võtke seda tõsiselt!

See, et haridus on kõigile kvaliteetsel tasemel praegu hästi kättesaadav, võib kõiki Eesti avaliku sektori valdkondi vaadates olla meie suurim triumf. On mõningad sellised aspektid ka ettevõtluskeskkonnas, internetivaldkonnas, aga kindlalt on just hariduse need aspektid tõstnud meid OECD edetabelis kõige kõrgemale, viiendale kohale. OECD on maailma tippliiga. Meile öeldakse, et meil on kõige väiksem hulk neid, kes ei saa hakkama, kõige ühtlasem haridustase ja hariduse keskmine tase on väga kõrge. Erakoolide riiklik eelisrahastamine on väga raske küsimus. Ärge naeruvääristage seda! Palun ärge tehke selle eelnõuga nalja!

Kas on tehtud uuringuid? Ma ei ole öelnud, et me keeldume uuringut tegemast, küll aga seda, et uuring ei saa olla täppisteadus. See küsitluse vormis uuring tähendas, et omavalitsustelt küsiti ainult arvamust, kas nad jätkavad erakoolide toetamist. See uuring oli sellises vormis tehtud ja vastused olid positiivsed, et jah, jätkatakse. Mina olen teinud "uuringu" oma erakonna liikmete seas ja saanud suuremates linnades vastuse, et jah, pooldatakse erakoolides õppivate laste toetamist. Omalt poolt võin öelda, et haridusministeerium toetab erakoolides õppimist veelgi rohkem kui seni, see on riiklik rahastamine, aga see on ühesugune munitsipaalkoolide rahastamisega.

Ma palun veel kord Riigikogu võtta seda eelnõu väga tõsiselt, sest me räägime ka olemasoleva olukorra mittevastavusest põhiseadusele. Peale selle on siin ka ähvardavad muudatusettepanekud. Esiteks ei saa panna erakoolidele selliseid asutamispäringuid, nagu siin on ette pandud, ei saa eeliskohelda olemasolevaid erakoole, seda on öelnud õiguskantsler. Ka praegune olukord, kus munitsipaalkoolidel muutub järjest raskemaks pakkuda kvaliteetset tasuta haridust selle tõttu, et nad üldse ei kontrolli erakoolide rahastamist, küll aga rahastatakse erakoole riiklikult rohkem kui munitsipaalkoole, on õiguskantsleri hinnangul sisuliselt põhiseadusvastane. Palun ärge selliseid muudatusettepanekuid tehke! Aitäh!

14:29 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, härra minister! Austatud Riigikogu, kultuurikomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 142 esimene lugemine lõpetada. Vaatamata sellele on Keskerakonna fraktsioon, Vabaerakonna fraktsioon ja Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon teinud ettepaneku eelnõu 142 esimesel lugemisel tagasi lükata. Seda ettepanekut me hääletame.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Eesti Keskerakonna fraktsiooni, Eesti Vabaerakonna fraktsiooni ja Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu 142 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada! Palun vaikust!

Hääletustulemused

Tagasilükkamise ettepaneku poolt oli 38 Riigikogu liiget, vastu oli 56, erapooletuks ei jäänud keegi. Tagasilükkamise ettepanek ei leidnud toetust. Eelnõu 142 esimene lugemine on lõpetatud. Määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 23. detsembri kell 13.

2. 14:33 Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu (139 SE) esimene lugemine

14:33 Esimees Eiki Nestor

Algab põhiseaduskomisjoni algatatud kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu 139 esimene lugemine. Algatajate ettekandja on komisjoni liige Andre Sepp. Palun!

14:33 Andre Sepp

Väga austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Põhiseaduskomisjonis toimus kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu 139 esimese lugemise arutelu 23. novembril. Eelnõuga langetatakse hääletamisõiguslikkuse iga kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses 18. eluaastalt 16. eluaastale. Seda tehakse põhiseaduse § 156 lõike 2 muudatuste alusel, mis jõustusid 13. augustil 2015.

Eelnõu on sama sisuga kui põhiseaduskomisjoni 25. mail algatatud eelnõu, mis läbis Riigikogu täiskogus esimese ja teise lugemise, kuid ei saanud täiskogus kolmandal lugemisel nõutavat häälteenamust. Kuna seadused tuleb viia kooskõlla põhiseaduse nimetatud sättega, otsustas põhiseaduskomisjon oma 10. novembri istungil algatada eelnõu samas sõnastuses uuesti. Eelnõu 139, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu muudab kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadust, samuti rahvastikuregistri seadust ja tsiviilkohtumenetluse seadustikku.

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadust muudetakse kolmes punktis. Esiteks sätestatakse, et hääletamisõigus on Eesti kodanikul ja Euroopa Liidu kodanikul, kes on valimispäevaks saanud 16-aastaseks ja kelle püsiv elukoht, see on elukoht, mille aadressiandmed on kantud Eesti rahvastikuregistrisse, asub vastavas vallas või linnas. Teiseks sätestatakse, et kandideerimisõigus on igal hääleõiguslikul Eesti kodanikul ja Euroopa Liidu kodanikul, kelle elukoht on valimisaasta 1. augustil vastavas linnas või vallas. Seadusesse lisatakse § 30¹ "Teavitamiskohustus", mis näeb ette, et perekonnaseisuasutuse või muu valitsusasutuse või valla- või linnavalitsuse ametnik, politseiametnik, raviasutuse või hoolekandeadutuse juht, kohtunik, prokurör, notar ja kohtutäitur, kellel on andmeid 16–17-aastase isiku kohta, kes tuleb valimisõiguse osas teovõimetuks tunnistada, on kohustatud sellest teatama valla- või linnavalitsusele ja kohtule 16–17-aastase isiku hariliku viibimiskoha järgi.

Rahvastikuregistri seaduses tehakse samamoodi muudatused 16–17-aastase isiku valimisõiguse osas või tähenduses teovõimetuks tunnistamise kohta. See puudutab ka tsiviilkohtumenetluse seadustikku, kuhu lisatakse punktid nende isikute kohta, kes on 16–17-aastased ja kelle suhtes võimaluse või vajaduse korral on vaja rakendada valimisõiguse osas või tähenduses teovõimetuks tunnistamist, mida saab teha üksnes kohtu kaudu.

Komisjon langetas järgmised menetluslikud otsused: esiteks oli meil ettepanek saata seaduseelnõu täiskogule päevakorda 8. detsembriks, teiseks teeme ettepaneku esimene lugemine lõpetada ja kolmandaks on meil ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 11. detsember kell 16. Ettekandjaks määrati põhiseaduskomisjoni liige Andre Sepp. Kõik otsused tehti konsensuslikult. Aitäh!

14:38 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Aivar Kokk, palun!

14:38 Aivar Kokk

Hea juhataja! Hea ettekandja! Kas seda seadust ette valmistades on tehtud ka mingeid uuringuid või küsitlusi, kui paljud sellised noored on aktiivsed ja huvitatud sellest, et kohaliku omavalitsuse valimisel kaasa lüüa? Mul on endal siin kurb kogemus. Täna käisid siin külas kahe kooli õpilased ja ma küsisin nendelt lastelt, kui paljud nendest üldse teavad sellest seaduseelnõust ja kui paljud on sellest võimalusest huvitatud. Ma pean kurbusega tõdema, et mitte ükski neist ei tahtnud hääletama minna. Me peame pärast seaduse vastuvõtmist ikka väga palju tööd tegema. Kas selle kohta on tehtud mingeid uuringuid või küsitlusi?

14:39 Andre Sepp

Aitäh! Kui seda põhiseaduse muudatust menetleti, siis oli väga palju kohtumisi osapooltega, ka noorteorganisatsioonidega, nii komisjonis kui mujalgi. Sellel teemal oli erinevaid sõnavõtte. Konkreetset

arvu, kui palju on 16–17-aastaseid inimesi järgmistel kohalikel valimistel, täna komisjoni käsutuses ei ole, küll on aga rahvastikuregistri andmete järgi võimalik nende noorte arv välja võtta. Teie ees kõneleja on kohtunud noortega ja noorteorganisatsioonidega, kellel on olemas selge huvi osaleda kohaliku omavalitsuse toimimises ja lüüa poliitikas kaasa just nimelt valimistel osalemise kaudu. Muudatus on ju sedavõrd uus, see hakkas kehtima alles sellel aastal. Järgmised valimised on natuke vähem kui kahe aasta pärast, nii et küllap on ka meil endil võimalik selgitustööd teha. Aga minu hinnangul on noored selleks valmis.

14:40 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas, palun!

14:40 Henn Põlluaas

Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud sõnavõtja! Eesti demokraatia aluseks on esindusdemokraatia, mis eeldab valijatelt asjatundlikkust, pädevust, elukogemust, poliitilist küpsust jne. Kui koalitsioon leiab, et alaealistel on kõik sellised vajalikud omadused olemas, siis kas järgmisena kavatsete ka kõik muud ealised piirangud maha võtta? Ma pean silmas alkoholi ostmist, kasiinos käimist jne.

14:41 Andre Sepp

Aitäh! See teema ei olnud põhiseaduskomisjonis arutelul, aga loodame, et ühiskond on valmis ka küpsema. Meie kõigi roll ühiskonnas toimijatena siin Riigikogu saalis on eri positsioonidel tegelikult selle eest hea seista. Teie nimetatud piiranguid ei ole praegu aga arutelu all olnud.

14:41 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Jüri Adams, palun, Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel!

14:41 Jüri Adams

Härta istungi juhataja! Lugupeetud rahvaesindajad! Ma räägin sedasama asja, mida ma juba vähemalt kahel või kolmel eelneval korral olen rääkinud, kuna see eelnõu ei ole ju esimest korda meie ees. See on teisel ringil, sest ei saanud lõpphääletusel 51 häält ja nüüd me tegeleme sellega jälle. Ma juhin teie tähelepanu kahele põhiprobleemile, mis selles eelnõus on.

Esimene on juriidiline probleem. See seisneb selles, et mõiste "teovõimetu valimisõiguse osas" on küllaltki absurdilähedane. Teovõimetus on eraõiguse mõiste, mis tähendab seda, kuivõrd inimesel on õigust oma vara käsutada ja kasutada, see ei puuduta absoluutselt valimisõigust. Valimisõigus inimesel kas on või ei ole. See sõnamonstrum või kolmesõnaline kombinatsioon sai alguse hulk aastaid tagasi ühe Eesti juristi omaloomingust ja nii see elab oma iseseisvat elu edasi, kuni me ükskord jõuame niikaugemale, et suudame selle ära kaotada.

Teine ja sisulisem probleem peitub ikkagi noortes. On ju selge, et 16. ja 18. eluaasta vahelises vanuserühmas on ka terve hulk inimesi, kes oma vaimse arengu tasemelt ei ole sellised, et saaksid valimistel osaleda. Probleem on pigem selles, kui suur on see hulk ning kui praktiline on see küsimus ja kuidas seda lahendada. Meile on öeldud, et neid inimesi on Eestis hinnanguliselt mõnisada, võib-olla kuni 400. Ma ei ole päris kindel, kas see täpselt niimoodi on, aga see arv ei mõjuta probleemi praktilisuse astet, sest vaimselt alaarenenud või sellise kodanikukohustuse täitmiseks mittesobivad inimesed, vanuserühmast olenemata, üldiselt ei kipu ise valimiskasti juurde. Nii et probleem kohalikel valimistel võib olla selline, et üks-kaks inimest sellest vanuserühmast, kui üldse keegi, võiksid tulla sooviga, et nad tahavad valida, ja siis peab neile ütleva ei. Sellisel juhul ei ole praktiliselt võttes mõistlik see mehhanism, mis praegu on välja pakutud, et 200 või 400 toimikut käib mitmelt kohtuistungilt läbi, selleks et vormistada valimisõigusest ilmajätmine. Seadustega on ju niimoodi, et mida lihtsamat teed pidi jõutakse mingisugusele lahendusele, seda parem. Ka kooseluseaduse rakendamise seaduse eelnõu arutades on küsimus, kas on vaja neid 50 lehekülge soovitava tulemuse saavutamiseks. Ka muude riigielu korralduslike küsimuste puhul on niimoodi, et kui on võimalik valida mitme praktilise lahendustee vahel ja mõni neist on tunduvalt lühem, võtab vähem aega ja nõuab vähem kulutusi, siis tuleks eelistada seda vähem kulukat ja vähem aega nõudvat teed. See eelnõu jätkab praegu endise järjekindlusega nii, et on valitud maksimaalselt keeruline ja kallis tee probleemi lahendamiseks,

kusjuures probleem on pigem n-ö mittepraktiline, see on juriidilis-teoreetiline ja seega osalt välja mõeldud, kunstlik ja konstrueeritud. Aitäh!

14:46 Esimees Eiki Nestor

Palun, Martin Helme Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel!

14:46 Martin Helme

Aitäh, härra spiiker! Lugupeetud kolleegid! Võib-olla keegi teist ei tea, mis on kabukiteater. Kabukiteater on selline teatrivorm, kus suurt sisu ei ole, aga inimesed hüppavad üles-alla mööda teatrilava ja hirmus lärm on. Ma arvan, et see eelnõu on kabukiteater. Selle tõttu teemegi ettepaneku see menetlusest välja hääletada.

14:47 Esimees Eiki Nestor

Kalle Laanet Eesti Reformierakonna fraktsiooni nimel.

14:47 Kalle Laanet

Austatud juhataja! Head kolleegid! Ma tulen rääkima lihtsalt stenogrammi huvides, sest eelmine kord, kui me selleteemalist eelnõu arutasime, rääkisin ma sedasama juttu. Ma mõistan härra Adamsi, hea kolleegi muret, et see suurendab kohtute koormust, kui nad peavad üle vaatama, kelle teovõimet on vaja piirata. Kuid põhiseadus ütleb väga selgelt, et mitte kellelgi, välja arvatud kohtul, pole õigust piirata inimeste põhiseaduslikke õigusi ja valimisõigus on põhiseaduslik õigus. Nii et kahjuks ei ole meil praeguses õigusruumis õiguslikult muid variante. Aitäh teile!

14:47 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Lõpetan läbirääkimised. Põhiseaduskomisjoni ettepanek loomulikult on nende endi algatatud eelnõu esimene lugemine lõpetada. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon on teinud ettepaneku eelnõu 139 esimesel lugemisel tagasi lükata. Urve Tiidus, palun!

14:48 Urve Tiidus

Reformierakonna fraktsiooni nimel palun ühe minuti vaheaega!

14:48 Esimees Eiki Nestor

Kümme minutit vaheaega.

14:48 Urve Tiidus

Ma palusin ühe minuti.

14:48 Esimees Eiki Nestor

Üks minut. Jätkame kell 14.50.

V a h e a e g

14:51 Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, kas protseduuriline küsimus?

14:51 Martin Helme

Ei, ma oleksin ka tahtnud vaheaega võtta. Ma oleksin tahtnud kaks minutit vaheaega võtta.

14:51 Esimees Eiki Nestor

Vaheaeg on juba võetud.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu 139 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt on 29 Riigikogu liiget, vastu on 56, erapooletuks jäi 2. Ettepanek ei leidnud toetust.

Eelnõu 139 esimene lugemine on lõpetatud. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määran 11. detsembri kell 16.

3. 14:52 Käibemaksuseaduse § 30 muutmise seaduse eelnõu (148 SE) esimene lugemine

14:52 Esimees Eiki Nestor

Algab rahanduskomisjoni algatatud käibemaksuseaduse § 30 muutmise seaduse eelnõu 148 esimene lugemine. Ettekandja on rahanduskomisjoni esimees Remo Holsmer isiklikult.

14:53 Remo Holsmer

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Kõnealuse eelnõu algatas rahanduskomisjon 23. novembril s.a. Eelnõu eesmärk on tagada tasu eest sõitjateveoteenuse osutajate võrdne kohtlemine käibemaksuga maksustamisel. Muudatuse tulemusena saavad samamoodi nagu taksoveoloa alusel tegutsevad ettevõtjad sõiduautolt sisendkäibemaksu maha arvata ka ühenduse tegevusloa alusel tegutsevad ettevõtjad. Meenutuseks ütlen, et selle muudatuse initsiaator või probleemi püstitaja oli õiguskantsler, kes kirjutas oma ettepanekus, et olukord sisendkäibemaksu arvestamisel on ebavõrdne teatud grupi ettevõtjate jaoks, see puudutab *circa* 100 ettevõtet. Täiskogus leidis too õiguskantsleri ettepanek üksmeelse heakskiidu 12. novembril. Vabariigi Valitsus omakorda otsustas 3. detsembril oma istungil rahanduskomisjoni algatatud eelnõu toetada. Meie arutasime eelnõu komisjonis 26. novembril ja langetasime järgmised otsused: me teeme ettepanekud esimene lugemine lõpetada (otsuse võtsime vastu konsensuslikult) ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 11. detsember kell 16 (ka see otsus oli konsensuslik). Kogu menetluse ajal erilisi vastuväiteid või vastuargumente ükski erakond ega Riigikogu liige pole esitanud. Palun teil toetada esimese lugemise lõpetamist! Aitäh!

14:54 Esimees Eiki Nestor

Küsimusi ettekandjale ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eelnõu 148 esimene lugemine on lõpetatud. Määrان muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 11. detsembri kell 16.

4. 14:55 Alkoholiseaduse täiendamise seaduse eelnõu (111 SE) esimene lugemine

14:55 Esimees Eiki Nestor

Algab Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud alkoholiseaduse täiendamise seaduse eelnõu 111 esimene lugemine. Algatajate ettekandja on Andrei Novikov. Palun!

14:55 Andrei Novikov

Austatud eesistuja! Lugupeetud Riigikogu! Käesoleva eelnõuga teeb algataja ettepaneku täiendada alkoholiseadust, kehtestades piirangu ehk alkoholimüügikohtade nimekirja, keelates alkoholimüügi tanklate territooriumil.

Eesti on alkoholi tarbimise poolest endiselt maailmas esirinnas. OECD liikmesriikide seas on Eesti lausa kolmandal positsioonil. Täiskasvanud elanikud tarbisid 2013. aastal inimese kohta 87 liitrit õlut, 13 liitrit veini, 11,2 liitrit kangeid ja 20,9 liitrit muid lahjasid alkoholiseid jooke. See teeb 11,8 liitrit absoluutalkoholi inimese kohta.

Üheks tarbimist soodustavaks asjaoluks on kindlasti see, et alkohol on Eestis väga lihtsalt kättesaadav. Konjunkturiinstituudi küsitluse andmetel, mis avaldati eelmisel aastal, on 86%-l inimestest võimalik hankida alkoholi oma elukoha lähikümbruses. Vaid paaril protsendil kulub üle poole tunni, et jõuda lähimasse alkoholimüügikohta. Samuti on suurenenud alkoholimüügi oma tegevusalana registreerinud ettevõtete arv.

Mitme uuringu kohaselt suurendab alkoholi kerge kättesaadavus märkimisväärselt alkoholi tarbimist ja sellega seotud probleeme. Mida raskem on alkoholi hankida, seda enam väheneb ka tarbimine. Arvud näitavad, et Eestis on 100 000 elaniku kohta 195 kange alkoholi müümise kohta. Soomes on see näitaja 6,5, Norras 5,1, Rootsis 4,5. Eesti kõrge näitaja on ilmselgelt vale alkoholipoliitika või selle poliitika puudumise tulemus. Inimesed saavad probleemist väga hästi aru ja pooldavad müügikohtade

sulgemist. Konjunktuuriinstituudi 2013. aasta uuringu andmetel leidsid pooled inimesed, et alkoholimüügikohtade arvu tuleks vähendada, ja 73% vastanutest leidsid, et oleks mõistlik vähendada alkoholi müümist tanklates. Riigi alkoholipoliitika on seni aga soosinud pigem alkoholitootjate ja kaupmeeste huvisid, olles turureeglite karmistamisele iga hinna eest vastu.

Praktilisi samme on astunud pealinnas ning see on toonud häid tulemusi. Selle aasta juulis kehtestas Tallinn kange alkoholi müügi keelu alla 150-ruutmeetrise pinnaga poodides ja tanklapoodides. Arvestades Tallinna positiivset kogemust, esitas Keskerakond Riigikogule oktoobris ettepaneku keelata alkoholi müümine tanklates üle Eesti alates 2016. aasta 1. juulist. Samalaadse ettepanekuga on nüüd välja tulnud ka sotsiaaldemokraadid, kes tahavad samasuguse piirangu jõustada eelnõu kohaselt alates 2018. aasta 1. jaanuarist. Milleks aga nii kaua oodata, kui kõikjal avalikult kõneldakse probleemi lahendamise vajalikkusest?

Autojuhtimine ja alkohol ei käi kokku. Eestis sureb igal aastal otseselt või osaliselt alkoholiga seotud põhjustel tuhandeid inimesi. Alkoholist tulenevad kahjud on meil rängemad kui teistes sarnase alkoholikultuuriga riikides. Joobes juhtimisega seotud õnnetused moodustasid eelmisel aastal 13% kõikidest liiklusõnnetustest. Alkohol ja sõidukijuhtimine ei käi kokku. Selle teadvustamiseks tuleb saata selge sõnum: alkoholimüügikohtade arvu tuleb vähendada ja alustada tuleb tanklatest.

Tankla põhifunktsioon ei ole alkoholimüük juba ainuüksi tankla sihtgrupist lähtuvalt. Tanklate põhieesmärk on kütuse ja autohooldusvahendite müümine. Alkoholi jaemüük on tanklate tegevuses selgelt väiksema osatähtsusega ja seega riivab nimetatud piirang neid poode pidavate isikute ettevõtlusvabadust minimaalselt.

Seaduse loogikast lähtuvalt on avalikes huvides alkohoolsete jookide müüki reguleerida, vähendamaks alkohoolsete jookide kui tervisele kahjulike ainete tarbimisest ühiskonnale tekkivaid kahjusid. Sellest tuleneb ka, et ettevõtjad, kes tegelevad majandustegevusega, alkohoolsete jookide jaemüügiga, ei saa eeldada, et nende tegevusele piiranguid ei kehtestata, ning neil tuleb arvestada, et alkohoolsete jookide müügi suhtes võidakse rakendada lisanõuded ja kitsendusi, võrreldes teiste jaekaubanduse või ettevõtluse valdkondadega. Alkoholiseaduse piirangute legitiimne eesmärk kõige üldisemalt on kaitsta tarbijaid ja ühiskonda alkohoolsete jookide tarbimisega kaasnevate kahjulike tagajärgede eest, see hõlmab nii tervisekaitset kui ka avalikku korda. Tanklates alkohoolsete jookide müümine suurendab riski, et alkoholi tarbitakse mootorsõidukis ja istutakse alkoholijoobes autorooli. Kui riik tahaks alkoholi tarbimist tõsiselt ohjeldada, tuleks tegutseda, mitte vaid teoretiseerida võimalike piirangute teemadel. Aitäh!

15:01 Esimees Eiki Nestor

Küsimused eelnõu algatajale. Remo Holsmer, palun!

15:01 Remo Holsmer

Aitäh! Kõigepealt kommentaar, et Selverisse ja Prismasse minnakse ka autoga, nii nagu minnakse Statoili. Kusagil Statoili ukse ees õllepurk kaamerate all endale sisse kallata ei ole väga loogiline tegevus, ma pole sellest väga kuulnud ka. Küsimus on aga selline. Te tõite näite alkoholimüügikohtade arvu kohta Soomes ja Eestis, et alkoholimüük on Eestis ja Soomes võrreldavas suuruses, ometi on müügikohtade arv diametraalselt erinev. Millele te tuginete, kui te väidate, et alkoholimüügikohtade arvu vähendamine aitab vähendada ka alkoholi tarbimist?

15:01 Andrei Novikov

Aitäh! Tuginen tavalisele loogikale: mida vähem on kohti, seda vähem on ostuvõimalusi.

15:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaanus Marrandi, palun!

15:02 Jaanus Marrandi

Lugupeetud ettekandja! Mul on hea meel, et Keskerakond on aja jooksul oma alkoholipoliitikat muutnud. Ma mäletan, et siin saalis oli mõni aasta tagasi arutelu, kui taheti ära keelata – ja nüüdseks ongi keelatud – kange õlle müük väikestes putkades. Tookord oli teie erakonna esimees Edgar Savisaar seisukohal, et see on väikeettevõtluse piiramine. Oli päris suur tegu, et putkades kange õlle müümine

ära keelata. See on hea areng teie erakonnas. Kuid kahtlemata oled sa nii tõsiseks ettekandeks valmistudes läbi töötanud oma erakonna alkoholipoliitika eri etapid kogu selle aja jooksul. Kas sa oskad öelda, millal see murdepunkt oli, või kirjeldada, kuidas teie erakonna alkoholipoliitika on muutunud teatud aja jooksul, sellesama kange õlle ajast praeguseni?

15:03 Andrei Novikov

Ma arvan, et Keskerakonna alkoholipoliitika ei ole muutunud. Me oleme algusest peale pooldanud meetmeid, mis vähendavad alkoholi tarbimist, parandavad inimeste elukvaliteeti, võimaldavad täisväärtuslikumat elu ja minimeerivad riske, mida toob endaga kaasa alkohoolsete jookide tarbimine. Selles mõttes ei ole meie poliitika muutunud, meie poliitika on jätkuv ja on kogu aeg ühes suunas läinud. Küll aga on mul hea meel, et teie, sotsiaaldemokraadid, olete oma poliitikat muutmas. Meenutame kas või seda, kuidas kõigest ligi aasta tagasi oli toona Sotsiaaldemokraatliku Erakonna juhitud Justiitsministeerium kehtestanud lausjoomise lubamise, mis tõstis tagajalgadele tegelikult kogu Eesti avalikkuse ning juba poole aasta pärast oli parlamendil võimalus see piirang tühistada. Olukorra absurdust illustreerib võib-olla kõige paremini see, et Tallinn paigaldas siia Toompeale, seadusandja akende alla, ja Kadriorgu joomist lubavad märgid, sest iga normaalne inimene sai aru, et tegu oli jaburdusega, mille sotsiaaldemokraadid omal ajal olid kehtestanud, ning see tuli tühistada. Õnneks on see nüüd tühistatud ning sotsiaaldemokraadid on oma poliitikat muutnud. Kui me vaatame Jevgeni Ossinovski algatatud eelnõu, siis üldiselt lähtub see samast loogikast, mille Tallinn on järele proovinud. See on hea muutus Keskerakonna arvates, mida ka inimesed, kes on Keskerakonnast liikunud võib-olla kuskile mujale, nüüd rakendavad.

15:05 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aivar Kokk, palun!

15:05 Aivar Kokk

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma tulen tagasi alkoholi kättesaadavuse teema juurde. Tallinnas püütakse teha sellist süsteemi, et suures kaubanduskeskuses võib alkoholi müüa, aga mujal ei tohi. Sa tõid näiteks autojuhtimise. Kui me vaatame bensiinijaama ja kaubanduskeskust, siis näeme, et kaubanduskeskuse juures on kümneid, isegi sadu kordi rohkem autosid kui tanklate juures. Ma loodan, et sa oled autojuht ja tangid. Siis sa oled näinud, et tanklad ei ole enam mitte ainult kütuse väljastajad, vaid eelkõige on nad kohvikud. Ühe teenusena pakub see kohvik tankimise võimalust, samuti müüb ta alkoholi. Su käest enne küsiti, aga sa jätsid vastamata, et kui Soomes on palju vähem kauplusi, aga juuakse niisama palju kui Eestis, kus on väga palju võimalusi ...

15:05 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Palun küsimust!

15:05 Aivar Kokk

Miks te tahate teha takistusi minusugusele inimesele, kes võib-olla aastas korra või kaks ostab tanklast pudeli veini? Ma pean hakkama ei tea kuhu minema, sellepärast et paaril-kolmel protsendil inimestel on võib-olla suurem alkoholiisu.

15:06 Andrei Novikov

Aitäh selle osaliselt retoorilise küsimuse eest! Ma juhin teie tähelepanu sellele, et see loogika lähtub riigi üldisest alkoholipoliitikast, mis on kehtestatud valitsuse rohelises raamatus. Muide, valitsuskabineti liikmete seas oli ka teie erakonna esindajaid. See loogika lähtub samasugustest põhimõtetest, millest on lähtunud praegune valitsus, kes on algatanud sarnase sisuga piiranguid. Ma ütlesin, et mida vähem on alkoholimüügikohti, seda vähem on ka võimalust alkoholi osta. See on üldine majandusloogika, mis kehtib alkoholi, tubaka ja kõigi teiste kahjulike või kasulike toodete kohta.

15:07 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

15:07 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Selge see, et Soomes või Norras on vähe müügikohti, aga juuakse ikka nagu loomad, samuti nagu Eestis. Aga miks on paljudes Euroopa riikides siiski tanklates ja teeäärsetes müügikohtades alkoholi müüa keelatud?

15:07 Andrei Novikov

Ma arvan, et nad on lähtunud samast loogikast, millest lähtub ka eelnõu. Mida vähem on kohti, kust on võimalik alkoholi osta, seda vähem on võimalusi, et alkoholijoobes inimene satub rooli seetõttu, et ta on sõitnud tanklast pudeliga minema. Üldine loogika on selline, et riikidel on võimalik kehtestada rahvatervise kaitseks piiranguid, ja paljud riigid on sellele teele asunud. Kui vaadata Euroopa poliitikat, siis jutt käib ju isegi Euroopa tasemel üldistest alkoholiga seotud piirangute kehtestamisest. Ma usun, et see on õige. Samast loogikast lähtub ka eelnõu.

15:08 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Remo Holsmer, palun!

15:08 Remo Holsmer

Aitäh! Kuna ma ei saanud oma eelmisele küsimusele vastust, siis küsin uuesti. Kui Soomes on viis poodi 100 000 elaniku kohta ja Eestis on, nagu te vist ütlesite, üle 190 poe 100 000 elaniku kohta, aga alkoholi tarbimise n-ö määr on sama, siis kuidas te seletate seda loogikat, et müügikohtade arvu vähendamine lineaarselt vähendab ka alkoholi tarbimist? Millele te tuginete, kui te sellist juttu meile siin räägite ja seda väidate?

15:09 Andrei Novikov

Ma ei tea, kui lineaarselt see väheneb, võib-olla väheneb see mingisuguse funktsioonina. Ma ei tea, kas te olete kunagi majandust, näiteks mikroökonomikat õppinud. Selle distsipliini algtõdedes on kirjas, et mida vähem on kohti, kust on võimalik ühte või teist toodet osta, seda väiksem on ka selle kättesaadavus. Kui kättesaadavus väheneb, siis väheneb paratamatult ka tarbimine.

15:10 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Madis Milling, palun!

15:10 Madis Milling

Suur tänu, härra istungi juhataja! Hea ettekandja! Ma olen teiega sada protsenti nõus, et alkohol ja autojuhtimine ei käi kokku. Küll aga ei suuda ma leida seost joores juhtimise ja tanklas müüdava alkoholi vahel. Kas teie käsutuses on statistikat, kus on ära näidatud, mitu protsenti tanklate käibest moodustab seal müüdav alkohol? Teine küsimus, kas teie käsutuses on statistikat, kui mitu tabatud purjus juhti oli tarbitud alkoholi ostnud tanklast?

15:10 Andrei Novikov

Aitäh küsimuse eest! Mul on võimalik ära tuua pisut statistikat. Nimelt, kui Tallinn kehtestas selle piirangu, siis teatud ettevõtte, nimelt Statoil, vaidlustas selle kohtus. Kaasus jõudis Riigikohtusse. Lahendis nr 3-4-1-60-14 on märgitud, et kange alkohoolse joogi jaemüük ei ole kaebaja peamine majandustegevus. Kohtuotsuse põhjenduses on selgitatud, et tankla põhitegevus on bensiinimüük, alkoholimüük on selgelt vähem tähtis. Näiteks selle konkreetse ettevõtte, Statoili aastakasumist andis kange alkohol müük vaid 0,08%, mis tähendab, et kange alkoholi müügi piiramine ei ole sel juhul intensiivne põhivabaduse piiramine.

15:10 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Arno Sild, palun!

15:12 Arno Sild

Aitäh, eesistuja! Me teame, et praegu on mitmel pool situatsioon, kus tanklate juures on päris suured kauplused. Toon näiteks Kose-Risti ja Saverna kaupluse. Kuidas kavatsetakse probleem seal lahendada?

Kas see on siis lahendus, kui tanklas kaotatakse müük ära, aga kümme meetrit ümber nurga saad kauplusest ikka alkoholi osta, nii palju kui tahad? Või kaotatakse see võimalus ära mõlemas kohas? Kuidas see situatsioon lahendatakse?

15:12 Andrei Novikov

Aitäh! Ma juhin tähelepanu, et oluline on teha esimene samm. Tuleb saata sõnum, et alkohol ja autojuhtimine ei käi koos. Konkreetsed meetrid, kui kaugel võiks tankimiskohast asuda alkoholimüügikoht, on võimalik kehtestada täiendavalt.

15:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Märt Sults, palun!

15:13 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Hea ettekandja! Praegused kõvad alkoholi eestkõnelejad kõnelesid eile kohutavalt vastikult suitsetamise kahjulikkusest ning selle tapvast ja laastavast toimest inimese tervisele. Mis on sinu arvates ühiskonnale kahjulikum, kas purjus inimene või suitsetav inimene? Kumb on tervisele kahjulikum, oskad sa oma arvamust öelda?

15:13 Andrei Novikov

Ma arvan, et ühiskonnale tervikuna on kahjulik see, kui inimesed ei suuda oma pahesid ohjeldada. Ka paljud filosoofid, näiteks Sokrates, on öelnud, et kui inimene ei suuda ohjeldada oma pahesid, siis on see üks põhiriske, mis viib nii inimese kui lõppkokkuvõttes ka ühiskonna allakäigule. Ma usun, et iga pahe on kahjulik. Kui inimene ise ei suuda pahede ohjeldamisega hakkama saada, eks siis tuleb seadusandjal aidata.

15:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andre Sepp, palun!

15:14 Andre Sepp

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Eesti on teatavasti väga väike riik ja ka väga väikese asustustihedusega ehk hõredalt asustatud. Kindlasti on väiketanklad need kohad, kus mitmel pool Eestis tegelikult teenuseid pakutakse. Teie eelnõu lugedes võib ettevõtjatel tekkida soov nimetada tanklad ümber kauplusteks ja siis me olemegi jälle sama küsimuse ees. Praegu on alkoholimüük piiratud ja ka alkoholireklaam on teatud määral piiratud. Kui suurt mõju kehtivad piirangud alkoholitarbimisele on nüüdseks avaldanud, et me saaksime järgmistesse piirangutesse uskuda?

15:15 Andrei Novikov

Ma usun, et iga kehtiv piirang, näiteks piirang, et teatud vanuseni ei saa alkoholi osta, on avaldanud ja avaldab mõju. Ma usun, et ka täna arutatav piirang avaldab mõju. Kui rääkida sellest, missuguseid meetmeid võtab üks või teine äriühing, et nimetatud piirangut vältida, siis ma usun, et järelevalveorganid, kes hakkavad valvama nende piirangute täitmise üle, ei lähtu kindlasti mitte ainult puhtalt grammatilisest tõlgendamisest, vaid seaduse ja seadusandja mõttest. Kui teie, austatud Riigikogu, mõtteis on täna see, et tuleks ohjeldada Eestis alkoholi tarbimist ja tanklate arvu vähendamine aitab sellele kaasa, siis toetage seda eelnõu.

15:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Metsoja, palun!

15:16 Andres Metsoja

Aitäh, eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Mulle on saanud arusaadavaks teie mõttekäik, et alkoholimüüki tuleks piirata, eriti nendes kohtades, kus autojuhtimine ja alkoholimüük kokku puutuvad. Aga palun selgitage eelnõu väljendit "tankla territooriumil asuvas ehitises". Minus tekitab see terve hulga küsimusi. Eelmine küsija juba ütles, et nimetame tankla ümber poeks, sest poe territooriumil kütust müüa justkui tohib. Teiseks, näiteks Selveri kaupluse territooriumil võib olla elektriautode

laadimise punkt. Äkki natukene selgitate tagamaid, kuidas te seda ikkagi täpselt näete: territoorium, ehitised ja keelustamine?

15:17 Andrei Novikov

Tankla territoorium on konkreetne koht, kus tankla asub. Tankla territooriumil kehtivad teatud kitsendused ja nende abil on võimalik ka välja lugeda selle territooriumi täpsed piirid, isegi siis, kui nimetatud kinnistu on eri funktsiooniga või kuidagi suurem. Seda on võimalik piirata ja selle piirangu tulemusena oleks ka see meede efektiivne.

15:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Madis Milling, palun!

15:17 Madis Milling

Suur tänu, härra juhataja! Hea ettekandja! Oma vastuses minu eelmisele küsimusele tõite Statoili näite, kust selgus, et alkoholimüügi osa tankla käibes on väike. Järelikult, tanklas müüdas alkoholis probleem ei ole. Probleem oleks siis, kui see protsent oleks väga suur. Küll aga ei vastanud te minu teisele küsimusele. Ma esitan selle veel kord. Kas teie käsutuses on statistikat, kust selguks, kui mitu protsenti tabatud juhtidest olid tarbitud alkoholi ostnud just tanklast?

15:18 Andrei Novikov

Ma arvan, et sellist statistikat ei ole ei minul ega teil ega kellelgi teisel siin riigis, puhtalt sellepärast, et seda statistikat ei ole võimalik kinnitada ega ümber lükata. Kui inimene satub näiteks joobeseisundis juhtides kontrolli käigus politsei kätte, siis tavaliselt need küsimused, mis juhile esitatakse, ei puuduta seda konkreetset kohta, kust ta alkoholi ostis, vaid pigem tahetakse välja selgitada, kas ta on joobes või mitte.

15:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aivar Kokk, palun!

15:19 Aivar Kokk

Hea juhataja! Hea ettekandja! Kui me siin Riigikogu liikmetena püüame seadusi vastu võtta, siis peame arvestama, et see mõjutab väga paljusid inimesi. Ka selle seaduse vastuvõtmine kindlasti mõjutab nii ettevõtjate olukorda, kellelt riik saab aga tulumaksu ja kõiki muid makse, kui ka neid, kes tarbivad tanklates mitmeid teenuseid. Kas te olete teinud mingi küsitluse või uuringu, kui paljud maapiirkonna tanklad võidakse kinni panna peale seda, kui see seadus vastu võetakse? Nädal tagasi öeldi ühes ajakirjandustekstis, et tanklad võivad kütuse müümise ära lõpetada ja jääda alles kohvikutena. Kas äkki ei teki olukord, et tankimiseks peab sõitma maalt suurlinna?

15:20 Andrei Novikov

Austatud küsija, tänan teid küsimuse eest! Ma juhin teie tähelepanu sellele, et eelnõu eesmärk ei ole reguleerida ettevõtlusvabaduse seda poolt, et igaühel on võimalik pidada kohvikut, riidepoodi või tanklat või tegutseda mõnes muus tegevusvaldkonnas. Seda ei ole üheski demokraatlikus riigis võimalik sunni korras reguleerida. Tulenevalt sellest, milline on ühe või teise kinnistu või hoone sihtotstarve, on seal võimalik tegelda äri- ehk kasutada seda äripinnana või on seal eluruumid või kasutatakse seda kuidagi teisiti. Seda, kas täna müüakse seal üht või teist asja ja homme kolmandat või neljandat, ei ole kahjuks võimalik reguleerida, ilma et me väljuksime normaalse demokraatliku riigi tegevuspiiridest.

15:21 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Liina Kersna, palun!

15:21 Liina Kersna

Aitäh! Viimane olulisem alkoholimüügi piirang oli see, kui keelati ära öine alkoholimüük. Olete te tutvunud statistika või uuringuga, kust selguks, milline oli selle väga olulise piirangu mõju?

15:21 Andrei Novikov

Tänan teid, hea küsija! Ma olen tutvunud eeskätt selle piirangu kehtestamise ajalooga. Ma usun, et kui Riigikogu kehtestas öise alkoholimüügi piirangu, siis ta analüüsis väga põhjalikult faktoreid, mis puudutavad just alkoholi kättesaadavust ja ka mõju rahvatervisele. Ma juhin teie tähelepanu sellele, et Tallinn kehtestas nimetatud piirangu 2007. aastal. Samal ajal algatati ka Riigikogus sellekohane eelnõu. 2008. aasta suvel tuli Riigikokku koalitsiooni algatatud täpselt samasugune eelnõu, see toimus küll aasta hiljem, pärast seda, kui vahepeal oli Keskerakonna eelnõu punasele nupule vajutamiseega siin edukalt prügikasti lükatud. Me kaotasime aasta. Riigikogu jõudis juba toona seisukohale, et seda piirangut on vaja, aga lihtsalt sellepärast, et algataja oli vale, ei toetanud Riigikogu nimetatud ettepanekut ning jõustas samasuguse muudatuse, mis pärines siis juba valitsuselt, tehes seda aastase hilinemisega. Samasuguseid näiteid võib tuua ka teistest valdkondadest, kui positiivne asi on võetud üle, aga aasta pärast või veel hiljem. Näiteks ringleb praegu valitsuses alkoholiseaduse eelnõu, mis näeb ette samasuguse piirangu kehtestamist nagu meie eelnõu, kuid selle piirangu jõustumise tähtaeg on 2018. aasta. Ma küsin, mis on see eesmärk, mille poole me pürgime, ja kas me tahame selleni jõuda aastal 2018 või juba järgmise aasta suvel.

15:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

15:23 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Eelnõu on väga lühike, aga kolleegide reaktsioon, ma vaatan, on väga tuline. On teil tähelepanekuid, kui aktiivselt meie ise, Riigikogu liikmed, pruugime seda tanklatest napsi ostmise võimalust?

15:24 Andrei Novikov

Tõtt-öelda ei ole mul kunagi olnud soovi tegelda Riigikogu liikmete jälitamisega. Ma loodan, et seda soovi ei teki kellelgi kunagi. Nii et minul sellist tähelepanekute kompleksi ei ole.

15:24 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Lauri Luik, palun!

15:24 Lauri Luik

Aitäh! Hea ettekandja! Mina olen pigem seda meelt, et igasuguste piirangute ja keeldude asemel tuleks enam tegelda teavitustöö ja inimeste harimisega. Pärast Riigikogu otsust, kui keelati alkoholimüük peale kella kümmet õhtul (mina selle poolt ei olnud), muutus mu kodulinnas pood nimega Saunapood peale kella kümmet õhtul Saunabaariks, kus pudelilt keerati kork pealt maha ja anti sulle jook enam-vähem sama hinna eest kätte. Ja kui sa läksid trepist alla ööklubisse Aafrika, said sa sealt samamoodi vabalt alkoholi osta. Nii et tegelikult nende inimeste jaoks, kellel oli alkoholiga probleeme, ei olnud see lahendus ja kõik see muutus lihtsalt halenaljakaks. Kui te ütlete, et eelnõu eesmärk on juhtida tähelepanu sellele, et autojuhtimine ja alkohol ei käi kokku, siis ma olen nõus. Aga sellisel juhul ma küsin, millal tuleb teilt eelnõu, mis juhib tähelepanu sellele, et sport ja alkohol ei käi kokku, ehk millal keelustatakse spordikeskustes alkoholi müümine.

15:25 Andrei Novikov

Aitäh, austatud küsija! Teil on nii head ettepanekud. Ma ei tahaks võtta kellegi mõtteid ja teostada neid tema asemel. Kui teilt tuleb selline ettepanek, siis ma usun, et Riigikogu arutab seda. Teil on võimalik teha selline muudatusettepanek. Ma küll palun teid, et te muudatusettepanekuna ei vormistaks seda esimest näidet, kui te ütlesite, et kahjuks te ei olnud selle poolt, kui alates kella kümnest kehtestati müügipiirangud. Ma usun, et kui te täna käiksite mööda linna ja küsiksite inimestelt, kes ühel või teisel põhjusel ostavad alkoholi, kas nimetatud piirang on vajalik või mitte, siis te saaksite ühese vastuse, et enamikule see piirang sobib ja olukord on normaalne. Ma palun teil mitte tulla välja sellise otsuse eelnõuga, mis seda olukorda jälle muudaks!

15:26 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Martin Repinski, palun!

15:26 Martin Repinski

Aitäh, austatud eesistuja! Austatud ettekandja! Ma tahan teie arvamus teada. Mis te arvate, miks mõned Riigikogu liikmed siin saalis oma küsimustes tuliselt kaitsevad alkoholimüüki?

15:27 Andrei Novikov

Ausalt öeldes ei ole see isegi alkoholimüügi kaitsmine. Ma arvan, et siin käib maailmavaateline diskussioon. Kui me vaatame liberaalset maailmapilti, siis kindlasti, igasuguste piirangute kehtestamine ei käi sellega kaasas. Teiselt poolt on olemas teistsugune maailmavaade, mille alusel on piirangud kehtestada võimalik. Ma juhin lihtsalt tähelepanu sellele, et me oleme Euroopa Liidu liige. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 36 alusel on võimalik kehtestada kaubanduspiiranguid, kui need on vajalikud inimeste tervise kaitsmiseks ning kõlbluse või teiste normide seisukohalt. Ma usun, et see suund peegeldab üldist Euroopa maailmavaadet, mille jagamisega me siin kõik tegeleme.

15:28 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaanus Marrandi, palun!

15:28 Jaanus Marrandi

Täna! Lugupeetud ettekandja! Minu küsimus on ajendatud teie vastusest, millest selgus, et te tegelikult ei ole alkoholipoliitikat eelnevalt uurinud. Te nimelt ajasite asjad täiesti segamini, väites, et sotsiaaldemokraadist justiitsminister n-ö seadustas avalikes kohtades joomise. Tegelikult oli vastupidi, ka valitsuse vahetudes oli väga selge teema see, et just nimelt sotsiaaldemokraadist justiitsminister algatas eelnõu, millega seadust muudeti ja avalikes kohtades joomine ära keelati. On näha, et teie ettevalmistus on natuke kehvake. Aga on selge, et opositsioon esitab alati selliseid hästi lühikesi ja lõõvaid eelnõusid, teades, et ka valitsuskoalitsioonil on kuskil seda teemat käsitlevad eelnõud või ettepanekud olemas. Kui te tahate sisuliselt selle teemaga tegelda, miks te ei võiks valida normaalset teed ja teha koostööd koalitsiooniga, teades, et ministeeriumis valmib väga selge eelnõu? Oma mõtted te saaksite sinna sisse panna ja me saaksime ühe väga korraliku asja. Ei ole vaja sedasi ennetavalt siin rabelda.

15:29 Andrei Novikov

Aitäh, austatud küsija! Ma saan aru, et te olete olnud vahepeal koalitsioonis, vahepeal opositsioonis ja ka muudes staadiumides. Võib-olla on teil tekkinud juba segadus, kus, mis ja millal oli. Aga see ei olegi tähtis. Praegu te olete siin rahvasaadikuna ja olete võib-olla kummitempli moodi mõnes mõttes harjunud toetama valitsusest tulevaid eelnõusid. Ma juhin teie tähelepanu sellele, et seadusandjal on eelnõude algatamise õigus ja seda tuleks vahel ka kasutada.

15:30 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Priit Sibul, palun!

15:30 Priit Sibul

Aitäh, austatud juhataja! Hea ettekandja! See eelnõu, mille te olete esitanud, on tõesti väga lühike. Kas teil on ka mingid järgmised eelnõud valmis? Me alustame tanklastest, aga kas on mingid teised kohad, kus võiks alkoholimüügi keelata? Mulle jääb see veidi arusaamatuks. Mulle tundub, et need, kes tahavad, leiavad alkoholi üles maa alt või maa pealt, ja neid, kellel seda vaja pole, ei häiri see, kas, kui palju ja kus seda müüakse. Võib-olla oleks mõistlik tegelda ka sellega, et inimestel oleks muid tegevusi joomise kõrval. Aga tulen algse küsimuse juurde tagasi: kas teie arvates on veel mingeid kohti, kus peaks alkoholimüügi ära keelama, kuigi minule võib see jääda arusaamatuks?

15:30 Andrei Novikov

Aitäh, hea küsija! Ma soovitan teil lugeda näiteks alkoholipoliitika rohelist raamatut. Seal on terve hulk meetmeid, mille vaimus praegu on tehtud ka valitsuse eelnõu. Üldiselt ajame me kõik õiget asja. On tarvis astuda samme ja mida varem seda tehakse ja mida varem on nende jõustumise tähtaeg, seda varem rakenduvad need realselt ellu.

15:31 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Terje Trei, palun!

15:31 Terje Trei

Ma tänan! Hea ettekandja! Mind ajendas küsima või oma arvamust avaldama ja küsima teie vastus Lauri Luigele, kui te rõhutasite, et enamikule see olukord sobib. Mulle viimasel ajal tundub, et alati apelleeritakse enamikule. Ma tahan öelda, et kella kümnest alkoholimüügi lõpetamine on tegelikult, hoopis vastupidi, alkoholireklaami suurendanud. Mul ei tuleks muidu meelde, et poes üldse alkoholi müüakse, aga vahetult enne kella kümnet tuletatakse mulle meelde, et osta see ruttu ära, kui soovid. See on üks asi. Teine asi on see, et praegu on meil olemas kõik seadused selleks, et alaealised alkoholi kätte ei saaks. Kõik teavad, et alkoholijooobes ei tohi autot juhtida. Miks te arvate, et lisakeelud ei tee seda asja hoopis ahvatlevamaks?

15:32 Andrei Novikov

Teate, ma isegi ei tea, mida vastata sellele loogikale, et alates kella kümnest õhtul alkoholimüügi keelamine on reklaamiva mõjuga. Ma küll ei kahtle teie loogikas, aga mulle siiski tundub, et seal on mingisugune viga. Te võiksite lugeda selle kunagise eelnõu seletuskirja, millega nimetatud piirang kehtestati. Seal on hästi analüüsitud neid mõjusid, mida see muudatus või piirang kaasa toob, ja sealt kindlasti ei tule sellist loogikat välja. Ma veel kord palun, Reformierakond, ärge tulge välja sellise eelnõuga, mis pööraks selle olukorra tagasi!

15:33 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mihkel Raud, palun!

15:33 Mihkel Raud

Aitäh, härra juhataja! Hea ettekandja! Te väga õigustatult sidusite selle debati maailmavaatelistele küsimustega ning sidusite keeldude ja piirangute vastu olemise liberaalse maailmavaatega. Te ise kuulute erakonda, mis vähemalt Euroopa Parlamendis kuulub just nimelt liberaalset maailmavaadet esindavasse saadikugruppi. Kui te lubate, siis tunnen huvi, milline on teie maailmavaade.

15:34 Andrei Novikov

Vaadake, minu maailmavaade on seal keskel. Ma ei ole ei parempoolne ega vasakpoolne. Ma ei poolda äärmusparempoolsust ega äärmusvasakpoolsust. Ma aga arvan, et minu maailmavaatest me võime rääkida eraldi. Ma usun, et Riigikogu liikmetel on siin saalis arutada palju tähtsamaid asju kui üksikisiku maailmavaade.

15:34 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Läheme edasi. Ma palun ettekandeks kõnepulti majanduskomisjoni esimehe Toomas Kivimäe! Toomas Kivimägi, kõige pikema staažiga maavanem Eestis, palun!

15:35 Toomas Kivimägi

Väga lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Siin saalis läks tuliseks aruteluks, majanduskomisjonis läks oluliselt lihtsamalt. Aga põhjus, miks meil läks lihtsamalt, oli see – pean oluliseks seda tunnistada –, et majanduskomisjonis arutelu selle eelnõu sisu üle ei toimunud. Seda põhjusel, et majanduskomisjon, kes arutas seda eelnõu oma 26. novembri istungil, võttis aluseks Vabariigi Valitsuse seisukoha, et Sotsiaalministeerium on algatanud alkoholiseaduse ja reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu – see eelnõu on juba Vabariigi Valitsusele esitatud ja ka kooskõlastusringile saadetud – ning Eesti

Keskerakonna fraktsiooni esitatud eelnõu sisu on selle eelnõuga saajaprotsendiliselt hõlmatud. Ennekõike just otstarbekuse ja terviklikkuse printsiibi tõttu majanduskomisjon hääleteenamusega ei toetanud Keskerakonna eelnõu. Peale selle tundub, et tegemist on ka sellise võistleva eelnõuga. Seepärast langetas majanduskomisjon 26. novembril järgmised otsused. Esiteks oli meil ettepanek saata eelnõu täiskogu päevakorda esimeseks lugemiseks 8. detsembriks (see otsus oli konsensuslik), teiseks teeme ettepaneku eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata (poolt oli 4 majanduskomisjoni liiget, vastu 3, erapooletuks ei jäänud keegi) ja kolmandaks teeme ettepaneku, et kui esimene lugemine lõpetatakse, siis määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 22. detsember kell 12 (see otsus võeti vastu konsensuslikult). Tänan!

15:37 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on küsimus. Märt Sults, palun!

15:37 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Hea ettekandja! Kas eelnõu tagasilükkamise põhjuseks võis olla see, et teie kui kirglik suitsetamise vastu võitleja olite solvunud, et selle eelnõuga keelustatakse bensiinijaamades alkoholimüük, aga suitsude müümist ei keelustata, kuigi roolis suitsetav autojuht on väga ohtlik? Kas see oli üks põhjusi, miks eelnõu tagasi lükatakse?

15:37 Toomas Kivimägi

Ma tänan teid! Näete, te saite inspiratsiooni, kuidas oleks saanud eelnõu veel paremaks teha. Ma arvan – ütlen seda veel kord –, et Sotsiaalministeeriumi algatatud eelnõu käsitleb seda teemat oluliselt komplekssemalt. Ka eelnõu algataja esindaja juhtis siin mõni minut varem tähelepanu sellele, et kompleksne lähenemine on väga tähtis. Küll aga pean oluliseks rõhutada, et see, kui selle eelnõu sisu on hõlmatud Sotsiaalministeeriumi algatatud eelnõuga, ei tähenda, et majanduskomisjon oleks väljendanud oma seisukohta kas selle eelnõu poolt või vastu. Tegelikult, kordan veel kord, selle eelnõu sisu üle majanduskomisjonis arutelu ei toimunud.

15:38 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Jah, palun, Urve Tiidus! Kas mõttepaus?

15:38 Urve Tiidus

Reformierakonna fraktsiooni nimel soovin enne hääletamist võtta viieminutilise vaheaja.

15:38 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Üks hetk, te jõudsite natuke sündmuste käigust ette, aga pole viga. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 111 esimesel lugemisel tagasi lükata. Enne kui me läheme selle hääletuse juurde, on viieminutiline vaheaeg. Me jätkame kell 15.44.

V a h e a e g

15:44 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Head kolleegid, panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku eelnõu 111 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 55 Riigikogu liiget, vastu oli 26, erapooletuks jäi 8. Eelnõu on tagasi lükatud ja langeb menetlusest välja.

5. 15:45 Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (70 SE) kolmas lugemine

15:45 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme tänase viienda päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 70 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 70 lõpphääletusele.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 70. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 81 Riigikogu liiget, vastu oli 5, erapooletuks ei jäänud keegi. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

6. 15:46 Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (73 SE) kolmas lugemine

15:46 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane kuues päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 73 kolmas lugemine. Head kolleegid, kas on soovi läbirääkimisi pidada? Fraktsioonidel ei ole soovi. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 73 lõpphääletusele.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 73. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 82 Riigikogu liiget, vastu oli 1, erapooletuks jäi 3. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

7. 15:48 Sotsiaalseadustiku üldosa seaduse eelnõu (93 SE) kolmas lugemine

15:48 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Seitsmes päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalseadustiku üldosa seaduse eelnõu 93 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 93 lõpphääletusele.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalseadustiku üldosa seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 77 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuks jäi 1. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

8. 15:49 Sotsiaalhoolekande seaduse eelnõu (98 SE) kolmas lugemine

15:49 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane kaheksas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalhoolekande seaduse eelnõu 98 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Marika Tuus-Laul Keskerakonna fraktsiooni nimel, palun!

15:49 Marika Tuus-Laul

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Uut sotsiaalhoolekande seadust on oodatud tegelikult väga pikka aega, lausa aastaid. Venitati mis venitati, aga töövõimereformi kontekstis on uus seadus täiesti möödapääsmatu, selleta ei kujuta seda reformi ettegi. Kuigi uut seadust on aastaid edasi lükatud, läks nüüd sellega nii kiireks, et kui hästi vaadata, siis on näha, et seal on veel praegugi traageliidid sees. Küll tõsteti paragrahve ühest seadusest teise, suures osas esitati ka muudatusettepanekud alles pärast tähtaega. Sotsiaalministeeriumi spetsialistid töötasid lausa ööd ja päevad läbi, nagu ka meie komisjon. Oli tohutuid vaidlusi ministeeriumiga – neid oli kuni viimase hetkeni – ja koalitsiooni omavahelisi

vaidlusi n-ö komisjoni kõrvaltoas.

Muidugi oleks pidanud see seadus olema valmis juba enne, kui me töövõimetoetuse seadusega üldse alustasime, sest lõputult on ju räägitud sellest, et meil on vaja kehtestada omavalitsuste sotsiaalhoolekandeteenuste miinimumstandardid ehk miinimumnõuded ja kindlustada omavalitsustele selleks ka finantsid, mis aga koalitsiooni meelest polevat selle seaduse teema. Samas pole ju kahtlust, et omavalitsused on erineva võimekusega ja teenused pole kõikides omavalitsustes ühtmoodi kättesaadavad, omavalitsuste võimekus on koguni väga erinev. Samas ütleb seadus, et kohalik omavalitsus ei või jätta abivajavat inimest ilma abita, mis on ka iseenesestmõistetav ja loomulik.

Ka patsientide esindusühingu tehtud üle-eestiline väga põhjalik uuring kinnitab, et teenuste kättesaadavuse tase on tõepoolest väga erinev ning teenuseid pakkuvaid asutusi ja spetsialiste igal pool ei jätku. Vaid üks näide: vaadeldud 13 teenusest seitse ei ole kohalikes omavalitsustes sihtgrupile kättesaadavad. Psüühilise erivajadusega inimese tugiisikuteenus on kõige vähem kättesaadav, aga seda osutama loomulikult peab. Ligi viiendikus vastanud kohalikes omavalitsustes polnud kättesaadav mitte ükski erihoolekandeteenus. Ka Praxise ja Emori uuringud on kinnitanud täpselt sama. Riigikontroll on sellele probleemile varemgi tähelepanu juhtinud, toetudes OECD raportile.

Üks suurimaid probleeme ongi tööalase ja sotsiaalse rehabilitatsiooniga. Paljud seda teenust pakkunud asutused on loobunud või loobumas teenuste osutamisest. Hinnad, nagu me teame, on juba vanast ajast väga madalad ja töö ei tasu ennast ära. Nagu me oleme öelnud, tuleb kehtestada kulupõhised uued hinnad, mis annaksid kindluse, et ka edaspidi rehabilitatsiooniteenust saab. Probleem on väga-väga tõsine ja seda teenust päris kindlasti napib. Rehabilitatsiooniasutuste liit on loobunud läbirääkimistest ministriumiga, kuna pidevalt eiratakse nende asutuste ettepanekuid uute õigusaktide rakendamise kohta.

Me oleme seda eelnõu nii mõneski punktis oluliselt paremaks teinud, näiteks lisasime viimasel hetkel nimekirja viipekeele tõlgi teenuse. See on väga oluline, aga raha selle kalli teenuse osutamiseks juurde ei anta. Samas on see väga vajalik teenus. Kuulmispuudega inimesed selgitasid meile tõlgi abil, et nad ei saa minna isegi omavalitsusse, et tõlgivajadusest või üldse millestki rääkida, sest tõlki ei ole. Viipekeele tõlke ongi vähe. Me arvame, et nende väljaõpet peaks kindlasti korraldama ministrium ja seda peaks juurde tulema.

Omavalitsusliidud ei ole eelnõu kooskõlastanud, kuna teenuste rahastamises pole kokku lepitud. Jällegi oleme olukorras, kus omavalitsustele pannakse kohustusi ilma raha juurde andmata. Arvestades seda segadust ja puuduvaid kokkuleppeid omavalitsustega, tegime ettepaneku seaduse jõustumine poole aasta võrra edasi lükata. Teisel lugemisel otsustati siin saalis komisjoni ettepanekul, et edasi lükatakse vaid osa punktide jõustumine ja vaid kolme kuu võrra. Me leiame, et see aeg ei ole piisav.

Eeltoodust lähtudes leiame, et oleks mõistlik see teema omavalitsuste ja kõigi osapooltega veel kord põhjalikult läbi arutada ning sellist sensitiivset seadust praegu nii kiiresti mitte vastu võtta.

Palun 20 sekundit lisaiega!

15:54 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Lisaageg.

15:54 Marika Tuus-Laul

Kardan, et seni, kuni pole omavalitsustega kokku lepitud teenuste rahastamises, ei ole need teenused uuest aastast abivajajatele kuidagi paremini kättesaadavad. Kuna meie ettepanekuid ei arvestatud, teeb Keskerakonna fraktsioon ettepaneku eelnõu seadusena mitte vastu võtta. Aitäh!

15:54 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Jüri Jaanson, Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

15:54 Jüri Jaanson

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Täna on lõpphääletusel uus sotsiaalhoolekande seadus, mis muudab kogu sotsiaalabikorralduse inimestele selgemaks ja seeläbi peaks paranema inimeste teadlikkus, kuidas on võimalik abi saada. Nende teenuste kohta, mille osutamisel on seni esinenud kvaliteediprobleeme, on uues seaduses kehtestatud miinimumnõuded. Miinimumnõuete kaudu sätestatakse teenuste osutamine kohalike omavalitsuste tingimusliku ülesandena.

Eelkõneleja rõhutas, et osa teenuseid, näiteks psüühilise häirega isikute tugiisikuteenus, samuti

viipekeele tõlgi teenus, ei ole kättesaadavad. Ma tahan selgelt välja tuua, et see seaduseelnõu ei paranda nende teenuste kättesaadavust, mille kvaliteet on ka praegu paigas, aga mida muudel põhjustel, näiteks vähese rahastamise või teenust osutavate inimeste puudumise tõttu ei ole võimalik kättesaadavamaks teha. Uue sotsiaalhoolekande seaduse rõhuasetus on eelkõige ikkagi selgem sotsiaalabi korraldus ja teenuste parem kvaliteet.

Samuti on hästi selgelt välja toodud kohalike omavalitsuste enesemääramise õigus, mis tähendab, et kohalikud omavalitsused peavad osutama inimestele seda abi, mida inimesed vajavad. Omavalitsused peavad abivajaduse välja selgitama ja seda abi osutama. Abi võib varieeruda seinast sein. Rõhuasetus ei ole mitte selle abi õigustatud isikul, vaid eesmärgistamine, st inimene peab saama just seda abi, mida ta tegelikult vajab. Selles seaduseelnõus rõhutatakse kvaliteeti, mitte kättesaadavust.

Kokkuvõtet tehes leian, et töövõimereformi kontekstis on selle seaduse vastuvõtmine väga oluline just selles mõttes, et järgmise aasta 1. juulist saaks töövõimereformi käivitada. Seetõttu kutsun teid üles ikkagi seaduse poolt hääletama. Aitäh!

15:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Aivar Kokk Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel, palun!

15:58 Aivar Kokk

Hea juhataja! Head kolleegid! Tahan komisjoni esimehena kõigepealt tänada kõiki komisjoni liikmeid, kes hoolimata sellest, et olid hilised õhtutunnid, kui me seda teemat komisjonis arutasime, aktiivselt arutelus osalesid. Ma usun, et keegi ei saa täna siin saalis öelda, et me ei kuulanud ära kõiki osapooli. Me vaidlesime väga palju ja leidsime väga palju kompromisse. Tõesti, ka sõna otseses mõttes 24. tunnil kirjutati siia seadusesse sisse kompromisse, mis olid olulised ja vajalikud selleks, et seadus saaks hea. Ma julgen öelda, et selle seaduse pealkirjaks võiks panna "Aitame kõiki abivajajaid, sealhulgas erivajadusega inimesi". Seadus puudutab väga suurt hulka inimesi, näiteks üksi elavaid abivajavaid pensionäre, kuid on väga tähtis ka puudega ja tervisekahjustusega inimeste ehk aktuaalse töövõimereformi kontekstis. Nimelt on üks peamisi probleeme, mille puudega inimeste esindusorganisatsioonid välja tõid, see, et osa kohalike omavalitsusi ei paku inimestele teenuseid, mille saamiseks on neil seaduse järgi õigus, või ei paku neid mitte kõige kvaliteetsemalt. Jutt käib sellistest teenustest nagu isikliku abistaja teenus, tugiisikuteenus ja sotsiaaltransporditeenus. Kahjuks jäävad riigi käed selle probleemi lahendamisel lühikeseks, sest see, millist teenust konkreetne linn või vald abivajajale pakub, on tema enda otsustada. Küll aga saab riik kehtestada teenuste miinimumnõuded seaduse tasandil, mida see seadus ka teeb. Seega, abivajaduse hindamine on kohaliku omavalitsuse pädevuses ja jääb tema pädevusse, samas ütleb seadus, et kui teenust osutatakse, peab see vastama teatavatele miinimumnõuetele.

Me täpsustame seadustega juba kehtivaid kohustusi. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt on juba praegu omavalitsuse ülesanne korraldada enda territooriumil elavatele abivajavatele isikutele sotsiaalabi andmist ja sotsiaalteenuste osutamist. Seega on tegemist juba seaduses sätestatud omavalitsuse kohustusega, mida me minimaalsel tasemel käesolevas seaduses täpsustame. Teenuste miinimumnõuded kehtestatakse koduteenusele, väljaspool kodu osutatavatele üldhooldusteenustele, isikliku abistaja teenusele, tugiisikuteenusele, sotsiaaltransporditeenusele, varjupaigateenusele, turvakoduteenusele, võlanõustamise ja eluruumi tagamise teenusele. Täpsustatakse kõikide teenuste eesmärgi, kohaliku omavalitsuse kohustusi teenuse korraldamisel ja nõudeid teenuse osutajale. Uued teenused on võlanõustamine, turvakoduteenus ja üldhooldusteenus, sest kehtivas sotsiaalhoolekande seaduses ei ole neid nimetatud. Sisuliselt on tegu kohaliku tasandi sotsiaalteenustega, mille osutamine on kohaliku omavalitsuse üksuse kohustuslik ülesanne kehtiva KOKS-i tähenduses. Teisisõnu tekib seaduslik alus seni reguleerimata, kuid mitmes omavalitsuses juba pakutavate teenuste osutamiseks. Muutub ka see, et luuakse eraldi nõuded varjupaigateenusele ja turvakoduteenusele, mida on seni käsitletud osaliselt ühe teenusena. Seeläbi peaksid need kaks teenust teineteisest praktikas paremini eristuma, mis tähendab teenuste sihtgruppide vajadusele paremini vastavaid teenuseid.

Tuleb rõhutada, et miinimumnõuded on osa terviklahendusest, mille nimetus on töövõimereform. Seega, me teeme töövõimereformi käigus oma võimaluste piires korda n-ö riigi poole, kuid oluline on korrastada ja parandada ka kohalikul tasandil inimestele osutatavate teenuste korraldust ja kvaliteeti. Palun lisaiega!

16:03 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kolm minutit lisaega.

16:03 Aivar Kokk

Kohaliku tasandi teenused on oluline baas töövõimereformi edukale rakendamisele.

Lõpetuseks tahan tänada kõiki osapooli: Sotsiaalministeeriumi, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli, Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsiooni, Eesti Tööandjate Keskliitu, Eesti Ametiühingute Keskliitu, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Haiglate Liitu, Eesti Haigekassat, Eesti Töötukassat, õiguskantslerit, Eesti Maaomavalitsuste Liitu, Eesti Linnade Liitu, Sotsiaalkaitseametit, Lastekaitse Liitu, Terviseametit ja Lapse Huvikaitse Koda, kes kõik aktiivselt osalesid selle seaduseelnõu menetlemisel, et see seadus saaks parem. Kas kõik on siin väga hästi, seda näitab aeg. Kui me näeme, et midagi on veel vaja täpsustada ja parandada, siis me tuleme kindlasti selle juurde tagasi. Aitäh!

16:03 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Palun, Helmen Kütt Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel!

16:04 Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Täna on 55. kord, kui me muudame 2. veebruaril 1995. aastal vastu võetud sotsiaalhoolekande seadust, mis jõustus 1. aprillil 1995. Ja see ongi õige. Kui elu 20 aasta jooksul muutub, tuleb muuta ka seadust.

Eelmise päevakorrapunkti arutelul hääletasime sotsiaalseadustiku üldosa seaduse eelnõu. See on sotsiaalhoolekande seadusega ju väga tihedalt seotud. Me räägime täna sellest, et on tehtud üks samm pikal teel. Samas on omavalitsusi, kes ütlevad, et seda on liiga palju ja see ei ole põhjendatud, sest ei ole raha. Väga-väga paljud omavalitsused juba hindavad, aitavad ja toetavad oma inimesi. Väga paljud omavalitsused teevad seda tööd palju kõrgema tasemega, kui miinimumnõuded ette näevad. Aga on ka neid, kes ei ole suutnud kõike seda teha, ei ole suutnud loetelus olevaid teenuseid pakkuda. Nemad on hirmul sellepärast, kuidas nad seda edaspidi suudavad. Nad ei ole seda eelnõu kooskõlastanud. Samas huvigrupp, erivajadusega inimesed, aga mitte ainult nemad, ootavad tegelikult rohkemat. Nemad pöörduvad kohaliku omavalitsusse ja neil on tegelikult ükskõik, kes neid aitab, kas see on riik või kohalik omavalitsus. Nad vajavad abi. Tuleb avaldada tunnustust, sest nagu Sotsiaalministeeriumi andmed ütlevad, juba aastal 2008 algas kodifitseerimine, algasid ettevalmistustööd. Pärast analüüsi tegeles sellega Justiitsministeerium, aastal 2011 sai juhtiva rolli Sotsiaalministeerium. Tõepoolest, ametnikud on palju tööd teinud, mitmed komisjonid ja Riigikogu koosseisud on seda arutanud. Kas me oleme selle kõigega rahul?

Kohtusin Saaremaa sotsiaaltöötajatega. Nemad on mures selle pärast, et kõigeks ikkagi vahendeid ei jätku ja kui miinimumnõudeid ei ole võimalik täita, siis võib juhtuda, et mõnigi teenus, mida täna osutatakse veidi madalamal tasemel, aga millega inimesed on siiski rahul, jääb edaspidi osutamata. Võib-olla on siit kõnepuldist täna tähtis ära öelda ka see, et peale seaduse vastuvõtmist ei juhtu nii, et igal pool üle Eesti hakkab teenuseid võrdselt kätte saama. Kindlasti seda ei juhtu. Võrdselt saab kätte ilmselt ainult töötukassa ehk riigi pakutavaid teenuseid. Aga see seadus on samm selle poole. Tuleb algatada diskussioon selle üle, milliseid hoolekandeteenuseid peaks rahastama riik, et võiks tagada teenuste kättesaadavuse ka miinimumnõudeid täites.

Sotsiaaldemokraadid hääletavad selle eelnõu poolt. Me esitasime eelnõu menetlemisel ettepanekuid turvakoduteenuse, seaduse teatud punktide rakendamise aja ja abivajadusest teatamise kohustuse kohta. Need probleemid said lahendatud. Me toetame seda eelnõu. Aga kindlasti rõhutan sõnumit, mis täna siit Riigikogust välja läheb, et pärast seaduse jõustumist ei juhtu seda, et üle Eesti, igas metsakülas, igas talus, igas omavalitsuses, igas linnas on täpselt ühesugused sotsiaalteenused. Aitäh!

16:08 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Fraktsioonidel rohkem kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 98 lõpphääletusele.

Head kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalhoolekande seaduse eelnõu 98. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

[Hääletustulemused](#)

Poolt hääletas 54 rahvasaadikut, vastu oli 33, erapooletuks ei jäänud keegi. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

9. 16:10 Tarbijakaitseseaduse eelnõu (37 SE) kolmas lugemine

16:10 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Üheksas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud tarbijakaitseseaduse eelnõu 37 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 37 lõpphääletusele.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud tarbijakaitseseaduse eelnõu 37. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 74 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuks jäi 4. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

10. 16:12 Elektroonilise side seaduse ning elektroonilise side seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu (51 SE) kolmas lugemine

16:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane kümnes päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud elektroonilise side seaduse ning elektroonilise side seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu 51 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 51 lõpphääletusele.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud elektroonilise side seaduse ning elektroonilise side seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu 51. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 66 Riigikogu liiget, vastu oli 5, erapooletuks jäi 4. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

11. 16:13 Pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu (125 SE) kolmas lugemine

16:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Üheteistkümnes päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu 125 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole.

Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 125 lõpphääletusele.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu 125. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu poolt hääletas 76 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuks jäi 3. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

12. 16:14 Ülevaade avaliku teenistuse 2014. aasta aruandest

16:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Tänane 12. päevakorrapunkt on ülevaade avaliku teenistuse 2014. aasta aruandest. Ettekandja on riigihalduse minister Arto Aas. Palun!

16:15 Riigihalduse minister Arto Aas

Austatud istungi juhataja! Head Riigikogu liikmed! Mul on hea meel tutvustada teile avaliku teenistuse 2014. aasta aruannet. Avaliku teenistuse aastaaruandeid on aastaraamatute kujul koostatud juba 1999. aastast, käesolev on aga alles teine, mida 2013. aastal jõustunud avaliku teenistuse seadusest tulenevalt esitletakse ka Riigikogule.

Aruanne annab esmalt ülevaate valitsussektorist tervikuna ning seejärel keskendub avalikule teenistusele ametiasutustes, st eelkõige põhiseaduslikele institutsioonidele, valitsusasutustele, linna- ja vallavalitsustele ning linna- ja vallavalitsuste ametitele. Lisaks annab aruanne esmakordselt ülevaate samadest näitajatest ka hallatavate asutuste töötajate kohta. Teemavaldkondadest käsitletakse aruandes avaliku teenistuse arengu keskset koordineerimist, teenistujate arvu, personali voolavust, värbamist, palgakorraldust, teenistujate vanuselist ja soolist jaotust, haridustaset ja koolitusvõimalusi. Valitsussektoris töötas 2014. aastal 119 153 inimest, nendest 20 510 olid ametnikud. Ametnike arv võrreldes 2013. aastaga vähenes *circa* tuhande inimese võrra. Ametnikud töötavad riigi ja kohalike omavalitsuste ametiasutustes ning nende hulka kuuluvad ka eriteenistujad ehk politseinikud, kaitseväelased ja vanglaametnikud, keda oli kokku 8836 inimest. Ministriumides töötas kokku 2704 inimest ja neist ametnikke oli 1834. Nii et kordan veel, valitsussektoris kokku oli 119 000 riigipalgalist, ministriumides töötas nendest 2700 ehk 2%. Selguse huvides nimetan, et kohalike omavalitsuste asutustes töötas 62 576 inimest ja sotsiaalkindlustusfondides 740. Valitsussektoris kuuluvates sihtasutustes töötas enam kui 12 000 inimest, mis moodustas 9% valitsussektori töötajate arvust, ja avalik-õiguslikes juriidilistes isikutes 9699 inimest ehk veidi enam kui 7%.

Kui vaadata avalike teenistujate vanuselist jaotust, võib öelda, et töötajaskond on suhteliselt noor, kuid samas on viimastel aastatel Eesti üldiste demograafiliste trendide kohaselt keskmine vanus kasvanud. Alla 40-aastaseid teenistujaid oli ligi pool töötajaskonnast, kuid samas oli üle 50-aastaseid teenistujaid peaaegu kolmandik. Üle 50-aastaste osakaal oli suurem kohalike omavalitsuste ametiasutustes, moodustades ligi poole sealsest töötajaskonnast. Suur vanemaealiste osatähtsus töötajaskonnas tähendab, et kohalikud omavalitsused võivad lähiaastatel seista silmitsi vajadusega asendada korraga palju pensionile siirduvaid ametnikke ja töötajaid uutega.

Riigi ametiasutustes oli mehi ja naisi enam-vähem võrdselt, samas oli avalike teenistujate eri gruppide sooline jaotus eripalgelisem. Eriteenistujate hulgas oli suur meeste ülekaal, n-õ tavaliste ametnike ja toetavaid töid tegevate töölepinguliste töötajate hulgas oli aga suurem naiste osakaal.

Avalike teenistujate vabatahtlik voolavus püsis nii 2013. kui ka 2014. aastal stabiilsena ega ületanud kriitilist piiri, mis tippspetsialistidega organisatsioonis on 10%. Sellest võib järeldada, et riik on avalikus teenistuses olevatele isikutele tööandjana atraktiivne ja sellest tulenevalt ei peaks praegu olema ohus avaliku teenistuse institutsionaalne mälu ja asjatundlikkus.

Avalikus teenistuses töötavad keskmisest kõrgema haridusega inimesed. Kõrgharidusega inimeste osakaal kõigi Eesti hõivatute hulgas ulatus 41%-ni, avalikus teenistuses oli selliste inimeste osakaal oluliselt suurem – 58%.

Kõrgelt kvalifitseeritud töötajad ootavad oma panuse eest ka suuremat palka. 2014. aastal eraldas valitsus palgafondi kasvuks eelarvest kõigile valitsemisaladele lisaraha 5,1% ning täiendavalt anti raha juurde veel kultuuritöötajatele, õpetajatele, sotsiaalhoolekande töötajatele, arstidele, kiirabitöötajatele ning Rahvusarhiivi töötajatele, suurendades nende palgafondi kokku 6,6%. Peale selle leidsid paljud asutused võimalusi oma töötajate palkade kasvuks, tehes sisemisi ümberkorraldusi. Selle tulemusel kasvasid valitsussektori tööjõukulud 2014. aastal eelmise aastaga võrreldes 10% ning palgakasv kujunes Eesti keskmisest palgakasvust kiiremaks.

Riigiametnike keskmine palk 2014. aastal oli 1338 eurot ja kohaliku omavalitsuse ametnike keskmine palk 1179 eurot. Seega oli riigiametnike palk ligikaudu 150 eurot kõrgem kui palk kohalikes omavalitsustes. Samas on selle võrdluse põhjal väga raske midagi olulist järeldada, sest ametnike tööülesanded riigis ja kohalikes omavalitsustes on väga erinevad ning sellest tulenevalt erineb ka tööturu palgasurve nendele ametigruppidele.

2014. aasta lõpus kiitis valitsus heaks riigi kui tööandja personalipoliitika valge raamatu, mis kirjeldab riigi personalipoliitika sihte ja ulatust ning pakub probleemidele lahendusi. Üheks valges raamatus seatud eesmärgiks on see, et riik peaks hakkama personali paremini planeerima ja seda arvestama ka asutuste pikaajalisi arengukavasid tehes. See aitab kaasa valitsuse plaanidele vähendada valitsussektori töötajate arvu võrdeliselt tööealise elanikkonna vähenemisega Eesti riigis tervikuna. See tähendab vajadust aastatel 2015–2019 vähendada töötajate arvu keskmiselt 700 võrra aastas. Selline vähenemine on võimalik aga vaid juhul, kui riigiasutused oma juhtide eestvedamisel vaatavad kriitiliselt üle nii oma

tänased ülesanded kui ka pakutavad avalikud teenused, nende hulga ja teostusviisi ning võtavad ette struktuurseid reforme töö paremaks korraldamiseks. Tuleb hinnata, milliseid teenuseid piiratud ressurssidega riik oma kodanikele pakub ning milliseid võib ja suudab pakkuda erasektor. Kriitiliselt tuleb hinnata administratiivkoormust, mida riik ise endale on tekitanud, ja edasises tegevuses vältida selle kasvu. Administratiivkoormuse all mõtlen ma seda, milliseid ülesandeid panevad riigiasutused üksteisele ja milliseid aruandeid nad üksteiselt nõuavad ning kuidas korraldatakse siseteenuseid. Valitsussektori töötajate arvu vähendamine ning samal ajal kvaliteetsete teenuste pakkumine ongi selle valitsuse üks suurimaid ülesandeid ka järgmistel aastatel. Tähelepanu tuleb pöörata sellele, et neile, kes riigitööl edasi on, oleks ka eelarve piiratud ressursside tingimustes võimalik siiski maksta konkurentsivõimelist palka, pidades samas silmas, et riik ei muutuks pikaajaliselt palgatõusu eestvedajaks. Samuti nõuab järjest suuremat pühendumist Eesti ettevalmistamine Euroopa Nõukogu eesistumiseks aastal 2018, mis toob paratamatult kaasa täiendava, aga samas ajutise tööjõu palkamise vajaduse. Üha muutuv olukord julgeolekuvaldkonnas nõuab samuti lisaressursse. Sellega lõpetan. Täna kuulamast ja loodan meeldivat koostööd! Aitäh!

16:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Enne kui me läheme küsimuste juurde, tutvustan ma lühidalt päevakorrapunkti menetlemist. Igal Riigikogu liikmel on võimalik esitada ettekandjale üks suuline küsimus. Läbirääkimiste käigus saavad osaleda fraktsioonide esindajad ja pärast arutelu lõppemist Riigikogu otsust vastu ei võta. Aga läheme nüüd küsimuste juurde. Andres Herkel, palun!

16:23 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Selles dokumendis on kindlasti väärt infot, aga siit ei õhku väga seda, mida me ilmselt kõige rohkem kuulda tahaksime, sellist mõtestatud suunda riigireformile. Jah, lehekülj 7 räägib tõepoolest vajadusest vähendada töötajate arvu valitsussektoris. See on aga väga pealiskaudselt sõnastatud. Teie oma ettekandes laiendasite seda teemat pisut, ilmselt tundus see sõnastus pealiskaudne ka teile endale. Aga millised struktuursed reformid, mis laadi funktsioonide ümberkorraldamine, dubleerimise välistamine ja sujuvam koostöö ministeeriumide vahel ikkagi kavas on? Kas te saaksite selles üliolulises küsimuses olla veel konkreetsem?

16:24 Riigihalduse minister Arto Aas

Aitäh! Nagu päevakorrapunkti pealkiri reedab, on tegemist 2014. aasta aruandega, praegu on aga juba 2015. aasta lõpp. Me üritame edaspidi tulla aruannetega kindlasti varem parlamendi ette, siis on need aktuaalsemad. Selle ettekande ja aruande põhisisu kirjeldab ju minevikku. Aga mis puudutab tulevikku, siis me oleme juba käivitanud mitmeid olulisi protsesse riigivalitsemise reformimisel, näiteks tugiteenuste konsolideerimine riigiasutustes, kinnisvarareform ja e-teenused. Järgmine oluline verstapost on mai 2016. Me teeme praegu Rahandusministeeriumis analüüsi, n-ö riigi auditit. See valmib koostöös kõikide ministeeriumidega, selleks on oma kindel meetoodika. Me tahame järgmise aasta kevadel saada valmis auditit, kus on valdkondade kaupa konkreetsete järeldused selle kohta, mis on kehvasti, koos konkreetsete ettepanekutega, kuidas riigivalitsemist sisuliselt reformida. Seda tööd ei ole võimalik muidugi üksi teha, ainult Rahandusministeeriumis, vaid on ülioluline, et kõik ministeeriumid ja haldusalad annaksid oma panuse. See töö on väga paljudes kohtades aktiivselt käima läinud, on väga palju valdkondi või ametiasutusi, mis on oma esialgsed mõtted juba avalikult välja öelnud. Siin võib jälle hea näitena tuua Maksu- ja Tolliameti. Nii et töö käib, tulemused saame teada järgmise aasta kevadel.

16:26 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aadu Must, palun!

16:26 Aadu Must

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud härra minister! Minu küsimus ei ole seotud mitte niivõrd eelmise aruandega, vaid juba järgmisega. Teemaga on see küll vaieldamatult seotud. Kuna ma olen Tartust valitud rahvasaadik, siis võib arvata, et minu küsimus puudutab koondamist Tartu Ülikooli Kliinikumis, mis on tekitanud väga palju arusaamatust ja pahameelt. Nimelt ollakse veendumusel, et haiglad ei ole

sisuliselt osa valitsussektorist ja koondamine tervishoiusektoris ei lahendaks neid probleeme, millest on kogu aeg räägitud, kuigi rõhutatakse, nagu oleks see valitsussektoris kavandatud koondamise osa. Teiseks, kõik arvavad, et see on hästi rumal idee. Väga lihtsal põhjusel, nimelt sellepärast, et ülikooli kliinikumile ehitati juurde 35 000 ruutmeetrit pinda, uued teenused tulevad peale, arengukavad näevad ette laiendamist, kui nüüd tõepoolest aga koondada, siis see tähendab, et me ehitasime jälle tühja betoonkasti ning üks käsi töötab ühes suunas, teine aga täpselt vastupidi. Kuidas te seda kommenteerite?

16:27 Riigihalduse minister Arto Aas

Aitäh! Haiglad ja tervishoiuasutused on vaieldamatult valitsussektori osa, siin ei ole millegi üle vaielda. Nende tulud korjatakse kokku maksumaksjatelt, nad saavad raha riigieelarve kaudu. Olgugi et neil on päris suur autonoomia ja vabadus, on nad kindlasti osa valitsussektorist. Nagu ma oma ettekandes ütlesin, riigipalgalisi on meil 119 000, ministeeriumiametnikke aga ainult 2700. Nii et kui me tahame rääkida olulise mõjuga ja suurematest reformidest, siis me peame vaatama palju kaugemale kui ainult ministeeriumiametnike vallandamine või ministeeriumide töö reorganiseerimine. Sellepärast sai kevadel ja suvel tehtud analüüs haldusalade ja valdkondade kohta, et saada selgeks, millised on olnud viimase viie aasta muudatused ning kus on tehtud reforme, kus on töötajate hulk vähenenud ja kus suurenenud. Selle järgi tehti valdkondade jaoks kärpekavad, otse öeldes. Elanikkond väheneb ja maksumaksja koormus suureneb, kuid vähemalt avaliku ja erasektori proportsioonid ei tohi oluliselt kehvemaks muutuda, sest see ei ole lihtsalt jätkusuutlik. Me võime neid trende ignoreerida, aga see ei oleks tark. Valitsus leppis diferentseeritud kärpenumberid kokku selle klausliga, et iga minister oma haldusala sees teeb järgnevad otsused. Nii see kokkulepe sündis. See ei olnud lihtne, kõik ministrid võitlesid oma valdkonna eest, kõikides valdkondades on kahtlemata erandeid, teatud nüansse, aga kokkulepe sündis, meetodika oli kõigile arusaadav, ühed said väiksema protsendi, teised pisut suurema. Sealt edasi jäi ministeeriumi juhtkondadele endale valikukoht. Neid valikuid on teinud ka Sotsiaalministeerium ise. Minul puudub info, mis alustel nad tegid sisemise jaotuse, kui palju mingi haigla või allasutus peab kärpima. Mulle tundub, et ei ole päris hästi selgitatud, miks seda on üldse olnud vaja teha. See on tekitanud tõesti emotsionaalse reaktsiooni. Aga tõepoolest, kellelegi ei ole liiga tehtud, lähenemine on kõikides valdkondades selline. Ma usun, et iga riigiasutus, iga ametiasutus, iga organisatsioon Eesti riigis, mis saab oma tulud maksumaksja käest, on kohustatud mõtlema, kuidas saaks tööd paremini teha. Keegi ei ütle, et haiglad on, ma ei tea, kehvasti juhitud või et seal midagi ei toimu, aga keegi ei saa ennast tõsta ka sellest suurest pildist välja. Kindlasti, nii nagu Jevgeni Ossinovski on öelnud, saab tööd teha efektiivsemalt. Need on väga suured asutused, kahes haiglas kokku on 7000 inimest. Kindlasti saab leida kokkuhoiukohti. Täna ootakski seda, et suhtumine oleks avatud, et otsitaks lahendusi, mitte vabandusi. Aga kuidas ja miks täpselt sellised valikud haiglate kaupa tehti, seda peab küsima Sotsiaalministeeriumist.

16:31 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

16:31 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Hea minister! Ma soovin teada teie kui 136 800-pealise Eesti bürokraatide armee ülemjuhataja arvamust kaadri volavuse kohta. Ma lugesin siit, et umbes iga üheksas ametnik aasta jooksul vahetub. Vabatahtliku volavuse kriitiline piir on seesama 10%. Kaitseväes ja sisejulgeolekus on keskmine 8%, ministeeriumides 6%. Et saada keskmiseks 6%, võib see ühes ministeeriumis olla 3% ja teises 12%. Ma tahangi teada, millistes ministeeriumides ja millistes sisejulgeoleku valdkondades ületab vabatahtlik volavus seda 10%.

16:32 Riigihalduse minister Arto Aas

Aitäh! Ma hetkel ei oska teile nii detailselt seda sisemist jaotust öelda. Me saame seda kindlasti hiljem kirjalikult täpsustada.

16:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Igor Gräzin, palun!

16:32 Igor Gräzin

Hea ettekandja! On kaks ise asja: üks asi on riigivalitsemine ja teine asi on riigiteenistus. Riigiteenistus langes just nimelt 2014., õieti isegi 2013. aastal alla kriitilise piiri. Selleks et saada ID-kaarti, ajada asju pensioniametis, suhelda ARK-iga juhilubade pärast, jõuda ära oodata, millal politseinik kohale tuleb, on järjekorrad üle taluvuse piiri pikad. Inimesed on hästi tublid, töötavad hästi vahvalt, on sõbralikud ja nii edasi, aga politsei ei saa töötada veerandiga vajalikust koosseisust ja lihtsalt ei saa ID-kaarti välja anda, kui ongi ainult kaks inimest leti taga. See trend sai väga terava alguse aastatel 2013 ja 2014. Ma tahtsin sinu käest küsida, kui palju riigi teenindusvaldkonnas koosseisud kasvavad, mitu tuhat inimest me saame järgmisel aastal tööle võtta, et riik funktsioneeriks normaalselt.

16:33 Riigihalduse minister Arto Aas

Nagu sa kindlasti märganud oled, meie plaan ei ole riigipalgaliste hulka kasvatada. Olukorras, kus erasektoris on töökäte puudus ning elanikkond väheneb ja vananeb, ei ole väga palju ruumi võtta riigisektorisse juurde neid, kes seda erasektoris loodud lisandväärtust tarbivad. Kui me kevadel hakkasime n-ö viie aasta tagasivaate auditit tegema, siis olid plaanid muidugi sellised, et eri valdkondades taheti juurde võtta umbes 650 inimest. Nii see kipubki avalikus sektoris olema. Kui poliitilisel tasandil ei otsustata, et enam koosseisud ei paisu, siis oma loomulikus olekus need kipuvad paisuma. Tahetakse teha rohkem ja võetakse inimesi juurde. Kriisijärgsed aastad on seda kohati tõestanud. Eelkõige on paisunud sellised keskvalitsusega natuke lõdvemalt seotud asutused nagu sihtasutused. Nii et vastus on selline, et haldusala sees on igal ministril õigus teha ümberkorraldusi, otsustada, kuhu jääb vähem inimesi, kuhu rohkem, millised on prioriteedid, aga üldine arv ei tohi kasvada.

Kurb kuulda, Igor, et sul on nii kehvad kogemused ID-kaardiga. Minul on fantastilised kogemused ID-kaardi kättesaamisega. 15 minutit ja käes. (Vahele hüüe.) On asju, mis toimivad minu hinnangul ikkagi väga hästi.

16:35 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Liina Kersna, palun!

16:35 Liina Kersna

Aitäh, hea eesistuja! Austatud minister! OECD Eesti valitsemiskorraldust käsitlevates raportites nii aastast 2011 kui ka 2015 on väga selgelt soovitatud paremat ministeeriumidevahelist koostööd. Sel sügisel kutsus riigisekretär Heiki Loot üles läbi töötama ideed, kuidas võiks toimida ministeeriumide ühine õigusteenistus. Kas te olete seda ideed juba arutanud ja millised võiksid olla võimalikud ühise teenistuse loomise perspektiivid?

16:36 Riigihalduse minister Arto Aas

Aitäh! Tõepoolest, ministeeriumides me konsolideerime mitmesuguseid teenuseid, otsime efektiivsust ja oleme seda ka leidnud. Ühine õigusteenistus on aktuaalne teema, kui me räägime ühishoonest. See ühishoone, mis peaks kahe aasta jooksul valmis saama, ei tähenda ainult ühist betoonist maja neljale ministeeriumile ja seitsmele ministrile, vaid me tahame seda kasutada kui juhtprojekti kõikide teenuste ühtlustamiseks ja sünergia leidmiseks. Mul ei ole valmis vastust, milliseid asju saab seal koos teha, kui need nn silotornid, millest räägitakse, või need seinad ministeeriumide vahelt maha lõhkuda, et tekiks sünergia ja rohkem paindlikkust, nii et kui tuleb uus valitsus uute prioriteetidega, siis oleks lihtsam liigutada inimesi ja osakondi sinna, kuhu on vaja. Me praegu tegime näiteks läbi kahe osakonna ületoomise Siseministeeriumist Rahandusministeeriumisse, mis läks üsna vaevaliselt. Ei olnud lihtne, kuigi suures pildis oli see väike liigutus, 60 inimest, aga sinna juurde tekkis metsikus koguses paberimajandust ja bürokraatiat. Ideaalis peaks see kõik muutuma palju lihtsamaks ja paindlikumaks.

16:37 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Külliki Kübarsepp, palun!

16:37 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea asespiiker! Hea minister! Aruanne toob välja, üsna rasvases kirjas isegi, et puudub kindel vastutaja avaliku teenistuse kui terviku arengu eest. Mis on teie hinnangul üldse valitsuse ja valitsusjuhi roll, kas see ei peaks teda morjendama või pigem huvitama? Ka praegu, kui te siin vastasite matemaatilise koondamise kohta nii haridus- kui ka tervishoiuasutustes, siis see ei olnud minu meelest pädev. Me peaksime ikkagi jälgima kõigepealt seda, mis on riigi funktsioonid, ja selle järgi personali ümber korraldama, mitte nii, et me koondame personali ja siis vaatame, mis me selle riigiga peale hakkame. Igor Gräzini tähelepanekud on minu meelest õigustatud, Politsei- ja Piirivalveamet on ju alamehitatud.

16:38 Riigihalduse minister Arto Aas

Aitäh! Avaliku teenistuse arendamine ning nende printsiipide ja poliitikate kujundamine on liikunud suures osas Rahandusministeeriumisse. On toimunud märkimisväärne edasimineku selles, et oleks ka terviklik vaade. Aga valdkonnasisest poliitikat, mis puudutab poliitilisi valikuid, kujundatakse eelkõige ikkagi ministeeriumides. Seda ei ole võimalik juhtida Rahandusministeeriumist. Siin jääb loomulikult valdkonnaministeeriumidele vastutav roll.

16:39 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Märt Sults, palun!

16:39 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Hea minister! Teie kokkuhoiupoliitikas on üks vastuolu. Kust kohast on tulnud mõte, et sihtasutuse või riigiasutuse juht ei lähtu miinimumkoosseisust, mis on vajalik selleks, et asutus saaks funktsioneerida? Ministeerium arvab, et juht on lähtunud vales miinimumkoosseisust, kui sealt tuleb veel 10% ära võtta. Keda nüüd kodanik peab usaldama? Kas inimesi, kes on kontoris, või inimesi, kes on kohapeal ja töötavad kaevikutes?

16:40 Riigihalduse minister Arto Aas

Aitäh! See küsimus, jah, kuidas nende arvudeni on jõutud, kas enne nende kokkuleppimist konsulteeriti või mitte, tuleb suunata Sotsiaalministeeriumisse. Mina sellele täna vastata ei oska. See otsus, milliseid sisemisi valikuid tehakse, jäi ministrite enda soovil nende õlgadele. Kindlasti on asutustes väga tugev kompetents, aga ka asutuste juhid peavad vaatama suurt pilti. Ma arvan, et ei ole asutuse või valdkonna juhti, kes ei tahaks suuremat eelarvet ja rohkem inimesi eesmärkide täitmiseks, aga need asjad peavad ka tervikpilti sobima.

16:41 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Monika Haukanõmm, palun!

16:41 Monika Haukanõmm

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Aruandest saime teada, et 2014. aastal kasvas keskvalitsuse töötajate arv 1093 inimese võrra. Käesoleva aasta septembris riigiasutuste personalijuhtidele saadetud kiri ütles, et tuleb koondada 3500 inimest, aastast 700–750 inimest. Seal oli kaasas ka täpne tabel, kus ja kui mitu inimest koondada tuleb. Kurioosne on aga see, et töötajaskonna vähendamist nõudvast kirjast vaid paar nädalat hiljem ehk oktoobris said riigiasutused omakorda kirja Sotsiaalministeeriumilt, mille pealkiri oli "Vähenenud töövõimega inimeste vajalik värbamiste arv", kaasas jälle tabel, kus oli kirjas, et tööle tuleb võtta puudega inimesi ja kvoot, 1000 inimest, täis saada. Nagu Karis kaks nädalat tagasi, tunnen minagi muret, et me oleme alustanud kaht vastassuunalist kampaaniat, mille tulemused ei pruugi olla päriselt sellised, nagu me lootsime või ootasime. Pole tehtud tarvilikke analüüse. Mis te sellest arvate?

16:42 Riigihalduse minister Arto Aas

Aitäh! See, kes on tahtnud süveneda ja mõtleb loogiliselt, saab aru, et need eesmärgid ei ole omavahel vastuolus. Kui me kärbime valitsussektori töötajate arvu 1,5–2%, siis see ei tähenda, et tööle jäävate inimeste hulgas ei peaks olema erivajadusega inimesi. Need eesmärgid ei ole omavahel kuidagi

konfliktset, üks ei välista teist. Ma ei saa aru, miks sellest on nii keeruline aru saada. See, et avalikus sektoris on tööl rohkem erivajadusega inimesi, ei ole mingi ühekordne aktsioon, ei pea välja mõtlema mingeid reisisaatjate pseudotöökohti, ajutisi töökohti, et saada linnukest kirja. See on üldine poliitiline suundumus ja seda saab teha täiesti rahulikult ka vähendatud koosseisudega.

16:43 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Valeri Korb, palun!

16:43 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Seletuskirjas on täpselt öeldud, kui palju inimesi töötab kohalikes omavalitsustes ja kui palju riigiasutustes. See suhe on 53 : 47. Ma usun, et kõik kohalikud omavalitsused ootavad, mis hakkab toimuma 2017. aastal. Te nii ilusasti kirjutate ja räägite oma plaanidest. Mida te mõtlete, kas 2017. aasta lõpus või 2018. aasta alguses see suhe muutub või jääb samale tasemele?

16:44 Riigihalduse minister Arto Aas

Aitäh! Jah, kui haldusreform õnnestub, siis tõenäoliselt muutuvad ka koosseisud. Kui palju need esimeses etapis vähenevad, on täna vara öelda, küll aga on meil kogemus, et tugiteenustest rohkem hakatakse pakkuma sisuteenuseid. Selle kohta on Lääne-Saaremaa näide, kolme raamatupidaja asemel oli hiljem kaks sotsiaaltöötajat ja üks lastekaitsespetsialist. Tõenäoliselt muutub töötajaskonna sisemine struktuur. Aga kindlasti leidub kohti, kus saab kokku hoida. Täna on see pilt kirju. On väikseid omavalitsusi, kus on karjув vajadus spetsialistide järele, aga neid lihtsalt ei leita. Eestis on inimesi vähe ja neile ei ole väga väikestes omavalitsustes võimalik pakkuda piisavalt tööd ega konkurentsivõimelist palka. Tallinnas ja jõukamates Harjumaa valdades on võimalusi rohkem. Ka liitumise tõttu võib kokkuhoiuvõimalus tekkida, aga sellist lühiajalist kiiret kokkuhoidu ei ole haldusreformi põhiprioriteediks seatud. Ma siiski usun, et teatud efekt siin kaasneb.

16:45 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Maris Lauri Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

16:45 Maris Lauri

Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Aasta tagasi seisin ma siinsamas puldis ja kõnelesin just sellel samal teemal. Tookord oli tegemist esmakordse ülevaatega, seekord on kõne all teine ülevaade. Loomulikult ei saa nii kiiresti toimuda muutusi valdkonnas, kus protsessid on paratamatult aeglased. Ma arvan, et reaalseid tulemusi näeme me 2020. aastal, kui hakkame olukorda võrdlema sellega, mis oli aastal 2013 või 2014.

On paratamatu, et töötajate arv valitsussektoris tervikuna peab vähenema, sest nagu me kõik teame, meie rahvastik väheneb ja vananeb. Me lihtsalt ei saa endale lubada riigisektorit, mis on suurem, kui meie majandus võimaldab. Mul on väga hea meel, et sellega on intensiivselt tegelema hakatud.

Ootuspäraselt on sellele palju vastuseisu, on ka kõhklemisi. Ühtpidi on see loomulik, sest paljudele inimestele ongi omane kõhklemine ja hirm muutuste ees, aga me peame mõistma, et need muutused on paratamatud ja nendega tuleb kohaneda. Kõiki muutusi ja vähendamisi tuleb teha kaalutletult ja tuleb vaadata, et neid, kes on tublimad, ei karistataks topelt, et ei kannataks teenuste kvaliteet.

Asi ei tohi piirduda ka sellega, et me vaatame ainult neid asutusi, mis on keskvalitsusele lähedal ja mida on väga lihtne n-ö käsu korras muuta. Väga oluline on vaadata kaugemale. Siin on kindlasti oluline ka see, et need keskvalitsusest kaugemal olevad asutused, organisatsioonid ja ettevõtted mõtleksid ise palju rohkem sellele, mida nad tegema peavad. See on paratamatu. Ma mõtlen siin väga paljudele sihtasutustele, MTÜ-dele ja kohalikele omavalitsustele. See ongi see, mis pärast on oluline haldusreform ja üldisem riigivalitsemiskorralduse reformimine. Aga me ei saa jätta rääkimata ka sellest, et väga palju annaks see, kui asutused ja organisatsioonid omavahel tihedamalt koostööd teeksid. Siin on minu arvates päris palju võimalusi, mida veel ei rakendata ja kus mingite isiklike konfliktide või vastuolude tõttu edasiminekut ei ole. Ka siin peab toimuma märkimisväärne suhtlemise muutus.

See, et inimesi jääb vähemaks, ei tähenda, et inimeste oskused peaksid kehvemaks jääma. Tegelikult peaks olema nii, et valitsussektoris töötavad inimesed muutuvad veelgi professionaalsemaks ja

keskmise tase tõuseb. Meil on väga palju väga professionaalseid riigiametnikke, kohaliku omavalitsuse ametnikke ning üldse töotajaid. Minu väike ettepanek on selline: olgem ka meie alati viisakad ja tänulikud nende inimeste vastu, kes meid aitavad ja toetavad ning n-ö laiemalt riigi funktsioneerimisel aitavad edasi minna. Ärgem unustagem neid inimesi ja ärgem halvustagem neid pidevalt! Teadmised, kompetentsus ja oskused on need, mida ühiskond avalikult teenistuselt ootab. Me ei tohi nõudlikkuses mitte kuskil järele anda. Aga see tähendab ka seda, et väärt inimesed peavad saama väärt palka. Kritiseerijad peaksid tihtipeale mõtlema sellele, kas nemad oleksid valmis tegema seda tööd tagasihoidliku, keskmise või miinimumist pisut kõrgema palga eest. Me peame mõistma, et selleks, et saada riigiametisse või riigisektorisse häid töotajaid, tuleb maksta head palka. Keskmise palk annab keskpärased töotajad. Aruanne osutab ka sellele, et lisaraha eraldamine ei taga keskmise palga tõusu, selleks tuleb teha reforme. Mul on väga hea meel, et neid tehakse ja sellele mõeldakse. Minu hinnangul tuleks ...

Natuke veel aega, palun!

16:50 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kolm minutit lisaega.

16:50 Maris Lauri

Ma pakun ja rõhutan kahte asja, mis minu arvates on väga olulised, selleks et avalik teenistus muutuks veelgi paremaks. Esiteks, liikumine organisatsioonide vahel ja ametite sees. Jah, see toimub, kuid väga oluline peaks olema ka see, et riigiametis, avalikus teenistuses töötavad inimesed saaksid osa erasektori kompetentsist. Me peaksime mõtlema, kuidas tuua rohkem erasektori teadmisi riigisektorisse, kasutades selleks mitmesuguseid paindlikke meetodeid. Ma näen siin väga palju potentsiaali ja väga palju võimalust teadmiste ja oskuste levitamiseks. Teiseks, e-riigile omaselt peaksime olema äärmiselt aktiivsed, kasutades mitmesuguseid e-lahendusi. Me peaksime nendele rohkem tähelepanu pöörama. Jah, nende väljatöötamine võtab aega, aga ma arvan, et vahetevahel saab asju teha õhinaga, hakkaja tegutsemisega ja eri organisatsioonide koostöös. Tänan!

16:51 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Kas Aadu Mustal on protseduuriline küsimus või registreerus ta sõnavõtuks? Külliki Kübarsepp, palun!

16:51 Külliki Kübarsepp

Hea juhataja! Head Riigikogu liikmed! Vabaerakonnale teeb muret, et me ei pööra piisavalt palju tähelepanu sellele, kuidas me ühte või teist asja teeme. Jah, riigisektoris tuleb kärpeid teha, aga see peaks toimuma ikkagi pigem ülesannetepõhiselt. Ka täna toodi siin välja, et on võimalik kohe nimetada paar sektorit, kus on karjuv inimeste põud. Selline sektor on tervishoid, kust eile ja täna tulnud uudised ei loo just kõige positiivsemat kuvandit, aga sellised on ka julgeolekut ja turvalisust tagavad asutused. Me ei saa leppida lahendusega, mis kujutab endast matemaatilist tehet. Matemaatiline tehe on üsna emotsioonideta ja kalkuleerimata lahendus. Kirvega löömine tekitab meie ühiskonnas pigem pingeid, mida me tegelikult ei vaja. Matemaatiline tehe ei ole kindlasti reform.

Me peaksime lõpetama asendustegevuse. Asendustegevuse all pean ma silmas, et riigiasutustes ja üldse valitsussektoris on ikkagi väga palju dubleerimist, väga palju bürokraatiat, mis tänapäeval, kui me tahame rääkida ka e-riigist, mitte kuidagi ei sobi. Minu mure on see, et meil on seda e-riiki väga vähe. Seda võiks praktikas olla palju rohkem. See, et meil ei ole asjad läbi mõeldud, paisutabki riigisektorit. Suur küsimus, mis tekkis mul ka siin ministri vastuseid kuulates, on see, kes tegelikult ikkagi ministeeriumi personalipoliitikat juhib. Minu teada peaks see olema kantsler, mitte minister. Siin tahetakse administratiivne ja poliitiline juhtimistasand segamini lüüa. Tekib jälle küsimus, kes juhib keda. Samas, me peame ka tõdema, et ministeeriumides on liiga suured palgavahed. Alamastme ametniku ja selle, kes juhib juhtkonna tasandil, palkade vahel on väga suured käärid. Kui lihtsalt öeldakse, et palgad tõusevad, siis see ei tähenda, et see mõjub kõigi palkadele, vaid see võib ikkagi tähendada muutust ühete ja samade inimeste palgas.

Ma tänan Maris Laurit, kes tegi väga asjalikke ettepanekuid! Me tõesti vajame pigem riigihaldusreformi, mitte matemaatilisi tehteid. Palume ikkagi tähelepanu pöörata küsimusele, kuidas üht või teist asja lahendada. Alustuseks võiks Justiitsministeerium ja Rahandusministeerium koostööd alustada, näidata

eeskuju, sest üks on võtnud eesmärgiks bürokraatiat ja riigihaldust vähendada, aga teine samal ajal juba lõikab kääridega. Võiks ühe laua taha istuda ja rohkem koos tööd teha, mida siis saaks ka väljapoole sisulisemalt pakkuda. Aitäh!

16:55 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Aadu Must Keskerakonna fraktsiooni nimel, palun!

16:55 Aadu Must

Lugupeetud kolleegid! Tegemist on tõepoolest poliitilise küsimusega. Mõnikord räägitakse, et riiki saab valitseda Exceli tabeliga, tõstes midagi ühest lahtrist teise või teisest kolmandasse, ja äkki siis läheb mõni asi paremaks. Täna meile mõnes sõnavõtus räägiti ka sellest, et tuleb aru saada aabitsatõdedest, sellest, kui hea on optimeerimine. Vabandust, see ongi aabits! Me ju kõik teame seda.

Küsimus, millele üks või teine on ka täna kas küsimustes või sõnavõttudes tähelepanu juhtinud, on milleski muus. Riiki tuleks valitseda targalt. Kõik need kriitikanooled, mis olid, ei olnud esitatud mitte selles mõttes, et ärme hakkame paremaks, vaid selles mõttes, et kui hakata paremaks, siis ei tule seda teha mitte illusoorset, vaid tegelikult, realselt. Konkreetsed nähtused on need, mis tekitavad pahameelt ja veendumust, et asjad on lõpuni läbi mõtlemata.

Kas või seesama täna tõstatunud Tartu Ülikooli Kliinikumi küsimus on üks näide selle kohta, kuidas valitsuse üks käsi ei tea, mida teine teeb, või ei tea see käsi ise ka, mida ta teeb. Asi on selles, et kõik kehtivad arengukavad näitavad, et rahvastik vananeb ja tervishoiuteenust tuleb tugevdada, on tulnud ka välja, et väga hea tervisega inimeste osakaal rahvastikus väheneb. Selle kõige tõttu on tehtud reform, mille tulemusel Tartu Ülikooli Kliinikumis ravikohtade arv suureneb enam kui 100 võrra ja päevaravikohtade arv veel 75 võrra. Kui arengukavade alusel tuleb juurde 35 000 ruutmeetrit tänapäevast ravipinda, mis kindlasti nõuab ka lisapersonali, siis seal ei ole mitte midagi teha. Kui personali ei ole, siis me ehitame jälle lihtsalt betooni ja räägime, nagu betoon midagi lahendaks. Toonitan veel, et ülikooli kliinikum on pidevalt optimeerinud ja koondanud oma personali. Seal ei ole midagi üle paisutatud. Sellises olukorras aga leitakse, et vähendame seda veel 15%. Uskuge mind, see on nonsens! Seda ei saa teha, halvendamata tervishoiu kvaliteeti ja muutmata tervishoiuteenuste kättesaadavust halvemaks. See on midagi sellist, mida kõik meie teised poliitikad on kogu aeg eitanud. On leitud, et nii ei tohi teha. Minister vastas väga kenasti. Tegelikult ei ole see tänase päevakorrapunkti põhiteema, pigem on see järgmiste aruannete põhiteema, aga oleks ka inetu, kui me juba ette ei juhiks tähelepanu sellele, mis võib minna halvemaks, kui me ei sekku. Aitäh teile!

16:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem fraktsioonidel kõnesoove ei ole. Selles päevakorrapunktis me otsust vastu ei võta. Võtame ministri ettekande ja küsimustele vastamise teadmiseks.

13. 16:58 2016. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (103 SE) kolmas lugemine

16:59 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme järgmise, 13. päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud 2016. aasta riigieelarve seaduse eelnõu 103 kolmas lugemine. Ettekandja on rahanduskomisjoni esimees Remo Holsmer. Palun!

16:59 Remo Holsmer

Austatud juhataja! Head kolleegid! Vabariigi Valitsuse algatatud 2016. aasta riigieelarve seaduse eelnõu 103 teine lugemine toimus Riigikogu täiskogus 18. novembril ja see lõpetati. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 2. detsember kell 17.15. Rahanduskomisjon arutas riigieelarve seaduse eelnõu oma istungil 26. novembril ning 7. ja 8. detsembril. Ma annan teile ülevaate riigieelarve kohta peale teist lugemist tehtud muudatusettepanekutest ja ka otsustest, mida rahanduskomisjon tegi ja suurele saalile ette paneb.

Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks tegid Riigikogu fraktsioonid eelnõu kohta 26 muudatusettepanekut, millest suurem osa kattus eelnõu teiseks lugemiseks esitatud ettepanekutega.

Ettepanekute selgitused on toodud muudatusettepanekute loetelus, mis on kõigile Riigikogu liikmetele kättesaadavaks tehtud. Rahanduskomisjon ise koostas ühe muudatusettepaneku, mis suures osas koosneb ministeeriumide valitsemisalade sisestest ja ka vahelistest täpsustavatest muudatustest. Samuti täiendati tekstiparagrahvide sõnastust.

Nende muudatuste hulgas on vist olulisim eelarvemuudatus, mis suunab 5,6 miljonit eurot hariduskuludeks. See haridusministeeriumisise eelarvetöste aitab kaasa sellele, et õpetajate palk võiks järgmisel aastal tõusta üle 6%. Ka teadus- ja arendustegevuse lisarahastamise küsimus tõstatati siin suures saalis teisel lugemisel, esitades muudatusettepanekuid. Nüüd teie ees olevas riigieelarve seaduse eelnõus on järgmisel aastal teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooniprogrammi rahastamiseks täiendavalt ette nähtud 4,4 miljonit eurot. Mõlemad muudatused on Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve sisesed. Ümbertõsted tulenevad ministeeriumi kulutuste täpsustamisest aasta lõpus. See on kokkuvõttes nagu nullsumma, aga prioriteetsuse mõttes on esile tõstetud õpetajate palgad ning teadus- ja arendustegevus.

Riigikogust laekunud ettepanekutest neli tulid Keskerakonna fraktsioonilt ja 22 Vabaerakonna fraktsioonilt. Need puudutasid Riigikontrolli töjõukulude suurendamist, erakondade rahastamise vähendamist, toetusfondi hariduskulude osa suurendamist (tegelikult sedasama, millele ma just viitasin, et sisemise ümbertõstmise abil hariduskulude osa haridusministeeriumi eelarves järgmisel aastal suureneb), teadus- ja arendustegevuse baasrahastuse suurendamist, doktoranditoetust, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia saali ehitamise rahastamist, ajakirja Horisont tegevuse toetamist, põllumajandustootjatele üleminekutoetuse eraldamist, kohalikele omavalitsustele laekuva tulumaksuprotsendi suurendamist, taastusravi kättesaadavuse parandamist ning vanemaealiste koolitusvõimaluste arendamist.

Vabaerakonna fraktsiooni ettepanekud teadus- ja arendustegevuse finantseerimise suurendamiseks, rahvusringhäälingu lisarahastamiseks, Eesti Olümpiakomitee tegevustoetuse suurendamiseks, külaliikumise Kodukant toetamiseks ja Päästeliidu rahastamise suurendamiseks leidsid sisuliselt toetust. Neid on n-ö sisulises plaanis osaliselt toetatud ja need kajastuvad rahanduskomisjoni muudatusettepanekus nr 1. Nende kohta võin öelda, et see, ütleme, konsensus või laiapindsus, mis valitses eri fraktsioonides, oli märkimisväärne.

Riigikogu fraktsioonid tegid mitmeid muudatusettepanekuid, mis vormistati rahanduskomisjoni muudatusettepanekuna. Selle abil suurendatakse regionaalseid investeeringuid ning toetatakse mitmeid kolmanda sektori ja kodanikuühiskonna projekte. Seegi loetelu on kõigile kättesaadav ja ka avalikkusele on see juba trükitud kujul avaldatud.

Osaliselt või täielikult leidsid toetust kõigi Riigikogu fraktsioonide ettepanekud. Rahanduskomisjon arvestas täielikult nelja muudatusettepanekut, ühele nendest ma siin juba viitasin. Arvestati ka kolme Vabaerakonna ettepanekut.

Järgmisena toon muudatusettepanekutest esile olulisemad või suuremahulisemad. Üks ettepanek, mida rahanduskomisjon arutas eile oma koosolekul ning mille esitasid Reformierakonna, IRL-i ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, näeb ette suunata 200 000 eurot Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarvesse parvlaevaliikluse toetamiseks, et leevendada 2016. aastaks kavandatavat piletihinna tõusu. Meeldetuletuseks ütlen, et esialgu oli piletihinna tõusuks planeeritud 20%, aga see 200 000 euro suurune lisaeraldus võimaldab seda, et nii suurt tõusu järgmisel aastal ei tule. Nagu ma ütlesin, Riigikogu fraktsioonide tehtud ettepanekutega suurendatakse regionaalseid investeeringuid ja toetatakse kolmanda sektori projekte. Toon esile järgmised: 90 000 euroga toetatakse Tartusse spordiväljaku rajamist, 50 000 euroga toetatakse Türi lasteaia rekonstrueerimist ning 50 000 euroga toetatakse Arvo Pärdi muusikaaria rajamist Paidesse. Kolmanda sektori ja esindusorganisatsioonide toetustest toon välja Eesti Olümpiakomitee toetuse, mida on natuke üle 1,4 miljoni euro, Eesti Paraolümpiakomitee toetamise 50 000 euroga ja ringhäälingu lisarahastuse – 250 000 eurot – rahvusvaheliste spordiülekannete tegemiseks. Rahanduskomisjon tegi ettepaneku eraldada 75 000 eurot Eesti Laste ja Noorte Diabeedi Ühingule insuliinipumpade ostuks, naiste varjupaikade toetuseks 50 000 eurot, Eesti Vähiliidule ennetustegevuseks ja nõustamiseks 50 000 eurot, Päästeliidule 40 000 eurot ning külaliikumisele Kodukant 17 000 eurot. Päästeliidu kohta on mulle laekunud informatsioon, et kirje, mis komisjonis sai kirja pandud, vajab täpsustamist. Ma ütlen siin igaks juhuks, et palve on muuta soetus tegevustoetuseks. Samamoodi on üks tehniline täpsustus Justiitsministeeriumi ümbertõstega, kus ekslikult on üks summa, mis oli mõeldud Eesti eesistumise rahastamiseks, topelt kirja saanud.

Peale nende ettepanekute toetas rahanduskomisjon kolme Vabaerakonna ettepanekut: Kaitseliidu Alutaguse maleva Narva malevkonna hoone õppevahenditeks eraldatakse 15 000 eurot, Haapsalu toomkirikule 15 000 eurot ja pimedate ühingu maja investeringuteks 20 000 eurot.

Kui ma nüüd võtan kokku need otsused Eesti Olümpiakomitee, ringhäälingu, külaliikumise Kodukant ja Päästeliidu rahastamise ja ka Eesti Vähiliidu rahastamise kohta ning loen rahanduskomisjoni liikme Andres Ammase tänast arvamust, justkui oleks keegi lisatoetuste eraldamisel Vabaerakonna fraktsiooni karistanud, siis pean tunnistama, et ma ei saa sellest aru. Minu meelest on härra Ammase tänane kommentaar äärmiselt ebaõiglane. Väga paljusid Vabaerakonna tehtud ettepanekuid, mida ma olen nimetanud teile siin juba kaks korda – ringhääling, EOK, Kodukant, Päästeliit – on ju toetatud. Selles kontekstis öelda, et keegi on Vabaerakonda karistanud, ei ole minu meelest väga korrektne. Aga jäägu see teie südametunnistusele.

Laekunud ettepanekute katteallikas on Vabariigi Valitsuse reserv ja kokku on muudatuste maht 6,7 miljonit eurot.

Ülejäänud ettepanekud, mis esitati, komisjoni enamuse toetust ei leidnud. Toetamata jätmise põhjendused langevad kokku teise lugemise käigus esitatutega. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 järgi ei kuulu hääletamisele pärast riigieelarve eelnõu teise lugemise lõpetamist esitatud muudatusettepanekud, mida Vabariigi Valitsus ei toeta ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Nendest tehtud ettepanekutest, mälu järgi ütlen, neli kuuluvad juriidiliselt või formaalselt hääletamisele, kui on soovi seda suures saalis teha.

Kolmandaks lugemiseks tehtud eelarvemuudatuste maht jääb orienteerivalt 45 miljoni euro piiresse. Ühtlasi kinnitan, et eelnõu tekstis on tehtud keelelised ja tehnilised täpsustused.

Täna, riigieelarve kolmandal lugemisel soovin ma kindlasti tänada kõiki Riigikogu fraktsioone ja Riigikogu liikmeid, kes eelarve aruteludes on kaasa löönud ja teinud oma ettepanekuid eelarve paremaks muutmiseks. Niisamuti tänan rahanduskomisjoni ametnikke, kellel on olnud väga pikad tööpäevad kõiki neid muudatusi korrektselt vormistades, ning tänan ka Rahandusministeeriumi ametnikke, kes on selle juures abiks olnud!

Rahanduskomisjoni konsensuslik ettepanek on kolmas lugemine lõpetada ja panna eelnõu lõpphääletusele. Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on nõutav poolthälteenamus. Ilmselt olete sellest teadlikud. Tänan tähelepanu eest!

17:10 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Teile on küsimusi. Andres Herkel, palun!

17:10 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Mind huvitab katuseraha ehk muudatusettepaneku nr 1 punkt 35, kui pidulikult väljendada. Ettepanekute lisades on see kirjas 24 leheküljel. Ridu ma kokku ei lugenud, neid on sadu ja sadu. Sisuliselt on tegemist eraldi ettepanekutega. Vabaerakond leiab, et nende ettepanekute komisjoni toomine n-ö leti alt ei ole hea stiil, see väärrib pigem häbenemist. Mis te arvate sellest, kui me vähemalt järgmisel aastal talitaksime teisiti? Kui igale Riigikogu liikmele pannakse praegu niiviisi hinnasilt külge, et mingis ulatuses on võimalik ettepanekuid teha ja need saavad positiivse käsitluse, siis kas ei oleks õigem teha seda vähemalt riigieelarve teisel lugemisel, mis jätkaks aega ka kriitiliseks refleksiooniks, kui see, et rahvasaadikud individuaalselt ettepanekuid esitavad, ongi ette nähtud?

17:11 Remo Holsmer

Aitäh! Esiteks, leti alt ühtegi ettepanekut ei esitatud. Ma ütlesin muudatusettepanekute tegemise alguses, et see kõik peab olema läbipaistev. Kõigile fraktsioonidele sai öeldud, et nende ettepanek pannakse teatud päevast üles Riigikogu kodulehele. Nii ka tehti, üles pandi nii Vabaerakonna, sotsiaaldemokraatide kui ka Keskerakonna ettepanekud. Mingit leti alt rahanduskomisjonile ettepanekute esitamist kindlasti ei olnud. Teiseks räägin sisulisest osast. Ma lugesin ka oma kõnes üles kõik need ettepanekud, mida Vabaerakond tegi ja mida rahanduskomisjon toetas kas täielikult või osaliselt. Ma ei saa teie kriitikast aru. Rahanduskomisjon vaatas sisuliselt kõik ettepanekud läbi kahel lugemisel, ma arvan, kolmel või neljal koosolekul. Küsige härra Ammase käest, kes on

rahanduskomisjoni liige, kas oli sisuline arutelu või mitte ja kui paljud nendest ettepanekutest, mida teie fraktsioon tegi peale esimest ja teist lugemist, leidsid toetuse. Ma arvan, et teisse ei ole kuidagimoodi halvasti suhtunud.

17:12 Aseesimees Jüri Ratas

Külliki Kübarsepp, palun!

17:12 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea asespiiker! Hea ettekandja! Nagu ma aru saan, ei ole Vabariigi Valitsus endiselt läinud seda teed, et anda panus põllumajandussektori konkurentsivõime tõstmiseks. Taas on jäetud järgmise aasta eelarves kasutamata võimalus maksta üleminekutoetust, kuigi selle maksmise korral ei peaks Euroopa Liidule tõendama, kas meil üldse seda vaja on. Valitsus on läinud seda teed, et on hakatud hoopis eraldi kriisiabivahendeid hankima. Kas te oskate öelda, miks see nii juhtus ja kas te hakkate lõpuks toetustest rääkima ka õigete mõistetega?

17:13 Remo Holsmer

Põllumajandustoetuste mõisteid kasutades, ma arvan, me räägime kõik ühte keelt. Seal on ju reeglid selged. Mis puudutas teie konkreetset ettepanekut rakendada põllumajanduses sektoripõhiselt n-ö erinevat käsitlust, siis siin oli meil, jah, eriarvamus. Te olite ka sellel komisjoni istungil. Me viitasime sellele, et me ei saa otsustada toetada ühte sektorit eraldi põllumajandustoetuste *top-up*'i süsteemi sees. Reeglid ei luba seda. Me ei saa Riigikogus kuidagimoodi neist üle minna ja öelda, et need ei kehti ja meile meeldib teistsugune otsus. See käis mõistete kohta.

Põllumajanduse täiendavat kriisiabi on valitsus sel aastal maksnud juba oma reservist. 2015. aasta eelarve muudatusega ja ka lisarahastamisega 2016. aastal antakse piimatootmis- ja seakasvatusektorile 7,6 miljonit eurot ja Euroopa Liidult veel 7,6 miljonit eurot, kokku 15,2 miljonit eurot. Need otsused on valitsus teinud ja neid on tegelikult ka Riigikogu juba teinud, et põllumajandussektorit aidata. Mis puudutab konkreetseid ettepanekuid põllumajanduse lisatoetuste suurendamise kohta, siis, jah, rahanduskomisjon neid ettepanekuid ei toetanud. Need ettepanekud on ka ilusasti muudatusettepanekute tabelis näha.

17:15 Aseesimees Jüri Ratas

Krista Aru, palun!

17:15 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Kui rahanduskomisjon arutas väga sisuliselt kõiki parandusettepanekuid, siis ma soovin teada, mis oli see põhjus, et meie kõige vanem järjepidevalt ilmunud, järgmisel aastal 50. ilmumisaastat tähistav ainus algupäraseid artikleid avaldav populaarteaduslik ajakiri Horisont jäi ikkagi toetuseta.

17:15 Remo Holsmer

Aitäh! Ma saan tugineda komisjoni viimasele arutelule, kus juhuslikult oli kohal ka Keskkonnainvesteeringute Keskuse nõukogu liige. Teatavasti on seda ajakirja ka sealt aastate jooksul rahastatud. Tema lubas selle teemaga edasi tegelda. Algataja, pean silmas valitsust, oli, jah, positsioonil, et ettepanekut ei toetatud. Ka rahanduskomisjonis, ütlen veel kord, oli jutt, et lahendus võiks sündida Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu, loomulikult eeldusel, et nõukogu peab põhjendatuks ja otstarbekaks jätkata selle ajakirja rahastamist.

17:16 Aseesimees Jüri Ratas

Andres Ammas, palun!

17:16 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Kui sa mäletad, siis meie esmaspäevasel koosolekul jäi pisut segaseks, kas teadusele eraldatav lisasumma viib teaduse rahastamise näiteks tuleval aastal samale tasemele, kui see oli tänavu, või on see summa ikkagi väiksem või suurem. Ministeeriumi

esindaja lubas anda lisainformatsiooni, aga vähemalt mina seda saanud ei ole. Kas sina oled seda informatsiooni saanud?

17:17 Remo Holsmer

Aitäh! Lisasumma teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooniprogrammi rahastamiseks on 4,4 miljonit eurot. Tõsi, seda informatsiooni, kui mitu protsenti see 4,4 miljonit suurendab teadus- ja arendustegevuse rahastamist eelarves, ei ole ka mina tagasiside korras veel saanud, aga ma eeldan, et see jõuab kohale lähipäevade jooksul. Kindlasti annan sellest kohe rahanduskomisjoni liikmetele teada. 4,4 miljonit eurot on absoluutnumber, millele ma saan praegu tugineda. See summa on ka eelarvemuudatuses ette nähtud.

17:17 Aseesimees Jüri Ratas

Tarmo Tamm, palun!

17:17 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud rahanduskomisjoni esimees! Eile me leppisime komisjonis kokku, et praamiühenduse toetamist ei afišeeri keegi kui oma töövõitu. Juba eile õhtul võisime aga meediast lugeda, et valitsuserakonnad tegid väga suurepärase ettepaneku ja tänu neile sai 200 000 eurot eelarvesse juurde lisatud. Kui läheb selliseks sildistamiseks, raha jagamiseks isikute ja erakondade kaudu, siis ma arvan, et see eesmärki ei täida. Aga mul on teine küsimus. Eesti Omanike Keskliidule on eraldatud 40 000 eurot. Selle juhatusse kuulub juhtumisi ka justiitsminister Reinsalu. Kuidas te seda kommenteerite?

17:18 Remo Holsmer

Kõigepealt, ma ei oska kommenteerida eileõhtuseid pressiteateid. Mina ei ole parvlaevade piletihinna tõusu leevendamise kohta küll mingit pressiteadet välja saatnud ega oska öelda, millele te täpselt viitate. Ma võin kinnitada, et eilne otsus oli konsensuslik, kõik fraktsioonid – tõsi, EKRE esindajat ei olnud komisjonis, aga vähemalt viis fraktsiooni kuuest oli esindatud – seda toetasid. Olgu see stenogrammi huvides öeldud, et see ei olnud kindlasti ühe, kahe või kolme fraktsiooni n-ö sildiga otsus. Mis puudutab omanike keskliitu, siis ma arvan, et see küsimus, milleks konkreetselt raha läheb, tuleb esitada neile. Kui ma õigesti mäletan, siis oli selle eraldise eesmärk tegevuse arendamine vms. Kui mõni Riigikogu liige või minister on ühe või teise katusorganisatsiooni juhatuses, siis ma julgen öelda või vähemalt eeldan, et seal mingit huvide konflikti ei ole. Raha saab ikkagi sihipäraselt kasutatud, sest selle kasutamise kohta on ju ministeeriumides selged kriteeriumid ja pärast tuleb teha aruanne. Kui teil on mingit informatsiooni, mida peaks Riigikoguga jagama, siis andke märku. Minul selle kohta informatsiooni ei ole. IRL oma fraktsiooni kaudu sellise ettepaneku tegi. See on n-ö ajalooline fakt.

17:20 Aseesimees Jüri Ratas

Arno Sild, palun!

17:20 Arno Sild

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud kõneleja! Ütlen niimoodi lühidalt, et ärge ajage segamini. Meie siin Riigikogus peame rahvale selgitama kahte erinevat asja. Üks on kriisitoetus, mida said kõik Euroopa Liidu riigid peaaegu 500 miljonit eurot ning mis oli seotud Venemaa sündmuste ja venelastega. Aga teine asi on ikka see üleminekutoetus, mida meie Eesti riigis ei maksta juba mitu aastat, aga meie naabrid seda põllumeestele maksavad. Seetõttu ei suuda meie põllumeeste kasvatatud saadused lettidel konkureerida ei Poola, Läti ega Leedu põllumeeste toodanguga. Ma küsin konkreetselt. Te ütlesite lihtsalt, et ei saa üleminekutoetust ja kõik. Aga kas seda kuidagi põhjendatakse ka, mispärast Eesti ainukesena üleminekutoetust ei maksa?

17:21 Remo Holsmer

Aitäh! Konkreetse sektori toetamist tuleks vaadata maaelu arengukava ja sealt järgmise seitsme aasta jooksul eraldatavate vahendite kontekstis. Kokku eraldatakse maaelu arengukava kaudu ligi miljard eurot järgmise seitsme aasta jooksul. Sisemine jaotus on teile kindlasti isegi paremini teada, aga

suurusjärk on selline. Ma usun, et see on kindlasti väga suureks abiks põllumajandusele ja kalandusele. See ei tule kuskilt niisama, kuigi see on juba nagu norm, eks ju. On kuidagi ära ununenud, et see ei ole norm. Väga hea, et sektorit toetatakse. Kriisiabi 15,2 miljonit eurot tundub jällegi olevat nagu norm, aga see raha ometi tuli pooleldi Euroopa maksumaksja käest ja teine pool tuli Eesti maksumaksja käest Eesti riigieelarve kaudu. Ärgem neid asju ka unustagem!

17:22 Aseesimees Jüri Ratas

Andres Ammas, palun!

17:22 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Kas praegu on teie hinnangul kõigil Riigikogu liikmetel, sõltumata nende kuulumisest koalitsiooni või opositsiooni, võrdsed võimalused eelarve kujundamisel kaasa rääkida, nii kogu eelarve kui ka nn regionaalsete investeeringute kujundamisel? Kui see nii ei ole, siis kas see teie hinnangul tulevikus peaks nii olema?

17:23 Remo Holsmer

Aitäh! Kõigil Riigikogu liikmetel on täpselt võrdne kaal ja õigus rääkida kaasa riigieelarve koostamisel. Rääkides sellest, kui suures ulatuses ühte või teist ettepanekut toetatakse, ütlen ma ausalt, nagu ma ka enne vastasin, et me hindasime kõiki neid ettepanekuid väga sisuliselt. Võtame ettepaneku ringhäälingu kohta. Te mäletate ju väga hästi, et te tegite ettepaneku eraldada ringhäälingule 650 000 eurot, lõpuks me jäime 250 000 euro juurde. Te soovite hirmsasti, et Riigikogu liikmel oleks mingisugune hinnalipik küljes. Mina arvan, et seda ei pea olema. Pigem on oluline see, millise konkreetse tegevuse või investeeringu toetamiseks ettepanek tehakse, selle põhjal saab otsustada, kas ja kui suures mahus võiks seda toetada.

17:24 Aseesimees Jüri Ratas

Krista Aru, palun!

17:24 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud eestkõneleja! Mul on väga piinlik praegu seda küsimust esitada. Ma tean, et ka Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia rahvas ootas väga positiivset otsust. Mis oli ikkagi see põhjus? Kuidas te näete Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia juurdeehituse probleemi lahendamist? Kakskümmend aastat saab sellest, kui võeti vastu Riigikogu otsus, kus on ju selgelt kirjas, et Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiale tuleb juurdeehitus, mille keskne osa on korralik kontserdisaal. Kas me oleme ikkagi riigina selles mõttes järjepidevad, et peame au sees Riigikogu varasemaid otsuseid?

17:25 Remo Holsmer

Aitäh! Eelmisel lugemisel me seda teemat käsitlesime. Otsus, millele te viitasite, kakskümmend aastat tagasi tehtud, oli ERM-i, Kumu ja ka muusika- ja teatriakadeemia kohta. Rääkides kahest esimesest saab öelda, et Kumu on valmis ja ERM kohe valmimas. Muusika- ja teatriakadeemia ning Lilleküla staadioni vastandamine, ma arvan, ei olnud korrektne mõte. Peale teist lugemist keegi sellist valikut Riigikogu liikmete ega rahanduskomisjoni ette ei pannud. Nagu ma ütlesin ka teisel lugemisel, see, kui mõni Riigikogu liige tol hetkel hääletas ühe või teise objekti poolt, ei tähenda automaatselt seda, et ta oleks teise objekti vastu. Hääletamine Lilleküla staadioni poolt ei tähenda, et inimene on muusika- ja teatriakadeemia vastu. Minu meelest ei ole sellist valikut korrektne lauale panna. Kogu seda juttu kokku võttes arvan, et muusika- ja teatriakadeemia saali väljajehitamise aktuaalsust on Riigikogu liikmetele nüüd paremini teadvustatud. Kui selles protsessis näha midagi positiivset, siis akadeemiale on kindlasti positiivne, et see rahaeraldus tuleb, ma ei julge öelda, kas juba järgmisel aastal, järgmise aasta eelarve mõttes veel kindlasti mitte, aga ülejäärgmisel aastal see probleem laheneb. Ma loodan seda siiralt ja tean, et Euroopa struktuurifondide vahendite saamiseks on tehtud taotlus, mille kohta jaanuaris peaks mingi selgus tulema. Probleemi teadvustamise mõttes olen ma optimistlik ning loodan, et muusika- ja teatriakadeemia saab oma saali valmis. Ma siit puldist kuupäevavekslit välja ei anna, arusaadavalt ei saa ma seda teha. Ootame ära jaanuari ja taotlusvoorude lõppemise. Loodetavasti saab see probleem lahendatud.

17:27 Aseesimees Jüri Ratas

Külliki Kübarsepp, palun!

17:27 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea eesistuja! Mul on palve, et kui küsitakse *miks*-küsimusi, siis võiks vastata "sest et", mitte leida keerukaid põhjendusi, miks mitte vastata. Mina küsin praegu § 8 kohta, mis räägib Eesti Haigekassa eelarvepositsioonist. Siin on must valgel välja toodud, et järgmisel aastal on -9,1 miljonit ja 2017. aastal -1,3 miljonit. Kust need miinused tulevad? Kust tuleb see ligi 8-miljoniline sissetulek, et see miinus niivõrd palju väheneb? Kust need katteallikad leitakse? Miks see on võetud nii tugeva miinusega? Haiglad on mures, et lisaks miinusele, mis on haigekassas, on ka riigihalduse minister tulnud kirvega lööma. Kus on siin see loogika?

17:28 Remo Holsmer

Aitäh! See oli nüüd, eks ju, *kus*-küsimus, mitte *miks*-küsimus. Ma ei tea, kuidas ma *kus*-küsimusele peaksin teie arvates vastama, aga ma proovin. Haigekassa vahendid tulevad sotsiaalmaksust, nii nagu ka pensionikassa vahendid. Mõlemad kassad on miinuses. Pensionikassa on miinuses 450 miljoni euroga, haigekassa, nii nagu te ette lugesite, 9,1 miljoni euroga ja see miinus aasta-aastalt väheneb, nelja aasta pärast peaks see jõudma nulli. Mõlemas kassas puudujääv raha kaetakse teistest riigieelarve tuludest. Nii ongi. Mingit tuumafüüsikat siin ei ole. (Vaheleühüe.) Sest sotsiaalmaksu laekumine on selline, nagu see on.

17:28 Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun vabandust, head ametikaaslased! Meil on võimalus siin saalis küsida ja vastata, küsida ja vastata. Meil ei ole võimalust küsida vahepeal. Nii. Kas teil on sellele küsimusele vastus antud?

17:29 Remo Holsmer

Jah.

17:29 Aseesimees Jüri Ratas

Andres Herkel, palun!

17:29 Andres Herkel

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kuna te mu esimesele küsimusele väga sisukalt ei vastanud, siis ma küsin uuesti. Kas te nõustute selle väitega, et muudatusettepaneku nr 1 punkt 35 ja selle kohta käivas lisas 24 leheküljel toodud mitusada rida hõlmavad sisuliselt erinevaid muudatusettepanekuid, aga need on vormistatud grandioosse kobarettepanekuna? Iga mõtlev Riigikogu liige võib hätta jääda, kui ta leiab, et kas või üks rida on paigutatud ebaotstarbekalt või on küsitava sisuga. See, et te neid ridu komisjonis sisuliselt arutasite, ei tee ju sellist dilemmat olematuks.

17:29 Remo Holsmer

Aitäh! Mitte ükski rahanduskomisjoni liige ei vaidlustanud seda formaati, kuidas esitati ettepanekud, mille olid teinud Riigikogu fraktsioonid. Rahandusministeerium kvalifitseeris kõik ettepanekud ära ministeeriumide kaupa, et konkreetne ettepanek saaks õigesse kohta ka riigieelarves. Vaadake näiteks esimest kirjet, Haapsalu algkooli arvutiklassi tehnika soetamine, objekti kood SE000099. Kui teile ei meeldi, et loetelu objektidest on kas Excelis või Wordis, siis sellega on raske vaielda. Veel kord ütlen, rahanduskomisjoni liikmetest ei vaidlustanud keegi, et see investeringute või toetuste tabel sellisel kujul esitada ja ka kinnitada. See kinnitati rahanduskomisjonis ühehäälselt, konsensuslikult.

17:30 Aseesimees Jüri Ratas

Jaak Madison, palun!

17:31 Jaak Madison

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Ma jätkan hea kolleegi Arno Silla küsimust põllumajandustoetuste kohta. Need arvud, mis te ütlesite, on loomulikult kõik õiged. See üks miljard

eurot seitsme aasta jooksul tuleb pooleldi Eesti riigi ja pooleldi Euroopa Liidu vahenditest. Kuid teatavasti konkureerib põllumajandussektor turu pärast väga tihedalt naaberriikidega. Samasugust kriisiabi annavad ka meie lähiriigid, kes on meie kõige suuremad konkurendid: Läti, Leedu ja Poola. Ma eeldan, et Eesti valitsus ja rahanduskomisjon on toetuste määramisel arvestanud naaberriikide käitumist, et meie põllumehed oleksid konkurentsivõimelised ega jääks turu pärast võitlemisel kehvemasse situatsiooni. Palun tooge välja, millised toetussummad maksid Läti ja Leedu valitsus oma põllumeestele?

17:32 Remo Holsmer

Aitäh! Läti ja Leedu toetuste suurust rahanduskomisjon oma aruteludes ei käsitlenud. Me käsitlesime kogu põllumajandussektori täiendavat toetamist kõige põhjalikumalt ühte otsuse eelnõu arutades. Ma palun vabandust, aga ma ei mäleta enam, milline fraktsioon selle algatas. Igal juhul oli sellel rahanduskomisjoni koosolekul ka Põllumajandusministeeriumi esindaja. Ma kahtlen, kas ka siis Läti ja Leedu olukorda meile väga detailselt kirjeldati. Ahah, rahanduskomisjoni sekretariaadijuhataja noogutab, et kirjeldati, järelikult saame seda taasprodutseerida ja need täpsed arvud teile edastada. Igal juhul ma arvan, et rahanduskomisjoni, ütleme, vaade põllumajandustoetustele jääb võib-olla mõnevõrra kitsaks, see arutelu võiks toimuda koos maaelukomisjoni ja maaeluministriga. Ütlen ausalt, rahanduskomisjoni liikmetele oli teema uus, me saime palju informatsiooni ja palju targemaks selles valdkonnas. Aga tulevikus, jah, võiks see arutelu toimuda kahe komisjoni peale kokku, et jõuda mingitele uutele järeldustele või otsustele.

17:33 Aseesimees Jüri Ratas

Peeter Ernits, palun!

17:33 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Keskerakonna fraktsioon tegi 103 ettepanekut. Üks nägi ette raha eraldamist Riigikontrollile, et saaks vaadata, ega hiiglaslikes relvahangetes kratid ei askelda. Üleminekutoetusele ja erakoolidele tõmbasite te pidulikult vee peale. Alar Karis, riigikontrolör, kelle Eesti Päevaleht on kuulutanud üheks Eesti mõjuvõimsamaks tegelaseks, ei ole juba kolmas aasta suutnud teie koalitsioonivalitsuselt 250 000 eurot saada, et vaadata, ega Kaitseministeeriumis raha kulutamise kallal kratid ei askelda. Kas teie meelest on see mees üks Eesti mõjukamaid inimesi?

17:34 Remo Holsmer

Aitäh! See mõjukate tabel polnud selleks ajaks, kui me rahaeraldust arutasime, vist ilmunudki. Eks seda subjektiivsust ole seal omajagu sees. Aga ma ei hakka siin spekuleerima selle üle, kas Eesti Päevalehe koostatud n-ö mõjukate tabelis keegi on liiga kõrgel või liiga madalal positsioonil. Ma saan rääkida ainult sellest muudatusettepanekust, mille tegi, jah, Keskerakonna fraktsioon juba mitmendat korda. Nagu te õigesti viitasite, teie soov on anda Riigikontrollile riigikaitsehangete auditeerimiseks lisaraha, et nad saaksid palgata audiitoreid. Rahanduskomisjon seda ettepanekut ei toetanud. Eelmises ettekandes riigihalduse minister kirjeldas neid eesmärke, mida valitsus on seadnud ministeeriumide ja valitsusasutuste ette. Tuleb vähendada koosseise ja selle abil tõsta tööle jäävate inimeste palka ning teha tööd efektiivsemalt. See loogika tuleneb sellest, et rahvastik vananeb ja töökäte arv erasektoris väheneb ning riigisektor ei saa seda lihtsalt pealt vaadata ja öelda, et aga nemad palkavad inimesi juurde. See loogika kehtib ka Riigikontrolli kohta. Olgu riigikontrolör selle tabeli alusel nii mõjuvõimas kui tahes, üldisest eesmärgist vähendada avaliku sektori töötajate arvu kooskõlas töötajate arvu vähenemisega erasektoris ei pääse temagi. Ma arvan, et isegi 1. koht tabelis ei päästaks.

17:36 Aseesimees Jüri Ratas

Jaak Madison, palun!

17:36 Jaak Madison

Aitäh, hea asespiiker! Hea ettekandja, aitäh eelmise vastuse eest mulle! Mul on nüüd küsimus sellise nurga alt. Paar nädalat tagasi kinnitas haridus- ja teadusminister Riigikogu ees, vastates ühele rahvasaadikule, et koalitsioonilepingus lubatud eesmärgid on pehmelt öeldes üle vindi keeratud, nende

saavutamiseks ei tulda praegu toime, vähemalt esimese aastaga mitte, lubadusi on liiga palju. Kontekst oli tookord haridustöötajate ja õpetajate palga tõus. Milline on teie kui rahanduskomisjoni esimehe hinnang sellele väitele? Kas tulevase aasta riigieelarvet on raske kokku saada just nimelt uue koalitsioonilepingu tõttu, kuhu kõik kolm osapoolt on pannud oma suurimad, parimad ja ilusamad lubadused kokku, aga neid täita on ülimalt raske?

17:37 Remo Holsmer

Aitäh! Päris mitu küsimust oli siin. Kõigepealt, kas koalitsioonilepingut on raske täita? Vastus on, et lihtne see ei ole. Valitsuses on kolm erineva maailmavaatega erakonda ja ühisosa leida on kindlasti keerulisem, kui oleks kahe erakonna vahel. Ma julgen öelda, et siiamaani on hästi hakkama saadud. Ka eelarve eelnõu tõestab seda, et need eesmärgid, mille valitsus kevadel seadis ja mis koalitsioonilepingusse kirjutati, on paljuski teie ees olevasse eelarvesse ju sisse kirjutatud. Valitsuse eluiga on eelduslikult neli aastat, ühest valimisperioodist järgmiseni, ja kõiki otsuseid loomulikult 2016. aasta eelarvega ära ei tehta, midagi jääb ka järgmisteks aastateks. Nii, see oli koalitsioonileppe kohta.

Mis see teine küsimus teil oli? Täpsustage korra. Kas võib anda härra Madisonile sõna või ei või? Kas sa mäletad seda küsimust? (Vahele hüüe.) Aa, Ligi, jaa-jaa. Vabandust! Üks osa õpetajate palga tõusust oli meil juba täna arutlusel, kui me erakooliseadust käsitlesime. Teist osa õpetajate palga tõusust kirjeldasin ma oma ettekandes, see on see ümbertõste 5,6 miljonit eurot, mis haridusministeeriumi eelarves järgmise aasta eelarvega õpetajate palkade heaks tehakse. Viimane parim teadmine on see, et õpetajate palk peaks järgmisel aastal tõusma 6,5%. Nelja aasta eesmärk on jõuda 120%-ni Eesti keskmisest. Selle on haridusminister välja öelnud. Need sammud astutakse aastate kaupa, esimene samm saab loodetavasti paika ja see 6,5%-line tõus saab tõeks. Aga veel kord ütlen, et palgatõus koosneb mitmest komponendist: lisaraha, maksutulud, sisemised ümbertõstmised ja seadusmuudatused, mida Riigikogu praegu menetleb. See protsess on küllalt keeruline. Praegu ma julgen öelda, et see 6,5% tundub olevat realistlik.

17:40 Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb, palun!

17:40 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra rahanduskomisjoni esimees! Eelarve kasvab 2016. aastal ainult 5,3% ja me ei räägi mitte esimest korda sellest, et põhilise osa kasvust annavad aktsiisid. Aga eelmise päevakorrapunkti arutelul oli kõne all avalik teenistus. Me saime teada, et selles sfääris töötab 120 000 inimest, kellest 47% on riigiametnikud. Kuidas teie hindate nende inimeste osa, kes on riigiametnikud, selles mõttes, et eelarve kasvaks järgmistel aastatel kiirema tempoga, mitte nagu praegu, kus peamist rolli mängivad aktsiisid?

17:41 Remo Holsmer

Aitäh! Sotsiaalmaksu ja käibemaksu laekumise järgmise aasta prognoos on üle 100 miljoni euro – see ei ole väike raha –, mis täiendavalt tuleb kahest tegelikult põhilisest maksust eelarvetulude mõttes. Sellel on lihtne selgitus. Meil on tööpuudus ikkagi miinimumi lähedal, palgad on kasvanud, sisetarbimine on kasvanud, ostujõud on kasvanud. See kõik toetab käibemaksu laekumist. Väike tööpuudus toetab sotsiaalmaksu paremat laekumist. Nende maksude puhul on pilt pigem hea ja see näitab ka meie majanduse olukorda päris hästi.

Mis puudutab teie viidet riigiametnikele, siis ma päris täpselt sellest loogikast aru ei saanud. Te ütlesite, et kasv järgmisel aastal on ainult 5%. Ega me kuskilt mütsi seest jäneseid välja ei võlu. See jännes ongi järgmisel aastal 5% suurune. Eelarve orgaaniline kasv tuleb paljuski maksutuludest, juba viidatud sotsiaalmaksust ja käibemaksu paremast laekumisest. See omakorda on võimalik tänu sellele, et Eesti majandusel läheb suhteliselt hästi ja tööpuudus on väike. Ainult sealt saab see raha tulla. Ei riigiametnikud ega Riigikogu seda kuskilt eraldi välja ei võlu.

17:42 Aseesimees Jüri Ratas

Palun, Peeter Ernits, teie kord!

17:42 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Räägime katuserahast ja teeme seda lahtiste kaartidega. Mina kui opositsiooni kuuluv rahvasaadik saan laiali jagada 25 000 eurot. Teie kuulute koalitsiooni. Kui palju teie saate laiali jagada? Ütelge otse. Teine asi. Kas edaspidi võiks äkki olla nii, et kõik rahvasaadikud on katuseraha jagamisel võrdsed?

17:43 Remo Holsmer

Mina ei tea, mis asi see katuseraha on. Riigieelarve seaduse eelnõus sellist terminit ei eksisteeri. See eksisteerib kuskil ajakirjanduses ja inimeste kõnepruugis. Mina näen tervet hulka muudatusettepanekuid, mida riigieelarve seaduse eelnõu kohta on teinud Riigikogu fraktsioonid. Arutelud selle üle, millised objektid või tegevused peaksid saama toetust riigieelarvest, toimusid fraktsioonides. Ma usun, et küllap olete ka teie seda oma fraktsioonis arutanud, nii nagu on seda teinud, ma eeldan, kõik teisedki fraktsioonid.

17:44 Aseesimees Jüri Ratas

Tarmo Tamm, palun!

17:44 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud rahanduskomisjoni esimees! Ma arvan, et umbes poole tunni pärast võetakse vastu järgmise aasta riigieelarve.

17:44 Remo Holsmer

See on ju hea.

17:44 Tarmo Tamm

Ma arvan, et nii konstruktiivset opositsiooni kui sellel korral ei olegi Riigikogus varem olnud, sest pole olnud ühtegi ööistungit ega mingit tahtlikku venitamist. Aga samal ajal oleks oodanud, et koalitsioon oleks mõnele ettepanekule, näiteks mõnele Keskerakonna muudatusettepanekule, vastu tulnud, kas siis põllumeeste toetuse või õpetate palga puhul või mingis muus asjas. Kahjuks ei tulnud koalitsioon meile vastu. Ma loodan, et järgmine kord arvestatakse ka opositsiooni ettepanekuid. Aga kui te vaatate praegust majanduskasvu ja keskkonda, kas teie rahanduskomisjoni esimehena siis usute, et järgmise aasta teises kvartalis ei tule hakata seda riigieelarvet ümber tegema?

17:46 Remo Holsmer

Aitäh! Hetkel ei ole küll põhjust arvata, et see eelarve tuleks ümber teha. Ma tean, millele te viitate. Neid signaale nii teie kui tegelikult ka ühe teise fraktsiooni liikmete suust, et maksutulud on valesti prognoositud, on ennegi kostnud. Minu meelest on see väga halb signaal. Kui poliitikud hakkaksid maksutuluseid prognoosima, siis me oleksime kaose äärel. Las maksutuluseid prognoosivad ikka Rahandusministeeriumi sõltumatud ametnikud, kes saavad selle eest palka. Seda tehakse konkreetse metoodika alusel, seal tunded ei loe, tunnetega ei ole seal mitte mingit pistmist. Seal on puhas faktiline makromajanduslik taustsüsteem ja erinevad riskihinnangud ning neid kokku pannes on võimalik teha maksulaekumiste prognoos. Teie küsimus viitas sellele, justkui mingisugused maksulaekumised oleksid eelarves üleprognoositud. Mina väidan, et seda ei ole. Rahandusministeerium on alati pigem konservatiivne olnud. Ka oma majandusprognoosi, majanduskasvu või isegi majanduslanguse prognoosides on Rahandusministeerium olnud alati konservatiivsem kui Eesti Pank või Euroopa Komisjon. Ma kutsun küll Riigikogu liikmeid üles pigem vähendama seda ambitsiooni, et soovitakse ise hakata maksulaekumisi prognoosima. Las seda teevad spetsialistid, kes sellega iga päev tegelevad.

17:46 Aseesimees Jüri Ratas

Monika Haukanõmm, palun!

17:46 Monika Haukanõmm

Aitäh, härra juhataja! Hea ettekandja! Eelnõu § 2 kehtestab määrad ja piirsummad, mis panevad paika ka järgmise aasta toetused. Näiteks loen ma siit, et puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse mõistes

on sotsiaaltoetuste määr 25,57 eurot kuus. Ma päris täpselt ei mäleta, mis aastast see summa kehtib, aga vähemalt 2011. aastast ei ole sotsiaaltoetuste määra muudetud, kuid sellest sõltuvad toetuste suurused. See tähendab, et näiteks puudega laste või vanemaealiste inimeste toetused ei ole ammu muutunud. Need on naeruväärselt väikesed. Näiteks, eaka inimese toetus, kellel on keskmine puue, on 12,79 eurot kuus. See peaks katma puudest tulenevad lisakulutused. Kas komisjon on arutanud, et oleks vaja asuda tõstma sotsiaaltoetuste määra? Tõesti, aeg on teinud oma töö ja selle 12 euro eest ei ole võimalik enam lisakulutusi hüvitada.

17:48 Remo Holsmer

Aitäh! Sellist ettepanekut rahanduskomisjonile ei esitatud. Mulle ei meenu, et me oleks seda eelarvearutelude käigus eraldi arutanud, aga kindlasti oleme me valmis seda tulevikus tegema, kui keegi selle teema tõstatab.

17:48 Aseesimees Jüri Ratas

Kadri Simson, palun!

17:48 Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud rahanduskomisjoni esimees! Te pidasite Tarmo Tamme küsimusele vastates väga toreda loengu sellest, kuidas tuleb maksutulused prognoosida. Ka järgmise aasta riigieelarvet kokku pannes on plaanitud teatud maksutõuse, näiteks kütuseaktsiisi tõusu. Sellele vaatamata teie ja teie koalitsioonikaaslased toetasite Rahandusministeeriumi ettepanekut lükata maksutõus esialgu kavandatud 1. jaanuarilt edasi 1. veebruarile, põhjendusega, et nii laekub järgmisel aastal kütuseaktsiis paremini. Seletage siin saalis olevatele inimestele ära see loogika, miks maksutõusu kuu aja võrra edasilükkamine tagab järgmisel aastal aktsiisi parema laekumise.

17:49 Remo Holsmer

Aitäh! Ma pean täpsustama, hea kolleeg Kadri Simson, et argument ei olnud mitte see, et laekub paremini, vaid rahandusministri argument oli tegelikult see, et juhtunud oli tööõnnetus. Kui kevadel tehti seaduseelnõu, mis nägi ette kütuseaktsiisi tõstmist, siis lihtsalt õige kuupäeva asemel, milleks toona oli planeeritud 1. veebruar, jäi kogemata 1. jaanuar. See oli esimene põhjendus. Teine põhjendus oli see, et tarbijale on soodsam, kui ta saab kuu aega madalama aktsiisimääraga bensiini osta. Parema laekumise argumenti ei ole ei rahandusminister ega mina kasutanud.

17:49 Aseesimees Jüri Ratas

Martin Repinski, palun!

17:49 Martin Repinski

Aitäh! Lugupeetud komisjoni esimees! Minu küsimus on seotud põllumajandusega. Me teame, et praegu ei ole järgmise aasta eelarves planeeritud *top-up*'i väljamaksmist, aga te vaatasite seda pilti kindlasti laiemalt ja mõtlesite sellest. Kas teil on plaan hakata neid toetusi maksma ülejäägisel aastal või üldse selle seitsme aasta jooksul, mis on Euroopa toetuste periood, ütleme niimoodi? Küsin sellepärast, et minu arvates tekivad meil probleemid. Kui me hakkame pidama läbirääkimisi Euroopa Liidus, siis nad ütlevad meile lihtsalt, et nad ei anna meile rohkem raha, kuna me ei ole kasutanud seda võimalust, mis meile anti, me ei ole oma põllumeestele mitte midagi maksnud.

17:50 Remo Holsmer

Aitäh! Teie ees on hetkel 2016. aasta riigieelarve seaduse eelnõu ja siin ei ole tehtud ühtegi otsust järgmisteks aastateks ette. Kui küsimus on selles, kas 2017. aastal võiks täiendavat üleminekutoetust maksta, siis kui valitsus tuleb sellise eelnõuga välja või Riigikogus leiab see ettepanek toetust, siis seda tehakse. Kui ei tulla välja ja kui ei leia toetust, siis seda ei tehta.

17:51 Aseesimees Jüri Ratas

Kadri Simson, palun!

17:51 Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud rahanduskomisjoni esimees! Rahandusminister, kellele te viitasite mu eelmisele küsimusele vastates, on poliitik, osava keelekasutusega poliitik. Tema võib rääkida, et diisliaktsiisi 14%-lise tõusu kuu aja võrra edasilükkamine tuleneb sellest, et tahetakse inimestele kingitus teha, nii et nad saaksid terve kuu odavamalt kütust osta. Aga Rahandusministeeriumi tippametniku sõnul, kes käis seda eelnõu Riigikogu rahanduskomisjonis tutvustamas, see küll nii ei ole. Kas kuu aja võrra edasilükkamine mõjutab 2016. aastal aktsiisi laekumist positiivselt või negatiivselt või jätab see kodanikele tehtav kuuajaline kingitus riigieelarve seisuga täpselt samaks?

17:52 Remo Holsmer

Aitäh! Eelnõus on arvestatud kütuseaktsiisi laekumisega selliselt, et kütuseaktsiis tõuseb 1. veebruaril 2016. Jah, see prognoos, mille alusel on tehtud eelarve eelnõu, arvestab, et kütuseaktsiisi tõus jõustub 1. veebruaril 2016. Kas kütuseaktsiisi tõstmise üldse mõjutab eelarve laekumist positiivselt? Loomulikult mõjutab, aga see on siia eelarve tegemise ajal juba sisse arvestatud.

17:52 Aseesimees Jüri Ratas

Terje Trei, palun!

17:52 Terje Trei

Ma tänan! Hea ettekandja, mul on kaks küsimust. Esimene on seotud Vabaerakonna tänase avaldusega. Kas sa saad kinnitada, et kui fraktsioonide ettepanekul eraldati täiendavaid toetusi ja tehti investeeringuid, siis Vabaerakond sai oma ettepanekutega oma tahet rakendada ning neile ei ole vastu vaieldud? Teine küsimus. Tekkis väike hirm, et meil siin lihtsalt jagatakse mingit raha laiali. Kolleeg Peeter Ernits ütles, et temal on voli jagada midagi lihtsalt laiali. On need ettepanekud ikka sihtotstarbelised?

17:53 Remo Holsmer

Iga ettepaneku taga, nagu te ka ise näete, on eesmärk, mida soovitakse saavutada, on siis tegemist investeeringu, soetuse või mõne organisatsiooni puhul ka toetusega, aga see on vajalik selleks, et ta saaks oma igapäevaseid funktsioone täita. Sihipärasusest rääkides, nagu ma ka enne vastasin, ministeeriumid, kelle kaudu seda raha eraldatakse, kontrollivad raha kasutamist ja selle kohta tuleb esitada aruanne.

Esimese küsimuse juurde tulles, Vabaerakonna fraktsiooni tahte rahuldamine, siis kordame üle. Vabaerakond tegi nii peale esimest kui ka teist lugemist ettepanekuid toetada teadus- ja arendustegevust. Seda toetatakse järgmisel aastal 4,4 miljoni euroga. Neil oli ettepanek toetada rahvusringhäälingut 650 000 euroga, teie ette toodud eelnõu kohaselt toetatakse 250 000 euroga. Eesti Olümpiakomitee tegevustoetuse suurendamiseks tegi Vabaerakond peale esimest lugemist ettepaneku suunata sinna, Andres, 1,5 miljonit eurot, eks, kui ma õigesti mäletan. Selleks suunatakse 1,4 miljonit eurot. Külaliikumise Kodukant toetamiseks on nüüd ettepanek eraldada 17 000 eurot. Kui mu mälu mind ei peta, siis Vabaerakond tegi ettepaneku eraldada kas 30 000 või 40 000 eurot. Päästeliidule eraldatakse 40 000 eurot. Peale esimest lugemist tegi Vabaerakond ettepaneku eraldada raha Eesti Vähiliidule. Selle praegu teie ette pandud eelnõu järgi eraldatakse vähiliidule 50 000 eurot. Peale selle toetas rahanduskomisjon Vabaerakonna ettepanekut eraldada Kaitseliidu Alutaguse maleva hoone õppevahenditeks 15 000 eurot, Haapsalu toomkirikule 15 000 eurot ja pimedate ühingu maja investeeringuteks 20 000 eurot. Kui keegi soovib, võib need summad kuidagi inimeste või fraktsioonide peale laiali jagada. Igal juhul on need sellised ettepanekud, mille Vabaerakond tegi ja mida rahanduskomisjon kas osaliselt või täielikult toetas.

17:55 Aseesimees Jüri Ratas

Olga Ivanova, palun!

17:55 Olga Ivanova

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud ettekandja! Kas järgmise aasta eelarves on kajastatud väga tänuväärne initsiatiiv ehitada üle Eesti riigi poolt üürivat elamispinda? Kui jah, siis kui suure summa

eest? Kuna mul on veel aega küsimuseks, siis ma küsin 15 000 euro kohta, mis on eraldatud MTÜ-le Baltic Center for Russian Studies uurimisprojekti jaoks. Kellelt see ettepanek tuli?

17:56 Remo Holsmer

Aitäh! Kirjeid on siin üle 500. Ma ei suuda peast kõigi fraktsioonide ettepanekute kohta vastata. Kõigi fraktsioonide ettepanekud on üleval Riigikogu kodulehel rahanduskomisjoni materjalide seas riigieelarve eelnõu juures. Seal saate klahvikombinatsiooniga Ctrl + F, ma arvan, kõige kiiremini selle kätte. Kõigi fraktsioonide ettepanekud on seal olemas.

Mis see esimene küsimus oli? (Vahelehuue.) Üürimajad, õige. Vabandust! Üürimajade projekti jaoks järgmise aasta eelarves minule teadaolevalt raha ei ole. Sellist rida Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalas või valitsemisalas ei ole. Minu teada analüüsib ettevõtlusminister kogu selle projekti otstarbekust. Mina ise olen pigem skeptiline selle vajaduse suhtes, et Eestisse tuleks eraldi üürimaju ehitada. Aga see ei puuduta selle eelnõu menetlemist. Lühike vastus on, et järgmise aasta eelarves ühtegi eurot selleks ei ole.

17:58 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid ettekande ja vastuste eest! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun Riigikogu kõnetooli Eesti Keskerakonna fraktsiooni esindaja Kadri Simsoni! Kolm minutit lisaega, kokku kaheksa minutit.

17:58 Kadri Simson

Lugupeetud istungi juhataja! Austatud kolleegid! Järgmise aasta riigieelarve on täna viimast korda meie ees. Õige pea viibutab juhataja haamrit ja eelarve on vastu võetud. Kas tegemist on eelarvega, mis lahendab Eesti riigi kõige valusamad probleemid? Suure tõenäosusega ei ole. Me ei näe eelarves lahendust, mida teha väljarändega, maapiirkondade ääremaastumine jätkub järgmisel aastal samas tempos ja majanduskasv kipub seisma jääma. Järgmise aasta eelarve on taas üks Exceli tabel paljude seas. Kuna ta on tabeli kujul, siis petab ta esmapilgul ära, kuid süvenedes paljastub kibe tõde. See tõde on ühtviisi kibe kõigile, nii koalitsioonile kui ka opositsioonile. Kohati on see opositsioonile isegi kibedam, sest meie näeme probleeme ja viitame nendele, kuid valitsejad on kuuljana kurdid ja nägijana pimedad.

Peaminister ütles novembris bravuurikalt, et tõstku käsi see, kes lepiab aeglase majanduskasvuga. Taavi Rõivas ja tema valitsus on ise sellega leppinud. Loodi küll ekspertidest koosnev töögrupp, kes peab sõnastama majanduskasvu kiirendamise võimalused, aga töögrupi ettepanekuid tutvustatakse alles järgmise aasta sügisel. Aasta aega saab valitsus tuima kalanõuga rääkida, et ärge muretsetagu majanduskasvu pärast, nad tegelevad sellega. Jah, valitsus tegeleb sellega, nii nagu juba viimased viis aastat. 2009. aastal moodustas Eesti SKT inimese kohta 62% Euroopa Liidu keskmisest, Leedu SKT aga 57%. Eelmisel aastal olid näitajad sellised, et tulemus oli Leedu kasuks: 74% Euroopa Liidu keskmisest võrreldes Eesti 73%-ga. Leedu on meile seitsme penikoorma saabastega järele jõudnud ja meist isegi mööda läinud. Kes on täna Balti tiiger ning kes on muutunud diivanil peesitavaks kodukassiks? Statistikaameti andmetel aeglustus Eesti majanduskasv kolmandas kvartalis aastases võrdluses 0,7%-ni. Rahandusministeerium tunnistab, et olukord on nutune, aga põhjuseks nimetab depressiivset globaalset majanduskeskkonda. Swedbank on oma viimases majandusprognoosis tunduvalt konkreetsem: "Ettevõtete investeeringud on kahanenud juba neljandat kvartalit järjest ning nende osakaal SKP-st on seetõttu langenud 20 aasta madalaimale tasemele." Miks siis ei investeerita Eestisse? Meil pidavat ju olema parim maksusüsteem kogu maailmas. Miks on Eesti ettevõtjad pööranud valitsusele selja? Üks Eesti ettevõtja on öelnud, et kindlam on ettevõtlusega tegelda seismoloogiliselt aktiivses piirkonnas kui Eestis, sest siin ei tea kunagi, mis valitsus homseks on välja mõelnud. Liiga valusasti on ettevõtjatel meeles, et vaid mõnenädalase etteteatamisega tõsteti käibemaksu. Liiga ignorantset suhtutakse endiselt fakti, et Eestis on neli ja pool korda kõrgem elektriaktsiis kui Euroopa Liidu miinimum. Muidugi võib irvitada, et selle mõju ühetoalise korteri elektriarvele on mõõdetav sentides, kuid kui ettevõttel kulub gaasiarvete tasumiseks aastas üle 20 miljoni euro, siis on vaks vahet, kas aktsiis on 1 euro või 4,5 eurot.

Majandusekspert Heido Vitsuril on õigus. Eesti majanduspoliitika on olnud liiga passiivne ning ülearu stabiilsust väärtustav. Pole julgetud teha suuri infrastruktuuriinvesteeringuid ja on välditud põhjalikku maksureformi.

Tänast valitsust iseloomustab dogmade võrku kinnijäämine. Maailm muutub iga päevaga ja eilsed reeglid täna ei kehti. Sellised dogmad nagu "tulumaksusüsteemi progressiivsust me ei suurenda", "igasugune laen on alati halb" ja "eelarvel on ainult kulude pool, tulude pool on püha" ei lase vaadata laiemat pilti. Eesti on erakordselt väikese võlakooormusega riik, samal ajal kui Euroopa Keskpanga rahatrükipressid on täiskiirusel tööle pandud. Mul on tunne, et Eestit ei imetleta enam kui väikese maksu- ja võlakooormusega riiki. Meie võlakooormust vaadatakse pigem nii, et mis neil eestlastel viga on, kas nad ei ole aru saanud, et olukord ja reeglid on muutunud.

Ma tulen nüüd Keskerakonna fraktsiooni muudatusettepanekute juurde ning alustan katteallikatest. Seekord olid nendeks üleliigse kütusevaru müük ning Vabariigi Valitsuse reservid. Vaevalt olid meie muudatusettepanekud rahanduskomisjoni lauale jõudnud, kui hakkas pihta iga-aastane kisa teemal, kuidas need katteallikad nüüd kohe kuidagi ei sobi. Opositsiooni katteallikad ei ole koalitsioonile kunagi sobinud ega hakkagi sobima. Me oleme kõike proovinud. Ühel aastal kirjutasime juba kevadel rahandusministrile kirja selle kohta, mida tuleks kevadel eelarvet prognoosides arvestada. Sellele kirjale ei tulnud isegi vastust.

Me arvame endiselt, et Eesti põllumeeste toetamine Euroopa Liidu lubatud maksimaalses mahus on oluline ja hädavajalik. Me leiame, et laste haridus ei ole koht, kust võiks kokku hoida. Meile tähendab omavalitsuste finantsautonoomia midagi muud kui seda, et omavalitsused peavad tuhande euro kaupa riigieelarvest katuseraha kerjama. Me usume Riigikontrolli. Kui Riigikontroll ütleb, et neil on juba viimased kolm aastat puudunud vahendid kaitsekulutuste auditeerimiseks, siis see ei ole mingi nali, vaid sellesse tuleb tõsiselt suhtuda.

Suvel avasid sotsid koalitsioonileppe. Lubati, et austatakse kohalike omavalitsuste tulubaasi, see tagatakse. Öeldi, et põllumeestele tuleb tagada üleminekutoetused vähemalt pooles mahus ja õpetajate palka, ka lasteaiaõpetajate palka, lubati tõsta. Aga seda, mida suvel nõuti, ei saadud. Samas ei toetatud ka Keskerakonna selleteemalisi ettepanekuid. Kuna koalitsioonil niikuinii enam kolmekesi koos otsuseid teha ei õnnestu, võiksid ka sotsid oma põhimõtetele kindlaks jääda. Meie igatahes jääme. Seetõttu ei saa Keskerakonna fraktsioon 2016. aasta riigieelarvet toetada. Täna tähelepanu eest!

18:05 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli Eesti Vabaerakonna fraktsiooni esindaja Andres Ammasel!

18:05 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Eestlastele on vanast ajast peale olnud omane tarvitada eufemisme, öelda näiteks hundi asemel susi või võsavillem. Kui ma olen siit puldist varem Vabaerakonna nimel tuleva aasta eelarvest rääkinud, siis ma olen seda eelarvet nimetanud tiksumise eelarveks, mille kohta võiks öelda, et jälle üks aastakene surma poole. Kolleegid on nimetanud seda kulgemise eelarveks. Täna on aeg otse öelda, et see on üks vilets eelarve. Vabaerakond seda sellisel kujul toetada ei saa. Vilets selle pärast, et see jätab meie riigi vinduma.

Riigieelarve esimene probleem, mis tegelikult pole uus, on asjaolu, et sellest on Riigikogu liikmel isegi spetsialistide abil keeruline aru saada. Sageli ei suuda ka sõltumatu spetsialist aidata.

Rahanduskomisjoni esmaspäeval koosolekul jäigi meil saamata vastus, kust ikkagi tuleb õpetajate palga tõus, kuidas see raha ühest programmist teise liikus, samuti jäi arusaamatuks, kuhu esialgu kadus ja kust taas ilmus välja raha teaduse baasfinantseerimiseks ja kui suur on sellele vaatamata langus teaduse finantseerimises, võrreldes kas või tänavuse aastaga. Nagu te olete täna võinud paaril korral juba veenduda, teab vastust võib-olla ainult Ligi ja temagi salgab seda.

Nõnda on peaaegu võimatu leida muudatusettepanekutele mõistlikke katteallikaid. Väga keeruline on tuvastada, näiteks miks mõne ministeeriumi, riigiameti või sihtasutuse majandamiskulud on aastaga just nii palju kasvanud, kui suur osa sellest kasvust on õigustatud ning kui suured on mingid varjatud puhversummad.

Vabaerakonna arvates on oluline see küsimus, mis praegu küsimuste ja vastuste ringis juba tõstatus: igal rahvasaadikul peab olema teistega võrdne võimalus ja õigus eelarveprotsessis senisest palju enam kaasa rääkida, mitte olla vaid valitsuse armulikult tehtud väikeste eraldiste vahendaja. Me räägime palju kõlavaid sõnu kodanikuharidusest ja kaasamisest, aga praegu oleme ise olukorras, kus üks normaalne intelligentne inimene pole võimeline kõrvalise abita eelarvest aru saama. Selline olukord kodanikuühiskonda kohe kuidagi ei sobi.

Täpsustan komisjoni esimehe öeldut: hinnasildi Riigikogu liikmetele, veel täpsem oleks öelda, et nende

mõtetele on külge pannud ikka valitsuskoalitsioon, tõsi, ka varasemad valitsuskoalitsioonid, kes on Riigikogu liikmete võimekust ettepanekuid esitada väga erinevalt hinnanud, kuni kolmekordse vahega. Koalitsiooni ettepanekud on kolm korda väärtuslikumad kui opositsiooni omad.

Nüüd konkreetsemalt sellest meie ees olevast eelarvest. Jah, ka Vabaerakonnal on juba esimesest lugemisest peale olnud väga raske aru saada, millel põhineb valitsuse optimism, et eelarve tulude pool üldse kokku saadakse. Kui ümberringi majandus kiratseb, kust tuleb siis see prognoositud majanduskasv? Aga meil on ainult hea meel, kui valitsusel on seekord õigus.

Teisel ja kolmandal lugemisel oleksime valitsuselt oodanud varasemate suurte möödalaskmiste kohendamist, eeskätt puudutab see õpetajate palku, põllumajanduse üleminekutoetusi, omavalitsustele uute kohustuste täitmiseks raha eraldamist, siseturvalisuse suurendamiseks vahendite eraldamist. Midagi sellist toimunud ei ole. Ometi on väga paljudele siin saalis selge, et kokkuhoiukoht on eeskätt valitsemiskuludes. Ministeeriumide ja muude keskasutuste kulud on liiga suured, siin saaks vähemaga hakkama. Poliitikud peaksid ise eeskuju näitama, vähendades erakondade rahastamist ja kuluhüvitisi. Paraku pole seda tehtud.

Ega eelarve koostanud ametnike elu pole olnud kerge. Eesti majandus ei kasva, valitsusleppe lubadused vajavad täitmist. Et vähi, haugi ja luige koalitsioon püsiks, tuleb igale ministrile meeldida, kõigile anda natukene.

Palun lisaiega!

18:09 Aseesimees Jüri Ratas

Jah, kolm minutit lisaiega.

18:09 Andres Ammas

Olen siinkohal nõus Jürgen Ligiga, et selline eelarve kokkupanemise viis ei ole mõistlik. Selle eelarve põhisisu pandi tõepoolest paika juba juunikuise kobareelnõuga. Siis kraabiti aktsiisitõusust ja mujalt kokku kate mõnele valimislubadusele, aga ühtegi Eesti riigi ees seisvat põhiprobleemi ei üritagi tänane valitsus lahendada. Me kõik teame ja tajume meie riigi ees seisvaid demograafilisi probleeme, ääremaastumise probleemi, meie sotsiaalsüsteemi jätkusuutmatust, aga valitsus ei julge pakkuda ei maksupoliitilisi ega sotsiaalpoliitilisi lahendusi. Kõigepealt, eelarvet koostades tuleks ikka küsida, mida selline eelarve annab Eesti majanduse arengu jaoks, mitte seda, millised valitsuse lubadused konkreetselt seekord täidetud saavad.

Nõnda ongi meie ees selline vinduv eelarve, millel pole selgeid sihte, pole fookust, pole tugevat keset, mis ka ääred kaasa tõmbaks. Selleks, et majandus millalgigi kasvama hakkaks, pole meie meelest keegi pakkunud paremat lahendust kui see, et tuleb investeerida ajudesse, haridusse, teadusesse, arendustegevusse, võita maailmas hoogu koguv talendisõda. Aga meie ees olev eelarve ei vii meid erksa, hoogsa, paindliku, tõhusalt õppiva, targa ja tööka Eesti poole, mille tööandjad meile juba aasta tagasi oma manifestis sihiks seadsid.

Ma ei saa kuidagi jääda nõusse rahanduskomisjoni esimehega, et arutelu komisjonis on olnud alati sisuline. Jah, ma möönan, et arutelu on olnud korrektne, seda küll, aga et opositsiooni ettepanekute puhul sisuline – seda mitte. Ühtehoidmisest võime küll rääkida palvushommikusöögil, aga pärast lauast tõusmist kaob koalitsioonil varsti igasugune mõte võimalikust koostööst opositsiooniga. Tuleme siia saali ja olemegi jälle jagatud sikkudeks ja lammasteks, kuigi me kõik oleme võrdsel moel siia valitud nõrgemate eest seisma, kui parafraseerida tänasel palvusel kõlanud kirjakohta piiblist.

Minu hinnangul pole Vabaerakonna ettepanekutesse piisavalt süvenetud, kas või ettepanekutesse maksta täiendavat põllumajandustoetust, tõsta doktoranditoetust ning anda idufirmadele sellist abi, mida need firmad tõepoolest vajavad. Toon veel kord välja 50 aastat ilmunud populaarteadusliku ajakirja Horisont ilmumise, mis võib selle saali enamuse heakskiidul siiski lõppeda. See pole sugugi vähetahtis teema. Me oleme väga järjekindlalt teinud ettepanekut täita meie eelkäijate 19 aastat tagasi antud lubadust ehitada valmis Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, sh selle õppeasutuse saal. Me armastame kõik oma kodumaad kiites öelda, et meil on ilusad naised, targad lapsed ja andekad muusikud, kui kasutada Valdur Mikita sõnu, aga me oleme nendele muusikutele selle saali võlgu. 17. detsembril möödub siit meie maja eest protsessioon, mis laulab Sibeliuse jõululaulu "Ei au, ei hiilgust ihka ma". Jah, seda on muusikutel küll, aga saali on neile ka vaja.

Eeltoodud põhjustel ei saa ka Vabaerakonna fraktsioon kuidagi toetada sellise riigieelarve vastuvõtmist. Aitäh!

18:13 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindaja Priit Sibula!

18:13 Priit Sibul

Palun lisaiega!

18:13 Aseesimees Jüri Ratas

Loomulikult. Palun! Kaheksa minutit.

18:13 Priit Sibul

Väga austatud Riigikogu aseesimees Jüri Ratas! Head kolleegid! Kohe leiab aset 2016. aasta riigieelarve lõpphääletus. Sündimas on lapsuke ning kohe kogunevad sugulased ja tuttavad vaatama, kelle nägu ta siis on. Ei, ei ole naabrimehe nägu. Lapsuke on Eesti ühiskonna nägu. Sellest näost vaatab meile sotsiaalkulutuste osakaalu suure tõusu kujul vastu vananev ühiskond ja kaitsekulutuste tõusu kujul vaatab meile vastu pingestunud maailm. Loomulikult soovin ma, et see eelarve oleks rohkem IRL-i nägu. Oma nägu sooviksid seal rohkem näha ka meie koalitsioonipartnerid. Eelarve loojad on siiski kolm erineva maailmavaatega osapoolt, nõnda on see eelkõige kompromisside eelarve.

Pisut üle kahe kuu tagasi andsin ma siinsamas ülevaate enda ja IRL-i arusaamadest, milline see eelarve peaks olema. Peatun korra neil seisukohtadel, aga põgusalt, sest konservatiivse inimesena pole mu seisukohad muutunud.

Esiteks, tuleva aasta eelarve on koostatud konservatiivselt ja vastutustundlikult. Konservatiivne eelarvepoliitika on majanduses stabiilsuse alus, see tagab, et Eesti riik on maksujõuline ega ela üle oma võimete.

Teiseks, minu suur mure on kulutused sotsiaalvaldkonnas, mis kasvavad järgmisel aastal nominaalis *circa* 209 miljonit eurot. Veel enamgi, sotsiaal- ja muud toetused füüsilistele isikutele moodustavad 2016. aasta riigieelarve kogumahust ligikaudu 30%. Ehitaksime justkui sotsiaalriiki, mis põhineb toetustel. Ent minu mure on just need inimesed, kelle panuse abil see eelarve koostatakse. Mis signaali saadab see ettevõtjatele ja töoinimestele?

Kolmandaks, tuleval aastal on eelarve prioriteet panustamine töötavatesse inimestesse ja IRL-i algatatud madalapalgaliste maksutagastus. See meede on kutsutud ellu just nendele inimestele mõeldes, kes käivad iga päev tööl, kuid ei suuda sellest hoolimata oma nappide sissetulekutega ära elada. Panustame inimestesse, kes eelistavad ka edaspidi töötamist sotsiaaltoetustele. Märgin ära, et nii nimetatud maksutagastuse kui ka üldse maksupoliitika puhul lähtub IRL alati põhimõttest, et meetmed peavad olema vajaduspõhised ja sihitud abivajajatele, näiteks võib tuua paljulapseliste perede kodutoetuse. Igasugune raha külvamine lennukilt on ebaefektiivne ja, olgem ausad, see on üks põhjus, miks kulutused sotsiaalvaldkonnas kasvavad.

Neljandaks toon välja kaitsekulutused. Tõsi, see, et 2% SKT-st läheb kaitsekulutuste jaoks, on juba traditsioon ega ületa ammu uudiskünnist. Ent vaadates, millises muutuv maailmas me elame ja kui konfliktialdis ning provotseeriv on Venemaa, peaksime me minu hinnangul sellesse veelgi rohkem panustama. Seetõttu tõstan esile, et peale 2% investeerime me raha liitlaste kohalolekusse Eestis. 2016. aastal kulutame selleks ligi 11 miljonit eurot, peamiselt Tapa linnaku arendamiseks ning väljaõppevõimaluste parandamiseks Kaitseväge keskpölgoonil.

Viiendaks toon esile reformid ja kokkuhoiu: palgafondi külmutamine valdavas osas riigisektorist, ametnike arvu vähendamine ja haldusreformi ettevalmistamine. Haldusreformi nimel on IRL aastaid töötanud, et muuta Eesti omavalitsuste struktuuri kuluefektiivsemaks. Tänapäevaks oleme esmakordselt saavutanud olukorra, kus teema on kirjas koalitsioonilepingus ning meiega on ühel nõul ka koalitsioonipartnerid. Peale haldusreformi kavandab valitsus järgmisel aastal teha reforme ka riigikorralduses. Demograafiline situatsioon teeb oma korrigeerivad ja ühiskonna vananemise vastu ei saa, vähemalt mitte lähiajal. Seega, kui kogu riigis tööealiste inimeste arv kahaneb, peab vähenema ka riigilt palka saavate inimeste arv, muidu olemegi lõpuks ametnike riik, nagu mitmed ettevõtjad on öelnud. Selleks kavandatatakse tuleval aastal avalikus sektoris koondada 750 ametikohta.

Kuuendaks, tänu reformidele on riigil võimalus üldise palgatõusuga kaasas käia. Palgaraha anname juurde õpetajatele, sotsiaaltöötajatele, kõrgharidusega kultuuritöötajatele, politsei- ja sisejulgeolekutöötajatele. Neile on arvestatud ligikaudu 4%-line palgafondi kasv.

Tahan öelda paar sõna ka hariduse kohta. Esiteks soovin tunnustada haridusministrit sihi eest tõsta õpetajate töötasu tuleval aastal 6,4%. Ma usun, et see on üks osa ühise suure eesmärgi poole liikumisest. Eesti riigi pikaajalise arengu tagatiseks saab olla vaid hea haridus ja Eesti huve teeniv teadustegevus. Saavutamaks nimetatud eesmärgi, seisan mina ja seisab ka IRL selle eest, et haridusvaldkonna osakaal SKT-s oleks edaspidigi 6–7% ning hariduskulude osakaal eelarves tulevikus ei kahaneks. Tuleb muidugi tunnustada, et on detaile, milles ma ministriga päris ühte meelt ei ole. Kohati on jäänud erakoolide rahastamise debati käigus mulje, et minu ja ministri vahel on toimunud justkui lauskokkupõrge põhimõttelisel tasandil, kuigi see sugugi nii pole. Vastupidi, ma arvan, et me mõlemad usume põhimõttesse, et eraalgatus haridussüsteemis on suur saavutus, olles hariduse uuendaja ja kaasamise eestvedaja.

Lõpetuseks. Tõenäoliselt suudab igaüks leida sellest eelarvest hulgaliselt endale meele järele olevaid punkte, aga ka neid, mis vajaksid rahalist lisapanust. Ent lõpuks on kogu eelarveprotsess üks suur kompromisside kunst. Kui kõik ministrid on suutnud teha kompromisse oma valitsemisalas, siis küll suudame leida ka meie minister Ligiga ühise tee erahariduse edukaks jätkumiseks Eestis nii järgmisel aastal kui ka edaspidi. Tahe ja senine mõistlike lahenduste otsimine annab meile veendumuse, et eelarvet tuleb toetada ja edasi töötada. Aitäh!

18:20 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni esindaja Martin Helme! Kaheksa minutit.

18:20 Martin Helme

Lugupeetud asespiiker! Head kolleegid! Kui eelarve valitsusest Riigikogusse tuli, siis kommenteerisin mina seda kui raha ühest taskust teise tõstmise eelarvet. Ma nõustun suures osas nii kolleeg Kadri Simsoni kui ka kolleeg Andres Ammase kommentaaride ja nurinatega selle eelarve kohta, kuid nimetan veel mõne puuduse või probleemi, eriti mis puudutab seda raha ühest taskust teise tõstmist. Kevadel, kui me siin maadlesime maksutõusude üle, said põhimõtteliselt maha peetud need lahingud, mis tavaliselt riigieelarvega kaasas käivad ja selle aasta lõpus ära jäid. Tol korral tõsteti aktsiise, mis omakorda suurendavad inimeste sõidukulusid, kodusoojakulusid ning loomulikult ka nende n-ö pahade pahede ehk tubaka ja alkoholi peale kulutatavat raha. Arvestame sellega, et aktsiis on maks, mille pealt makstakse veel eraldi maksu, ehk aktsiisile tuleb hiljem otsa käibemaks. Seetõttu ei ole midagi imestada, kui meil on järgmisel aastal oodata ka käibemaksu paremat laekumist.

Ühtlasi on kiideldud, et paremini laekuvad tööjõumaksud. See on igati loogiline, sest pisut tõusevad pensionid ja tõuseb ka miinimumpalk, mis on ju raha, mis tuleb riigieelarvest. Ka pensionid on raha, mis tuleb riigieelarvest. Nii-öelda sotsiaalkulutuste osakaalu suurenemine riigieelarves oli eelkõneleja üks suur mure. Ehk nendesamade maksudega, mis kokku korjatakse, nendesamade maksutõusude abil, mis tulevad, jagatakse inimestele rohkem raha välja ja sellest omakorda kasvavad maksulaekumised. See ongi see ühest taskust teise tõstmine, mis seda eelarvet iseloomustab. Samal ajal teame – me teadsime seda juba kevadel –, et Eesti majanduskasv aeglustub, eksport väheneb, juba pikka aega on investeringud olnud negatiivsed ja peale julgeolekuolukorra keerulisemaks muutumise halveneb väliskeskkond ka majanduslikult.

Ma ei pane valitsusele pahaks, et see on ettevaatlik või konservatiivne eelarve, nagu Priit Sibul seda nimetas. Ega selles eelarves kõik asjad halvasti ei ole. Aga mõned prioriteedid, mis on meile üliolulised, on tagurpidi või on jäetud parandusettepanekud arvestamata.

Kui me räägime sellest, et Eesti ettevõtete konkurentsivõimet tuleb parandada, siis esimene koht, kus seda parandada tuleks, on see, et tuleb vähendada ebavõrdset konkurentsi ühtsel euroturul. Selle jaoks peaks Eesti riik maksma oma põllumajandustootjatele üleminekutoetusi ehk *top-up*'e. Summad, millest me siin räägime, on riigieelarve mõistes tagasihoidlikud, 21 miljoni euro ringis. Kui sealt võtta maha näiteks teraviljatoetus – teraviljal läks sel aastal väga hästi –, oleks tegemist umbes 15 miljoni euroga. Selliseid ettepanekuid, mida tegi Konservatiivne Rahvaerakond ja kõik teised opositsiooniparteid, koalitsioon loomulikult ei toetanud. Selle tagajärg ei ole mitte põllumajanduse otsasaamine Eestis, selle tagajärg on põllumajandustootmise libisemine Eesti omanike käest välismaiste omanike kätte. See on midagi hoopis muud kui lihtsalt maaelu väljasuremine. See on eestlaste muutmine popsideks oma kodumaal, peremeheühiskonna likvideerimine või kadumine. See on väga põhimõtteline, väga pikaajaline, väga tõsine probleem. Eestis ei leitud seda raha, kusjuures riigieelarves, kui otse öelda,

leitakse raha peaaegu igasugustele asjadele. Eesti riigis ei ole rahapuudust, nagu selgub, kui seda eelarvet vaadata, nii keeruline, kui see ka on. Kui prioriteet ei ole see, et tuleb hoida elus toidutootmine oma riigis ja hoida see Eesti omanike käes, siis ei saa meie seda eelarvet toetada. Aitäh!

18:25 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindaja Andres Anvelt!

18:25 Andres Anvelt

Hea juhataja! Head kolleegid! Täna on, võib öelda, Riigikogu aasta üks kulminatsioone, nimelt kulmineerub meie poliitiline vägikaikavedu alati riigieelarve lugemisel. Ma julgen oma mitte väga pika parlamendikogemuse põhjal öelda, et need kaks järjestikust aastat, kui üheks koalitsioonipooleks on olnud sotsiaaldemokraadid, küll erinevates koalitsioonides, on eelarve lugemine läinud libedamalt kui varem. Põhjused on väga lihtsad, ma arvan. Üksi juba see, et nii selle kui ka järgmise aasta eelarve on pannud väga palju rõhku meie ühiskonna nõrgema poole, nõrgema inimrühma järeleaitamisele. Kui seda nimetatakse liigseks sotsiaalkulutuseks, siis ma kindlasti vaidlen vastu. Eesti riik ei ole varasematel aastakümnetel silma paistnud sellega, et aidata järele neid, kes ühiskonna, nagu öeldakse, džungliseaduste tõttu ei jää kas oma nooruse või vanaduse tõttu ellu. Ka järgmise aasta eelarves, nagu juba lõppeva aasta eelarveski, oleme pannud rõhku lapsetoetuse tõusule, mis jätkub järgmisel aastal ja ka järgnevatel aastatel. Kindlasti ei saa alahinnata ligi 5,7%-list pensionitõusu, mis on üle aastate üks suuremaid. Muidugi ei ole see rahuldav, me tahaksime, et see tõus aitaks veelgi rohkem kaasa inimväärse elu võimaldamisele, aga selleks tuleb veel vaeva näha. Me tunnistame, et tänase maksupoliitikaga ongi selles valdkonnas väga raske võib-olla rohkem ära teha, kuid igal juhul näeme meie, sotsiaaldemokraadid, oma rolli just selles, et kaitsta ka neid pooli, kes muidu oleksid jäänud kaitseta.

Võib ju rääkida, et õigem on jääda oma väga kindlate, tihtipeale stigmatiseerunud põhimõtete juurde opositsioonis olles ja mitte proovida koalitsioonis olles ühiselt ära teha kas või väikseid, kuid olulisi samme. Kritiseerida on lihtne. Peale eelkõnelejaid tundubki vahest, et midagi on selles eelarves pahasti tehtud, midagi on võib-olla kahe silma vahele jäänud. Kindlasti see nii on. Kuid kõigi nende probleemidega tuleb meil kõigil tegelda ka tulevikus.

Kui mõni kuu tagasi oli riigieelarve esimene lugemine, siis küsisin mina oma kõnes ja küsisid ka paljud teised, mida saab Riigikogu ära teha. Täna me kuulsime väga palju nn katuserahast. Seda sõna ei taha mina eriti kasutada väljaspool oma kirjanikuelu. Kirjanikuna kirjeldan ma 1990-ndate katuseraha väga värvikirevalt. Mina nimetaksin neid summasid riigieelarvelisteks eraldisteks. Ka siin on, ma arvan, Riigikogu saalis vägagi palju ära tehtud.

Ei maksa unustada, et siinsamas Riigikogus on leitud lahendusi paljudele küsimustele. Näiteks, naiste varjupaigad, mida on rahastanud Norra riik, aga see rahastus lõpeb selle aasta kevadel. Siinsamas Riigikogus leiti ligi 200 000 eurot nende projektide jätkamiseks. Seda tehti jällegi nõrgema poole kaitseks. Ei maksa unustada, et leiti ka vahendid, mille abil saab suurendada õpetajate palga kasvu, nii et see kasvab 4% asemel ligi 6%. Ei maksa unustada ka seda, et näiteks rahanduskomisjon leidis viimastel päevadel koalitsioonierakondade ühist ettepanekut arvesse võttes raha ka veel ... Paluks lisaiega!

18:29 Aseesimees Jüri Ratas

Vabandust, aga te ütlesite "paluks"! Kas te palute või ei palu?

18:29 Andres Anvelt

Ma ütlesin, et ma paluks lisaiega.

18:29 Aseesimees Jüri Ratas

Paluks. Palute, jah, selge. Kolm minutit lisaiega.

18:30 Andres Anvelt

Me võime ju lingvistilisse vaidlusse laskuda, aga viisakus ütleb mulle, et õige on "paluks". ... parvlaevaliikluse toetuseks, et hinnatõus ei oleks nii kõrge. Kõik need väiksed asjad, mis on ära

tehtud, on tehtud selleks, et leevendada veelgi probleeme kriitilistes kohtades, milleks kahjuks on muutunud ka Eesti Rahvusringhäälingu tegevus näiteks spordiülekandeid tehes. Ma loodan, et tulevikus saavad need asjad juba riigi eelarvestrateegias selgeks räägitud, palju varem kui Riigikogus, sest Eesti Rahvusringhäälingu spordiürituste ülekanded ei tähenda mitte erakorralist olukorda, me teame neid aastaid ette ning täitevõim peaks nendega arvestama ka eelarveprotsessi ettevalmistavas tegevuses. Teemat kokku võttes tahan öelda, et võib ette heita, et riigieelarve, koalitsiooni eelarveprojekt, mida me praegu hakkame hääletama, on tehtud Exceli tabelis, aga igal juhul on parem esitada seda asja numbrite abil kui Wordi formaadis ehk sõnu sisaldavas tabelis, kuigi opositsioonierakonnad seda tihti peale meile ette heidavad. Aitäh teile!

18:31 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli Reformierakonna fraktsiooni esindaja Remo Holsmeri!

18:31 Remo Holsmer

Lugupeetud Riigikogu aseesimees! Head kolleegid! Riigi järgmise aasta rahakotis on 8,9 miljardit eurot. Seda on üle 300 miljoni euro rohkem, kui oli sel aastal. Eelarves tehtavate kulutuste eesmärk on suurendada Eesti riigi julgeolekut, toetada majanduskasvu ja parandada ettevõtluskeskkonda.

Eelarvega soovime me parandada inimeste toimetulekut ja toetada lastega peresid.

Opositsioonifraktsioonid tegid kriitikat, et prioriteete pole. Kuid julgeolek, lapsed ja ettevõtluskeskkond on need eesmärgid, mida Eesti riigi säilimiseks on vaja rahastada ja eelarve seda ka teeb.

Räägin kolmest olulisemast. Esiteks, turvaline ja kaitstud Eesti riik. Eesti riigikaitse eelarve moodustab järgmisel aastal üle 2% SKT-st. Peale NATO-s kokkulepitud kaitsekulutuste miinimumi eraldatakse lisasummasid liitlasvägede siinviibimise kulude katteks. Idapiiri väljaehitamiseks nähakse eelarves ette 20 miljonit eurot. See on vähim, mida Eesti praeguses julgeolekuolukorras teha saab.

Teiseks, lastega perede toimetuleku parandamiseks ja sündimuse suurendamiseks näeb järgmise aasta riigieelarve ette 375 miljonit eurot. Absoluutnumbreid võrreldes on seda peaaegu niisama palju, kui riik panustab oma kaitsevõimesse. Esimese ja teise lapse toetus suureneb 1. jaanuarist 50 euroni, toetus kolmanda ja iga järgmise lapse kohta pere peale on 100 eurot. Vanemahüvitise määr tõuseb ja selle maksmise põhimõtteid ei muudeta.

Kolmandaks toon välja, et pensionid tõusevad järgmisel aastal 5,7% ja keskmine vanaduspension on ligi 400 eurot kuus. Pensionide täiendava maksuvaba tulu tõstmise tõttu jääb keskmine pension maksuvabaks ka tulevikus. Paneme selle konteksti: ligi 9 miljardi euro suurusest eelarvest läheb pensionide väljamakseteks 1,65 miljardit eurot.

Nüüd räägin ettevõtluskeskkonnast. Kuidas soodustab eelarve majanduskasvu ja ettevõtluskeskkonda? Esiteks, valitsuse eesmärk on luua soodne ettevõtluskeskkond, st madalate maksumääradega ja lihtne maksusüsteem, aga vähendada ka bürokraatiat. Bürokraatia vähendamise ja väikeettevõtjatel riigiga suhtlemise lihtsamaks tegemise on nii Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kui ka Rahandusministeerium võtnud südameasjaks. Kaubandus-tööstuskoda ja paljud teised ettevõtlusorganisatsioonid on saatnud terve hulga, et mitte öelda sadu ettepanekuid selle kohta, kuidas riik saaks ettevõtjate elu lihtsustada. Ma olen kindel, et valitsus tuleb selleteemaliste ettepanekutega varsti välja. Kaheldamatult on nende ettepanekute realiseerimisel suur roll ka meil, Riigikogu liikmetel. Teiseks panustab riik majanduskasvu edendamisse otseselt investeeringute abil. Järgmisel aastal suurenevad investeeringud riigieelarve kaudu 22,5%, 480 miljoni euroni. Soodsat majanduskeskkonda toetab tööjõu oodatava maksukoormuse alanemine. Lähiaastatel langeb sotsiaalmaksu määr, järgmisel aastal suureneb tulumaksuvaba miinimum 154 eurost 170 euroni. Need sammud vähendavad otseselt tööjõu maksukoormust, mille kõrgetele määradele on ettevõtlusorganisatsioonid juba aastaid viidanud. (Juhataja helistab kella.)

Nüüd aruteludest siin, Riigikogus. Esiteks viitan Kadri Simsoni ettekandele. Ta rääkis katteallikatest ja sellest, et opositsiooni pakutud katteallikad kuidagimoodi ei sobi, kas või nui neljaks, igal juhul ollakse vastu. Aga vedelkütusevaru mahamüümine tähendaks riigile kahe miljoni euro suurust otsest kahju. Kuidagimoodi ei õnnestu mind veenda selles, et oleks mõistlik lihtsalt kahjumiga kaubelda. See ei ole mingisugune kius Keskerakonna või üldse opositsioonierakondade ettepanekute vastu. See on lihtsalt ebamõistlik.

18:35 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, palun vabandust! Head ametikaaslased, saalis on sumin. Ma palun, et me austame ettekandjat, ja ma palun, et me austame neid, kes soovivad kuulata! Ma tänan teid! Anname ka lisaega kolm minutit.

18:35 Remo Holsmer

Edasi, kriitikast eelarve kohta. Retooriliselt on avalikkusele maalitud pilt eelarvest kui vähemalt maailmalõpu serval kõndimisest. On öeldud, et see eelarve on tiksuv kellapomm ja see on vindumise eelarve. Kõiksugu suhteliselt sildistavat tegevust on viljeldud eelarve suhtes. Iga erakond on kahtlemata oma hinnangutes vaba, aga minu küsimus on, kus on alternatiivid, millised on need alternatiivsed lahendused, mida Riigikogus esindatud erakonnad näevad. Kui me vaatame muudatusettepanekuid, siis suurima rahalise väärtusega ettepanek, mis riigieelarve kohta tehti, oli 21,5 miljonit eurot, kusjuures riigieelarve suurus on 8,9 miljardit. Eks igaüks saab hinnata ka seda, kas Eesti riigis on selleks, et majandus hakkaks kasvama ja palgad veel rohkem tõusma, kõige olulisem vähendada kuluhüvitisi ja erakondade rahastamist. Ka selle ettepaneku tõsiseltvõetavuse peaks igaüks iseendale teadvustama. Räägitakse, et tuleb teha teisiti või see tiksumine tuleb ära lõpetada, kuid minu hinnangul ei pakkunud opositsioon tõsiselt võetavat alternatiivi valitsuse esitatud eelarvekavale. Mõnes mõttes saan ma sellest ka aru. Seda oli suhteliselt raske teha, sest esitatud eelarvekava oli juba liiga küps, et Riigikogus väga põhimõttelist suurt konflikti välja võluda. Ma saan aru ka neist ilukirjanduslikest väljenditest, mida eelarve kohta kasutati: tiksumine, kellapomm jt. Kui sisu kohta on raske kriitikat teha, siis ilukirjanduslikke väljendeid alati leiab, raamatut lugedes leiab neid alati, ei ole küsimustki. Järgmise aasta riigieelarve on sotsiaalselt tasakaalukas ja toetab Eesti pikaajalisi eesmärke. Nagu ma alguses ütlesin, on selle eesmärk see, et Eesti oleks kaitstud, siin sünniks rohkem lapsi ning ettevõtluskeskkond oleks ka edaspidi soodus ja atraktiivne. Reformierakonna fraktsioon igal juhul toetab seda eelarvet. Ma kutsun ka kõiki teisi fraktsioone üles eelarvet toetama. Täna tähelepanu eest!

18:38 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Sulgen läbirääkimised. Alustame eelnõu 103 muudatusettepanekute läbivaatamist. Eelnõu kohta on laekunud 27 muudatusettepanekut. Esimene muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, seisukoht on arvestada täielikult. Urve Tiidus, palun! Kas soovite hääletamist?

18:38 Urve Tiidus

Ei soovi.

18:38 Aseesimees Jüri Ratas

Selge, aitäh! Teine muudatusettepanek on laekunud Eesti Keskerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu see ettepanek hääletamisele. Kolmas muudatusettepanek on Eesti Keskerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele. Neljas muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele. Viies muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele. Kuues muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele. Seitsmes muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele. Kaheksas muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele. Üheksas muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Kümnes muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele. 11. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. 12. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele.

13. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele.

14. muudatusettepanek on Eesti Keskerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele.

15. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Ettepanek ei kuulu hääletamisele.

16. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele.

17. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele.

18. muudatusettepanek on Eesti Keskerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele.

19. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Ettepanek ei kuulu hääletamisele.

20. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele.

21. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele.

22. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Ettepanek ei kuulu hääletamisele.

23. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Ettepanek ei kuulu hääletamisele.

24. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele.

25. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele.

Ettepanek nr 26 on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult.

27. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 120 lõike 5 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjon seisukoht on, et eelnõu 103 tuleb kolmandal lugemisel panna lõpphääletusele.

Panen hääletusele eelnõu 103. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt 58 Riigikogu liiget, vastu 40, erapooletuks ei jäänud keegi. Vabariigi Valitsuse algatatud 2016. aasta riigieelarve seaduse eelnõu 103 on seadusena vastu võetud. 13. päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud. (Aplaus.)

14. 18:45 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel NATO reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu (131 OE) teine lugemine

18:45 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume 14. päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel NATO reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu 131 teine lugemine. Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli riigikaitsekomisjoni liikme Madis Millingu!

18:45 Madis Milling

Härra istungi juhataja! Head kolleegid! Eelnõu kohta muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 2. detsembril kell 17.15 ja ühtegi muudatusettepanekut ei esitatud. Riigikaitsekomisjon tegi 7. detsembri istungil eelnõu punktis 2 ühe tehnilise täpsustuse: vahetati kuupäeva (1. jaanuar) ja aastaarvu (2016) asukohad. See täpsustus vastab eelnõu punktis 1 kasutatud sõnastusele ja normitehnika nõuetele. Selleksamal 7. detsembri istungil kiitis riigikaitsekomisjon konsensuslikult heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja. 8. detsembril toimus riigikaitsekomisjoni väljasõiduistung Kaitseväe peastaapi, kus

Kaitseväe ohvitseridelt saadi ülevaade, mis toimub piirkondades, kus rahvusvahelisel missioonil osaleb ka Eesti Kaitsevägi. Ühtlasi sai komisjon ülevaate Eesti miinijahtija isikkoosseisu, sh staabiohvitseride ja -allohvitseride ning teiste üksuste ettevalmistamisest, osalemaks NATO reageerimisjõudude koosseisus.

18:47 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma palun vabandust! Head ametikaaslased, saali igast reast kostab suminat. Palun austame ettekandjat ja neid, kes soovivad kuulata ettekandjat! Palun, ettekandja!

18:47 Madis Milling

Aitäh! Ma mõistan, et peale eelarve vastuvõtmist on veel pinged ja adrenaliin üleval. Nüüd räägin veidikene taustast. Eesti osalemine NATO reageerimisjõududes ehk NRF-is (inglise keeles *NATO Responce Force*) tugineb Eesti NATO-liikmesusele. NRF-i panustavad kõik NATO liikmesriigid, välja arvatud Island, kellel pole oma kaitseväge. NRF on oluline vahend ka NATO kollektiivse enesekaitse operatsioonide kiirel käivitamisel. Seega on NRF-is osalemine seotud Eesti julgeolekuga. NATO reageerimisüksusi võidakse kasutada NATO lepingu alusel toimivas kollektiivse enesekaitse operatsioonis ÜRO põhikirja 6. ja 7. peatükis sätestatu alusel. NRF-i kasutamise otsustab NATO nõukogu ühehäälselt, mis tähendab, et NRF-i saab kasutada ainult Eesti nõusolekul. Eelnõu kohaselt panustab Eesti NRF-i kuni 210 tegevväelasega. Senise kava kohaselt oleksid need erivägede tegevväelased, miinijahtija laevameeskond ja staabiohvitserid ning jalaväekompanii pluss selle toetuselment. Riigikaitsekomisjon otsustas 7. detsembri istungil konsensuslikult teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada ning tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 109 panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta. Aitäh!

18:49 Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kas teil on küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan ettekandjat! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Eelnõu 131 kohta muudatusettepanekuid laekunud ei ole. Juhtivkomisjoni seisukoht on, et eelnõu tuleks teisel lugemisel panna lõpphääletusele. Head ametikaaslased, panen lõpphääletusele eelnõu 131. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt 78 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel NATO reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu 131 on otsusena vastu võetud. 14. päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

15. 18:51 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamissmissioonil Kosovos" eelnõu (132 OE) teine lugemine

18:51 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume 15. päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamissmissioonil Kosovos" eelnõu 132 teine lugemine. Ma palun Riigikogu kõnetooli riigikaitsekomisjoni liikme Ain Lutsepal!

18:51 Ain Lutsepp

Austatud istungi juhataja! Austatud kolleegid! Eelnõu 132 esimene lugemine lõpetati k.a 18. novembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, mis oli 2. detsembril kell 17.15, ei esitatud eelnõu kohta ühtegi muudatusettepanekut. Riigikaitsekomisjon tegi 7. detsembri istungil eelnõu punktis 2 ühe keelelise paranduse: Riigikogu otsuse jõustumise kuupäev kirjutati selliselt, et kõigepealt on aastaarv ja siis kuupäev. Selline parandus ühildub eelnõu punktis 1 kasutatud sõnastusega ja vastab normitehnika nõuetele. 7. detsembri istungil kiitis komisjon konsensuslikult heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja.

Eelnõuga seoses toimus 8. detsembril riigikaitsekomisjoni väljasõiduistung Kaitseväe peastaapi. Saadi ülevaade, mis toimub piirkondades, kus Eesti Kaitsevägi osaleb rahvusvahelistel missioonidel. Ühtlasi sai komisjon ülevaate Eesti Kaitseväe tegevväelaste ettevalmistamisest, et jätkata osalemist Kosovos

NATO juhitud rahutagamissioonil KFOR (inglise keeles *Kosovo Force*). Eelnõu kohaselt jätkab Eesti ka 2016. aastal kuni kolme kaitseväelasega panustamist Kosovos NATO juhitasse rahvusvahelisse rahutagamissiooni KFOR, mille tegutsemise alus on ÜRO Julgeolekunõukogu 1999. aasta 10. juuni resolutsioon nr 1244. Osaledes sellel missioonil, täidab Eesti oma NATO-liikmesusest tulenevaid liitlaskohustusi. Eesti Kaitseväge tegeväelaste teenistuskohas on alates 2010. aastast olnud KFOR-i peakorter Prištinas. Kosovo stabiilsus on oluline nii Lääne-Balkani kui ka kogu Euroopa julgeolekule. Rahvusvaheliste jõudude ja Eesti eesmärk on toetada Kosovo valitsust julgeoleku ja stabiilsuse tagamisel riigis.

Riigikaitsekomisjon otsustas oma 7. detsembri 2015. aasta istungil konsensuslikult teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada, panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta. Aitäh!

18:54 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Head ametikaaslased, kas teil on küsimusi? Küsimusi ei ole. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Eelnõu 132 kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku panna eelnõu teisel lugemisel lõpphääletusele.

Panen lõpphääletusele eelnõu 132. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt 76 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamissioonil Kosovos" eelnõu 132 on otsusena vastu võetud. 15. päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

16. 18:57 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med" eelnõu (133 OE) teine lugemine

18:57 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume 16. päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med" eelnõu 133 teine lugemine. Palun Riigikogu kõnetooli riigikaitsekomisjoni liikme Johannes Kerdi!

18:57 Johannes Kert

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Daamid ja härrad! Eelnõu 133 kohta on mul teisel lugemisel öelda järgmist. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 7. detsembri istungil ning kiitis konsensuslikult heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja. Sellel istungil osales ka Kaitseministeeriumi esindaja härra Vosman. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 2. detsembriks, ei esitatud eelnõu kohta ühtegi muudatusettepanekut. Eelnõu punktides 1 ja 2 tehtud muudatused on keelelised, st parandati kirjavead, aga punktide sisu ei muutunud. Riigikaitsekomisjon otsustas oma 7. detsembri istungil konsensuslikult teha ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada. Tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 109, otsustas komisjon teha ettepaneku panna eelnõu lõpphääletusele ning Riigikogu otsusena vastu võtta. Aitäh!

18:58 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Riigikaitsekomisjoni ettepanek on panna eelnõu 133 lõpphääletusele.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med" eelnõu 133. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 133 otsusena vastuvõtmise poolt oli 74 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 133 on otsusena vastu võetud.

17. 19:00 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamissioonil Malis" eelnõu (134 OE) teine lugemine

19:00 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamissioonil Malis" eelnõu 134 teine lugemine. Komisjoni ettekandja Johannes Kert, palun!

19:00 Johannes Kert

Austatud härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Daamid ja härrad! Eelnõu 134 kohta on mul ette kanda järgmist. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 7. detsembri istungil ning kiitis konsensuslikult heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja. Sellel istungil osales ka Kaitseministeeriumi esindaja härra Vosman. Riigikaitsekomisjoni 8. detsembri istung toimus Kaitseväe peastaabis. Me saime ülevaate, mis toimub rahvusvahelistel missioonidel, kus osaleb ka Eesti Kaitsevägi, sh Mali Vabariigis toimuvast ja Eesti kontingendi tegevusest Mali Vabariigis. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, milleks oli 2. detsember, ei esitatud eelnõu kohta ühtegi muudatusettepanekut. Eelnõu preambulis ja punktis 4 tehtud muudatused on keelelised, st parandati kirjavead, aga punktide sisu ei muutunud.

Riigikaitsekomisjon otsustas oma istungil 7. detsembril konsensuslikult teha ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada. Tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 109, otsustas komisjon teha ettepaneku panna eelnõu lõpphääletusele ning Riigikogu otsusena vastu võtta. Aitäh!

19:02 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Martin Helme, palun!

19:02 Martin Helme

Aitäh, härra spiiker! Lugupeetud kolleeg! Kui palju meil praegu seal sõdureid on ja kas see arv järgmisel aastal kasvab?

19:02 Johannes Kert

Praegu on Euroopa Liidu missioonil üheksa kaitseväelast ja ÜRO missioonil kümme. Järgmisel aastal kasvab kaitseväelaste arv Euroopa Liidu missioonil kahe võrra.

19:02 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison, palun!

19:02 Jaak Madison

Aitäh, hea Riigikogu esimees! Hea ettekandja! Missioonil osalejate arv kasvab kahe võrra. Kus täpsemalt ja millistel põhjustel?

19:02 Johannes Kert

See arv kasvab Mali Vabariigi pealinnas, kus on missiooni peakorter. Põhjus, miks see arv suureneb, on see, et Prantsusmaa on palunud Euroopa Liidu liikmesriikidel rohkem panustada, et vabastada Prantsuse sõjaväelasi muude operatsioonide jaoks nii Prantsusmaal kui ka võimalike operatsioonide jaoks Lähis-Idas. Eestil kahjuks ei ole praegu suuremat võimekust, me panustame vaid kahe ohvitseriga. Prantsusmaa on ka seda hinnanud. See on selline poliitiline tahteavaldus.

19:04 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison.

19:04 Jaak Madison

Aitäh, hea ettekandja, vastuse eest! Kui komisjonis arutati meie liitlase Prantsusmaa toetamist kahe ohvitseri saatmisega Malisse, siis kas oli ka arutelu selle üle, kuidas oleks suurriik Prantsusmaa

võimeline vajaduse korral abistama oma liitlasi Euroopas, kui neil on probleeme ainuüksi Maliga, kust nad peavad vägesid välja viima teistesse kriisikolletesse, samamoodi ka tagasi Prantsusmaale, kus teadaolevatel põhjustel on eriolukord? Kas komisjonis on arutatud, kuidas praeguse tegevuse põhjal hinnata Prantsusmaa võimet aidata vajaduse korral oma liitlasi Euroopas?

19:04 Johannes Kert

Sellele küsimusele riigikaitsekomisjonis tähelepanu ei pööratud. Kuid võin teile kinnitada, et prantslaste asemel siseneb Mali Vabariiki massiivne Bundesveeri missioon, umbes 600 inimest, ja põhimõtteliselt sakslased asendavad prantslasi. Prantsusmaa armee on ennast näidanud siiski küllaltki võimekana ning peaks siis, kui välismissioonide arv väheneb, oma kodused asjad korda saama ja teda peaks jätkuma mujalegi. Tänu sellele, et Eesti osales Mali missioonil ja toetas prantslasi ka eelmisel aastal, on prantslased oma osalusega panustanud NATO küberkaitsekeskusesse Tallinnas, mis on võib-olla üks esinduslikumaid NATO projekte Eestis. Prantsuse eeskuju jäljendas kohe Suurbritannia. Tegelikult on Eesti saanud sellest missioonist küllaltki palju kasu.

19:06 Esimees Eiki Nestor

Mati Raidma, palun!

19:06 Mati Raidma

Aitäh! Kas tegemist on mandaadi piirarvu suurendamisega või on missioon praegu lihtsalt alamehitatud?

19:06 Johannes Kert

Aitäh! Tegemist on mandaadi piirarvu sees inimeste juurdelähetamisega.

19:06 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Riigikaitsekomisjoni ettepanek on panna eelnõu 134 lõpphääletusele.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamissioonil Malis" eelnõu 134. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 134 otsusena vastuvõtmise poolt oli 68 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi ja erapooletuks jäi 6. Riigikogu otsus "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamissioonil Malis" on vastu võetud.

18. 19:09 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu (135 OE) teine lugemine

19:09 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu 135 teine lugemine. Komisjoni ettekandja on Ants Laaneots. Palun!

19:09 Ants Laaneots

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Riigikaitsekomisjon arutas seda eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma istungil 7. detsembril. Sellel istungil osales ka Kaitseministeeriumi esindaja. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 2. detsembriks, esitati eelnõu kohta üks muudatusettepanek, kuid see ei vastanud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses kehtestatud nõuetele,

sest sellel puudus ettepaneku esitaja allkiri. Nõuetekohase, digitaalselt allkirjastatud muudatusettepaneku esitas ettepaneku tegija Eerik-Niiles Kross pärast muudatusettepanekute esitamise tähtaja möödumist. Vaatamata sellele arutas riigikaitsekomisjon ettepanekut sisuliselt, kuid otsustas seda mitte toetada ja seega muudatusettepanekuna mitte esitada.

Eelnõu punktides 1 ja 2 tehtud muudatused on keelelised ehk vahetati ainult sõnade järjekorda lausetes, punktide sisu ei muutunud.

Lisaks arutas riigikaitsekomisjon eelnõu 135 aluseks olevat riigikaitseaduse § 34. Nimelt leidis komisjon, et selle regulatsiooniga on liialt piiratud Riigikogu pädevust Kaitseväe rahvusvahelistele sõjalistele operatsioonidele saatmise otsustamisel. Selle paragrahvi järgi otsustab saatmise ainult kaitseminister, kooskõlastades otsuse välisministriga ja andes infot selle kohta ka riigikaitsekomisjonile. Sellest protsessist ei ole välja jäänud mitte ainult Riigikogu, vaid isegi ka valitsus. Komisjoni ei rahulda olukord, kus Riigikogu ei saa tegevväelaste operatsioonile saatmist vajaduse korral kuidagi takistada, kuna ministril on, nagu ma juba ütlesin, riigikaitseaduse kohaselt kohustus küsida selle kohta riigikaitsekomisjoni arvamust, kuid puudub kohustus selle arvamusega arvestada. Seetõttu otsustas komisjon, et riigikaitseaduse § 34 lõiget 5 tuleb muuta nii, et Riigikogu riigikaitsekomisjoni arvamus konkreetset operatsioonil osalemise alustamise kohta oleks ministrile siduv. See tähendab, et kui riigikaitsekomisjon ei toeta konkreetsele operatsioonile minekut, siis ei ole kaitseministril õigust tegevväelasi operatsioonile saata. Komisjon otsustas ka, et otsuse 135 eelnõu teine lugemine tuleks katkestada.

Seega otsustas riigikaitsekomisjon oma 7. detsembri istungil konsensuslikult teha ettepaneku eelnõu teine lugemine katkestada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 23. detsembri tööpäeva lõpu. Täna tähelepanu eest!

19:12 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Martin Helme, palun!

19:12 Martin Helme

Aitäh, härra spiiker! Lugupeetud kindral! Me räägime 50 sõduri saatmisest ja missiooni algataja võib olla kas Euroopa Liit, ÜRO või NATO või ka Euroopa Liidu või NATO liikmesriik ehk peaaegu terve maailm. Kas me teame, kuhu need 50 sõdurit saadetakse, millal nad saadetakse, mida tegema saadetakse, millise mandaadiga, missugused on nende sõjalised ülesanded?

19:13 Ants Laaneots

Aitäh küsimuse eest! Loomulikult ei tea me praegu seda. Me teame ainult seda, et Prantsuse riik on esitanud palve, et euroliidu liikmesriigid, partnerriigid, vahetaksid nende üksused välja teisejärgulistes kohtades, nagu seesama Mali, et Prantsusmaa saaks oma relvajõudude üksused koondada ja suunata julgeoleku põhiprobleemi lahendamisele, ilmselt siis võitlema ISIS-ega.

19:13 Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, palun!

19:13 Martin Helme

Aitäh! Kui me teame, et tegemist on prantslaste sooviga saada abi mõnele oma missioonile, kas ei oleks siis mõistlikum oodata, kuni see missioon konkretiseerub, ja siis anda tuge sellele konkreetsele missioonile? Praegu me räägime blankovekslist, kaitseministri praktiliselt ainuotsusest saata 50 Eesti sõdurit siis, kui on vaja, sinna, kuhu on vaja.

19:14 Ants Laaneots

Ma tahan veel kord juhtida teie tähelepanu sellele, et me leidsime uues riigikaitseaduses, mis jõustub 1. jaanuarist, probleeme juhtimise ja otsuste langetamise reguleerimisel. Me praegu keskendume sellele, et parandada neid kohti, mis meie arvates on kas ebaselged või ebasobivad. Otsustamisel, kes kuhu läheb, peab jäme ots olema ikkagi Riigikogu käes. Selle tõttu ongi meil ettepanek teine lugemine katkestada.

19:14 Esimees Eiki Nestor

Mati Raidma, palun!

19:14 Mati Raidma

Aitäh! Kas ma saan õigesti aru, et eelnõuga ei minda edasi niikaua, kuni riigikaitseaduse parandus on teoks saanud ja siin vastu võetud?

19:15 Ants Laaneots

Kuna aasta lõpuni on jäänud ainult mõned päevad, siis ma kardan küll, et me ei jõua selle aasta jooksul midagi lõplikult lahendada.

19:15 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

19:15 Peeter Ernits

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud kindral! Ettepanek praegu aeg selle blankoveksli asjas maha võtta on minu meelest suurepärane. Aga kas see Süüria variant on veel põhimõtteliselt laual?

19:15 Ants Laaneots

Aitäh! Ma tulen just USA-st Washingtonist. Üleeile pidas USA president programmilise kõne. Ta kinnitas, et Ameerika Ühendriigid ei astu mitte mingil juhul koalitsiooni Venemaaga. Kui Ameerika Ühendriigid ei astu koalitsiooni Venemaaga, siis see tähendab, et ka NATO-l, rääkimata Euroopa Liidust, ilmselt Venemaaga mingit koalitsiooni ei tule. Kui me lahendame selle küsimuse õiguslikult ja võtame selle otsuse vastu kas jaanuaris või millalgi hiljem, siis minul puudub küll hirm, et see võiks tähendada üksuse Süüriasse saatmist.

19:16 Esimees Eiki Nestor

Artur Talvik, palun!

19:16 Artur Talvik

Hea esimees! Hea ettekandja! Te ütlesite, et muudatusettepanekuid on vaja teha eelnõu 135 kohta. Aga mulle jäi arusaamatuks, kas enne seda võetakse käsile riigikaitseaduse § 34 ja alles siis hakatakse muudatusettepanekuid tegema. Kuidas see järjekord on?

19:17 Ants Laaneots

Suur tänu küsimuse eest! Ilmselt te kuulasite halvasti. Minu ettekande sisu oli selles, et me peame kõigepealt üle vaatama riigikaitseaduse § 34, seda parandama, täpsustama, panema n-ö juhtimisvahetused paika ja alles pärast seda saame hakata lahendama muid küsimusi.

19:17 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

19:17 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Ma jätkan eelmist küsimust. Kui sa oma kogemuse põhjal otsustad ja tänast maailmakaarti vaatad, kuhu need 50 poissi võiksid sinu arvates minna, kui Süüria välja langeb?

19:17 Ants Laaneots

Ma ei ole oraakel või selgeltnägija, ma ei oska seda öelda. Aga veel kord rõhutan, et meie poole on ametlikult pöördunud üks meie euroliidu sõpradest, suurriik Prantsusmaa. Mina pean praegu küll kõige tõenäolisemaks seda, et me toetame neid ega tegutse Süürias.

19:17 Esimees Eiki Nestor

Enn Eesmaa, palun!

19:18 Enn Eesmaa

Suur aitäh! Austatud kõneleja! Sa oled rääkinud, et tuleb veel väga palju teha ja muuta. Seadus rakendub pärast 1. jaanuari. Kas sellele mõeldes ei ole muudatusettepanekute esitamise tähtaeg, mis on 23. detsember, liiga varane?

19:18 Ants Laaneots

Me vähemalt loodame selleks ajaks hakkama saada. Ma pean silmas riigikaitsekomisjoni.

19:18 Esimees Eiki Nestor

Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, Ants Laaneots! Avan läbirääkimised. Sõnavõtusoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 135 teine lugemine katkestada. Määrان muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 23. detsembri kell 13.

19. 19:19 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamissmissioonil Afganistanis" eelnõu (136 OE) teine lugemine

19:19 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamissmissioonil Afganistanis" eelnõu 136 teine lugemine. Komisjoni ettekandja on Marianne Mikko. Palun!

19:19 Marianne Mikko

Austatud Riigikogu istungi juhataja! Head kolleegid! Arutluse all oleva eelnõu esimene lugemine lõpetati k.a 18. novembril. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma istungil esmaspäeval, 7. detsembril. Eelnõuga on seotud ka riigikaitsekomisjoni väljasõiduistung Kaitseväge peastaapi teisipäeval, 8. detsembril. Me saime ülevaate sellest, mis toimub piirkondades, kus toimuvad Eesti Kaitseväge osalusega rahvusvahelised missioonid, ning Kaitseväge tegevväelaste ettevalmistustest NATO juhitava Afganistani väljaõppe- ja nõustamissmissioonil RSM (inglise keeles *Resolute Support Mission*) osalemise jätkamiseks.

Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 2. detsembril kell 17.15 väljastpoolt riigikaitsekomisjoni muudatusettepanekuid ei esitatud. Ainsa muudatusettepaneku esitas juhtivkomisjonina riigikaitsekomisjon. Tegemist on eelnõu punkti 1 kohta käiva täpsustava muudatusega. Nimelt annab kuni selle aasta lõpuni kehtiv Riigikogu 2014. aasta 11. detsembri otsus RSM-il osalemiseks mandaadi kuni 25-le Eesti Kaitseväge tegevväelasele, käesolevas Riigikogu otsuse eelnõus, millega pikendatakse eelnimetatud 2014. aasta Riigikogu otsust, antakse aga mandaat kuni kuuele tegevväelasele. Seetõttu pidas riigikaitsekomisjon vajalikuks Riigikogu otsuse eelnõus täpsustada, et Afganistani missiooni pikendamise korral vähendatakse tegevväelaste arvu kuni kuueni.

Riigikaitsekomisjon tegi eelnõu punktis 2 ka ühe keelilise paranduse, vahetades kuupäevaafraasis ära aastaarvu ja kuupäeva asukoha. See parandus on vastavuses eelnõu punktis 1 sätestatud kuupäevade ja aastaarvude paigutusega ning kooskõlas normitehnika nõuetega.

RSM-i jätkumine ja Afganistani toetamine on mõistagi oluline, et säilitada 2001. aastast siiani saavutatud edusamme. Sellel NATO missioonil osaledes täidab Eesti oma NATO-liikmesusest tulenevaid kohustusi. Märgin, et tegemist on väljaõppe- ja nõustamissmissiooniga. Demineerijate ülesanne on välja õpetada Afganistani riiklikke julgeolekujõudusid. Eesti panustab praegu sellesse neljaliikmelise demineerimisüksusega raamriigi Saksamaa juhtimisel Põhja-Afganistani regioonis.

Riigikaitsekomisjon kiitis 7. detsembri istungil konsensuslikult heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja. Lisaks otsustas komisjon konsensuslikult teha pärast muudatusettepanekute läbivaatamist Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada. Tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 109, teeme ettepaneku panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta. Tänan!

19:23 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Marianne Mikko! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 136 lõpphääletusele.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamissmissioonil Afganistanis" eelnõu 136. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Otsuse eelnõu 136 otsusena vastuvõtmise poolt oli 68 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi ja erapooletuks jäi 1. Riigikogu otsus "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamissmissioonil Afganistanis" on vastu võetud.

20. 19:25 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu (137 OE) teine lugemine

19:25 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu 137. Teie ees on ettekandjana riigikaitsekomisjoni esimees Marko Mihkelson. Palun!

19:25 Marko Mihkelson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne tänasele teisele lugemisele esitamist oma istungil 7. detsembril ning kiitis konsensuslikult heaks eelnõu teise lugemise teksti ja ka seletuskirja. Muudatusettepanekute esitamise tähtjaks, milleks oli 2. detsember, ei esitatud eelnõu kohta ühtegi muudatusettepanekut. Eelnõus on tehtud muudatusi. Need on keelelised ja eelnõu sisu ei ole muudetud. Riigikaitsekomisjon otsustas 7. detsembri istungil konsensuslikult teha ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada. Tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, tegi komisjon ettepaneku panna eelnõu lõpphääletusele ning Riigikogu otsusena vastu võtta.

19:26 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Riigikaitsekomisjoni ettepanek on panna eelnõu 137 lõpphääletusele.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu 137. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 137 otsusena vastuvõtmise poolt oli 63 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Riigikogu otsus "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" on vastu võetud.

21. 19:28 Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamissmissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu (138 OE) teine lugemine

19:28 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamissmissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu 138 teine lugemine. Komisjoni ettekandja on Mart Helme. Palun!

19:29 Mart Helme

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Käesoleva eelnõu esimene lugemine lõpetati 18. novembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 2. detsember. Ühtegi

muudatusettepanekut ei laekunud. Komisjon arutas eelnõu teise lugemise eel oma seisukohti 7. detsembri istungil ja kiitis konsensuslikult heaks teise lugemise teksti ja seletuskirja. Komisjon tegi istungil eelnõu punktis 2 ühe keelelise paranduse: fraas "1. jaanuaril 2016. aastal" asendati fraasiga "2016. aasta 1. jaanuaril". Parandus ühildub eelnõu punktis 1 kasutatud sõnastusega ja vastab normitehnika nõuetele.

Eelnõuga on seotud ka riigikaitsekomisjoni väljasõiduistung Kaitseväe peastaapi 8. detsembril. Saime seal ülevaate, mis toimub piirkondades, kus tegutsevad Eesti Kaitseväe osalusega rahvusvahelised missioonid, ning ettevalmistustest UNTSO (inglise keeles *United Nations Truce Supervision Organization*) missiooni jätkamiseks. Sõjalise vaatlusmissiooni UNTSO aluseks on ÜRO Julgeolekunõukogu 1948. aasta resolutsioon nr 50. Eesti kaitsevälased osalevad missioonil vaatlujate ja staabiohvitseridena juba aastast 1997. Järgmisel aastal mehitavad Eesti kaitsevälased UNTSO missioonil staabiohvitseride ja vanemstaabiohvitseride ametikohti. Missioon on puhtakujuline ÜRO nn sinikiivrite vaatlusmissioon. Eesti aitab sel moel kaasa rahu saavutamisele ja hoidmisele kriisipiirkondades.

Riigikaitsekomisjon otsustas 11. novembri istungil konsensuslega, et kui eelnõu esimene lugemine lõpetatakse, saadetakse eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 9. detsembriks, s.o tänaseks. Riigikaitsekomisjon otsustas 7. detsembri istungil konsensuslikult teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada, panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta.

19:31 Esimees Eiki Nestor

Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Mart Helme! Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni otsus on panna eelnõu 138 lõpphääletusele.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu 138. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 138 otsusena vastuvõtmise poolt oli 59 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Riigikogu otsus "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" on vastu võetud.

22. 19:33 Riigikogu otsuse "Riigi 2014. aasta majandusaasta koondaruande kinnitamine" eelnõu (85 OE) teine lugemine

19:33 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Riigi 2014. aasta majandusaasta koondaruande kinnitamine" eelnõu 85 teine lugemine. Komisjoni ettekandja on rahanduskomisjoni esimees Remo Holsmer. Palun!

19:33 Remo Holsmer

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Eelnõu kohta 4. novembril kella 16-ks muudatusettepanekuid ei laekunud. Rahanduskomisjoni konsensuslik ettepanek on teine lugemine lõpetada ja panna eelnõu lõpphääletusele. Täna tähelepanu eest!

19:34 Esimees Eiki Nestor

Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Avan läbirääkimised. Keegi ei taha rääkida. Komisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Riigi 2014. aasta majandusaasta koondaruande kinnitamine" eelnõu 85. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 85 otsusena vastuvõtmise poolt oli 53 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi ja erapooletuks jäi 5. Riigikogu otsus "Riigi 2014. aasta majandusaasta koondaruande kinnitamine" on vastu võetud.

23. 19:35 Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu (82 SE) teine lugemine

19:35 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud veeseaduse muutmise seaduse eelnõu 82 teine lugemine. Komisjoni ettekandja Meelis Mälberg, palun!

19:35 Meelis Mälberg

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu 82 eesmärk on ajakohastada veeseaduses olevaid väetamise kohta käivaid sätteid selliselt, et oleks tagatud veekeskonna parim kaitse. Lisaks on eelnõu eesmärk lahendada Euroopa Komisjoni rikkumismenetluse algatamise aluseks olnud probleemid.

Vabariigi Valitsus algatas selle eelnõu 14. septembril 2015. Esimene lugemine lõpetati 14. oktoobril 2015. Tähtjaks esitati eelnõu kohta 16 muudatusettepanekut, millest neli olid identsed ja mis liideti. Lisaks esitas neli ettepanekut keskkonnakomisjon.

Kahe lugemise vahel käsitles komisjon eelnõu 82 oma istungil 10. novembril ja 23. novembril.

10. novembri istungil tutvustasid komisjoni liikmetele oma seisukohti Eesti Põllumeeste Keskliidu, Järvamaa Põllumeeste Liidu, OÜ Kehtna Mõis ja Eestimaa Talupidajate Keskliidu esindajad ning Riigikogu liikmed Martin Repinski ja Artur Talvik. 23. novembril toimunud istungil osalesid Keskkonnaministeeriumi ja Maaeluministeeriumi esindajad, kes selgitasid ministeeriumide seisukohti eelnõu muudatusettepanekute suhtes.

Esimesel lugemisel ütlesin siinsamas puldis, et paljud probleemid ja küsimused on juba enne eelnõu menetlemist Riigikogus lahenduse saanud. Alles olid siis jäänud erimeelsused sõnniku ja väetise põllule laotamise kuupäevades, samuti väetiste lubatud piirnormide küsimuses. Lahendust polnud ka siseveekogude kallastel loomade karjatamise probleemil.

Kuupäevade kohta tuleb osapooli rahuldav muudatus komisjoni kolmandast ja viiendast muudatusettepanekust. Komisjoni muudatusettepanekute kohaselt asendatakse mineraalsete lämmastikväetiste ja vedelsõnniku laotamise keeld 15. oktoobrist kuni 12. märtsini keeluga 1. novembrist kuni 20. märtsini. Samas jäetakse Keskkonnaametile õigus ja võimalus hinnata ilmastikutingimusi ning vajaduse korral teha otsus väetamistöõde lõpetamiseks 15. oktoobril.

Muudatusettepanek vähendab administratiivset koormust ja võimaldab põllumeestel korraldada oma tööd paindlikumalt.

Mitmed muudatusettepanekud nägid ette lämmastiku ja fosfori piirnormide muutmist.

Keskkonnaministeeriumi esindajad selgitasid komisjonis veel kord, mis on eelnõus pakutud piirnormide mõte, miks neid rakendatakse ja miks ministeerium neid muudatusettepanekuid ei toeta.

Siseveekogude kallastel loomade karjatamise mõjude selgitamiseks on Keskkonnaministeerium tellinud analüüsi. Peale selle töö valmimist arutelud jätkuvad. Ministeeriumi esindajad on lubanud juba järgmise aasta esimeses kvartalis olla komisjonis tagasi ning siis saab komisjon otsuste juurde minna.

Peale eelmainitud probleemide käsitlesid muudatusettepanekud eelkõige väiketootjate sõnnikukäitlusega seotud murekohti. Komisjon leidis üksmeelselt, et suuremat osa ettepanekutest ei saa toetada, küll aga üks komisjoni muudatusettepanek seda probleemi käsitleb ja lahendab. Ühte muudatusettepanekut ei saanud käsitleda sellepärast, et see oli kehtiva seadusega identne ehk ei olnud selge, mis on selle muudatusettepaneku mõte.

Peale põhjalikku arutelu hääletas komisjon kõik muudatusettepanekud läbi. Kõik hääletustulemused olid konsensuslikud.

Seejärel tegi komisjon menetluslikud otsused. Olgu ette öeldud, et ka kõik need hääletustulemused olid konsensuslikud. Esiteks teeme ettepaneku saata eelnõu 82 Riigikogu täiskogu päevakorda 9. detsembriks 2015. Teiseks teeme ettepaneku eelnõu 82 teine lugemine lõpetada. Kolmandaks, kui eelnõu teine lugemine täna lõpetatakse, on meil ettepanek saata eelnõu 82 kolmandaks lugemiseks Riigikogu päevakorda 16. detsembriks. Neljandaks teeme ettepaneku panna eelnõu 82 lõpphääletusele. Aitäh!

19:41 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Artur Talvik, palun!

19:41 Artur Talvik

Hea eesistuja! Hea ettekandja! Kui ma käisin muudatusettepanekuid tegemas, siis lubati, et sügavallapanusõnnikust tehakse teaduslik uurimus. Kas see uurimus tehti enne nende otsuste tegemist? Küsimuse teine pool on natuke isiklik. Kas ka teie olite sügavallapanusõnniku lauda kõrvale ladustamise vastu põhjusel, et teie naabrimees, kellel on laut künka peal, reostab järve, mille kaldal te elate?

19:42 Meelis Mälberg

Aitäh! Minu teada sellist analüüsi, millele te viitate, ei ole tehtud. Ma ei mäleta ja ka protokollist ei selgu, et seda oleks lubatud teha. Aga üks muudatusettepanek, mille tegi komisjon, küll käsitleb sügavallapanu ladustamist lautades. Me muutsime sõnastust natukene selgemaks. Ka varem ei ole eeldatud, et need, kellel see sõnnik, sügavallapanu, mahub ära lauta, peaksid tegema veel kuskile kõrvale eraldi hoidla.

19:42 Esimees Eiki Nestor

Martin Repinski, palun!

19:42 Martin Repinski

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Kui me arutasime neid muudatusettepanekuid komisjonis, siis mitu korda kuulsime, kui ministriumide esindajad näiteks ütlesid, et see seadus vajab veel analüüsimist ja mõne muudatusettepaneku võiks isegi vastu võtta, aga lihtsalt ei ole olnud piisavalt aega, seda teemat on vaja edasi uurida ja analüüsida, ning see seadus ei ole lõplik, seda muudetakse tulevikus niikuinii. Kas on mõistlik vastu võtta selliseid seadusi, mida ei ole lõpuni analüüsitud? Võib-olla tasuks natuke oodata, teha töö lõpuni korralikult ära ja alles siis seadus vastu võtta.

19:43 Meelis Mälberg

Aitäh! Nagu ma alguses viitasin, see eelnõu on tingitud ka ühest rikkumismenetlusest, mis praegu käib. Me saame selle eelnõuga paljud asjad ära lahendada ja loodetavasti see rikkumismenetlus, mis on Eesti vastu algatatud, lõpetatakse. Küll aga on teil õigus selles, et veeseadust menetletakse edasi. Mis puudutab karjatamist siseveekogude kallastel, siis selle kohta on tõesti ju analüüs tegemisel. Ministriumide esindajad on lubanud, et see peaks aasta lõpuks ehk kohe-kohe valmima ja juba järgmise aasta esimeses kvartalis on nad tagasi komisjonis, kus saavad seda tutvustada. Siis saab edasi minna ning otsustada, mida siseveekogude kallastel loomade karjatamisega teha.

19:44 Esimees Eiki Nestor

Artur Talvik, palun!

19:44 Artur Talvik

Aitäh, eesistuja! Ettekandja, mul on täpsustav küsimus. Kas see siseveekogude ääres karjatamise punkt jäi praegu üldse käsitlemata ja seda hakatakse eraldi käsitlema peale seda, kui see teaduslik uurimus on valmis, või jäi see praegu mingil moel eelnõusse ikkagi sisse?

19:44 Meelis Mälberg

Aitäh küsimuse eest! Te olete asjast õigesti aru saanud. Seda muudatusettepanekut komisjon üksmeelselt ei toetanud ja see punkt tuleb tagasi komisjoni, kui analüüsi tulemused on selgunud ja me saame nende tulemuste põhjal teha otsuse. Tasuks aga lisada, et kehtiva seaduse alusel ei tohiks karjatada ei siseveekogude kallastel ega ka mererannikul. Eelnõuga muutub mererannikul karjatamine seaduslikuks, võib nii öelda.

19:45 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Meelis Mälberg! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun, Siret Kotka!

19:45 Siret Kotka

Hea istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Täna me räägime siin veeseadusest, mille eesmärk on väga üllas – kaitsta põhjavett. Ma arvan, et siin saalis ei ole mitte kedagi, kes ei sooviks meie veekeskonda hoida, kuid läbi ajaloo on Eestimaa majanduse arengus olnud määrava tähtsusega just põllumehed. Põllumajandus on ikka andnud meie inimestele tööd ja leiba. Põllumehed on Maarjamaad hoidnud ja kaitsnud ning seisnud meie elukeskkonna terviklikkuse eest. Nüüd aga käsitletakse veeseaduse kontekstis põllumeest veereostuse allikana, sest loomad teevad sõnnikut.

Arutatava veeseadusega piiritletakse sõnniku ladustamist põldudel, lühendatakse nii ladustamise aega sügisel kui ka laotatava sõnniku hulka. Kui aga me vaatame Põllumajandusuuringute Keskuses väljaantud "Väetamise ABC-d", siis näeme, et väga paljud põllukultuurid vajaksid rohkem fosforit ja lämmastikku ehk nad vajaksid märksa rohkem orgaanilist väetist, kui praegune veeseadus võimaldab. Kui vaadata erinevate põllumajandusettevõtete mullaproove, siis on näha, kuidas aastast aastasse mullast võetakse rohkem, kui sinna tagasi antakse. Edukaks põllukultuuride kasvatamiseks aga tuleb mulda samapalju tagasi anda, kui sealt on võetud. Meie põllumehed tahavad toota niisama palju kui teised Euroopa põllumehed ja olla konkurentsivõimelised, seetõttu ei ole mõistlik veeseadusega kitsendada nende põllumeeste võimalusi, kes tahavad ja suudavad toota.

Arusaamatu on väide, et kui mõni põllumees vajab rohkem väetist oma põllule, siis ärgu ta kasutagu selleks laudas olevat sõnnikut, vaid mingi poodi ja ostku mineraalväetist juurde. Miks me läheme seda teed, et eelistame looduslikule väetisele kalleid kunstlikke väetisi? Täiesti arusaamatu. Samuti ei tohi unustada, et tahesõnnik ja vedelsõnnik ehk läga on absoluutselt erinevad asjad ja kardinaalselt erineva mõjuga keskkonnale. Seepärast tuleb neid ka käsitleda erinevalt. Näiteks on arusaamatu, miks peab mahetootja, kelle loomad elavad sügavallapanu peal, mida vahetatakse kord kaheksa kuu jooksul, ehitama sõnnikuhoidla. Kaheksa kuu jooksul toimuvad kõik vajalikud looduslikud protsessid, mille tulemusena tahesõnnik ei ole loodusele ohtlikum kui lehehunnik meie aedades.

Eesti kliima on viimastel aastatel olnud väga muutlik. Mõnel aastal võib detsembrikuus olla juba lumi maas, kuid täna on selle asemel hoopis vihm. Ka veeseaduses olevad normid peaksid olema tunduvalt paindlikumad, et luua meie keskkonna ja põllumajanduse vahel parem tasakaal.

Lõpetuseks tahan öelda, et, jah, võrreldes kevadel arutlusel olnuga on veeseaduses tehtud olulisi parandusi, kuid on veel mitmeid tähtsaid punkte, millest ma eelnevalt kõnelesin ja milles tuleks selgus luua. Põllumeeste katusorganisatsioonid on avaldanud muret veeseaduse liiga kiirustades vastuvõtmise pärast. Seetõttu ütlen ma teile: võtame aja maha ja teeme korraliku seaduse. Keskerakonna fraktsioon teeb ettepaneku veeseaduse muutmise seaduse eelnõu teine lugemine katkestada. Aitäh!

19:50 Esimees Eiki Nestor

Artur Talvik, palun!

19:50 Artur Talvik

Hea eesistuja! Head kolleegid! Täna tahan teile rääkida sõnniku eri vormidest. Ma tahan teile rääkida lägast, ma tahan rääkida virtsast, tahesõnnikust ja sügavallapanusõnnikust. Just sügavallapanusõnnik on see, millest ma teile kõige rohkem tahan rääkida, sest tegemist on ühe väga traditsioonilise ja Eesti põllumajandusele väga omase viisiga sõnnikut ladustada. Aga nüüd meil on veeseaduse eelnõu, mis ütleb, et see väga traditsiooniline sõnniku ladustamise viis on ohtlik. Me ajalooost teame, et Eesti ajal oli koduloomi või neid loomi, kes sõnnikut teevad, vähemalt kolm korda rohkem kui tänasel päeval ja siis ladustati kogu sõnnik sügavallapanusõnniku meetodil või tehnoloogial, nagu ametnikud ütlevad.

Millegipärast siis veekogud ei kasvanud kinni, aga täna, kui me kasutame kunstväetist, need kasvavad kinni, kuid meie hakkame reguleerima seda, kuidas sügavallapanusõnnikuga ümber käia. Sellega teeme tegelikult järjekordse totra vea, kusjuures halvendame järjekordselt ka väiksemate ja keskmiste loomapidajate võimalusi, teeme nende elu raskemaks.

Mul on üleskutse teile, kallid kolleegid! Mõeldes sügavallapanusõnniku tehnoloogia peale, selle traditsioonilise tehnoloogia peale, ja selle peale, et seda tahetakse nüüd väga korralikult piirata, hääletagem selle poolt, et eelnõu lugemine katkestataks. Aitäh!

19:53 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, palun!

19:53 Mart Helme

Lugupeetud eesistuja! Lugupeetud saal! Ma tahan toetada Artur Talvikut ja öelda midagi, mis on võib-olla paljudele üllatuseks. Ka mina olen oma varasemas elus olnud tegevpõllumees ja võin kinnitada, et sõnnik on ülimalt väärtuslik, vajalik ja perspektiivne väetiseallikas tänapäevalgi.

Me oleme viimase 25 aasta jooksul muutunud kuidagi üha rohkem selliseks rahvaks, kes arvab, et piima saabki poest ja leiba saab ka poest, ja kui meil endal seda ei ole, küll siis Euroopa annab. Ei maksa arvata, et kõik, mis Euroopast tuleb, on hea. See kehtib nii mõnegi direktiivi kohta. See kehtib ka selle kohta, et tihedalt asustatud Lääne-Euroopas võib olla ettekujutus, et jaa, tõepoolest, sõnnik on hirmus kahtlane asi, see reostab veekogud ja põhjaveekogud, mida me kurname. Eesti on ülimalt hõredalt asustatud. Eesti põllumajandus on sisuliselt ainult riismed, mis on järele jäänud sellest suurpõllumajandusest, mis siin oli 25–30 aastat tagasi. Meil ei ole vaja järele teha niisugust asja, mida tehakse kusagil Saksamaal, või veel enam, Hollandis, kus kiviga visata ei saa, sest mõni kasvuhoone saab kohe viga. Meil on natuke teine olukord. Võtame nüüd lõdvalt! Ärgem tormakem vastu võtma seadust, mille teatud seisukohti alles uuritakse. No uurime enne ära ja võtame alles siis seaduse vastu. Meie fraktsioon toetab selle eelnõu lugemise katkestamist, et eelnõu juurde tagasi tulla siis, kui uurimused on valmis.

Lõpetuseks üks lugu, mida mu isa armastas rääkida. Kevadisel põllutööde ajal laotab eesti mats sõnnikut ja mööda teed tuleb õigeusklike protsessioon, paludes jumalalt head saaki. Mats vaatab seda protsessiooni ja ütleb: "Jumal on hea, aga sitt on parem."

19:56 Esimees Eiki Nestor

Rainer Vakra, palun!

19:56 Rainer Vakra

Austatud juhataja! Head kolleegid! Vaadates seda, mis nüüd siin saalis on lahti läinud, tundub, et vastab tõele, et kolmes valdkonnas on kõik Eesti inimesed spetsialistid. Need valdkonnad on arhitektuur, meditsiin ja sõnnikumajandus. Eelnevaid sõnavõtte kuulates sain ma aru, et on suur kihk ja tahe teha huumorit, aga tegelikult võiks siin saalis, isegi kui teemaks on sõnnik mis tahes vormis, olgu see siis läga või sügavallapanusõnnik, rääkida ikkagi faktidest.

Aasta tagasi oli Maaeluministeriumil selle seaduse kontekstis 46 etteheidet ja parandust. Kõik, kes on komisjoni töös sisuliselt kaasa löönud, teavad, et kõikides punktides jõuti kompromissile. Ka komisjon ise toetas kõiki ettepanekuid konsensuslikult, ei olnud ühtegi vastuhäält.

Teiseks, väide, et peab ehitama lauda kõrvale sõnnikuhoidla, on lihtsalt vale. Muudatusettepanek nr 10 ütleb väga selgelt: "Loomapidamishoonel, kus kasutatakse (Nüüd tuleb Artur Talviku lemmiksõna. – R. V.) sügavallapanutehnoloogiat ja mis mahutab käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud [kaheksa kuu] sõnnikukoguse, ei pea sõnnikuhoidlat olema." Selle punkti sõnastas komisjon üheselt ja arusaadavalt. Kuna meile tundus, et see punkt ka varem tekitas erinevaid arusaamu, siis me tegime selle puust ja punaselt: ei pea sõnnikuhoidlat olema, kui kaheksa kuu sõnnik mahub lauta ära. Lihtne, talupoeglik ja arusaadav lähenemisviis.

Mis puudutab vee ääres karjatamist, siis tuletan meelde kõigile, kes nuppu hakkavad vajutama, et praegu on kõikide veekogude ääres, olgu mere, järve või jõe ääres karjatamine tegelikult keelatud, lubatud on see ainult looduskaitsealadel. Kuna tõepoolest puudub lõplik uuring siseveekogude kohta, astume me eelnõuga põllumeestele 50% vastu ja lubame karjatada mere ääres. Kui me seda ei teeks, oleks ka see tegemata. Kohtudes põllumeeste esindajatega, leppisime kokku, et teeme pool sammu ära, me ei arva seda punkti seadusest täielikult välja. See oli ka üks variant, mitte üldse selle küsimusega tegelda. Konsensuslikult otsustati, et mõistlik oleks see asi lahendada, minna sellega igal juhul edasi ja uuel aastal tulla tagasi siseveekogude juurde.

Nii et mina julgen küll öelda kõigile, kes hoolivad Eesti põllumajandusest ja puhtast veest, et nad võivad julgelt seda seaduseelnõu toetada. Lisaks ütlen ära selle, et ka veeseaduses on kirjas, et kui on üle 50 elaniku ühes kohas, siis on vaja kanalisatsiooni ja tsentraalset veepuhastust. Sama kehtib ka loomapidamises. Kui on selline kontsentratsioon, mis vajab mõtestatud tegevust, siis tuleb nii teha ja sõnnikuhoidlad ehitada. Kui aga kaheksa kuu sõnnik lauta mahub, siis jõudu kõigile põllumeestele selle sõnniku laudast otse põllule vedamiseks! Edu ja jõudu kõigile! Aitäh!

20:00 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole. Lõpetan läbirääkimised. Meil on vaja läbi vaadata muudatusettepanekud, mida on kokku 16. Esimese on esitanud Artur Talvik, komisjon on jätnud arvestamata. Teise on esitanud Martin Repinski, komisjon on jätnud arvestamata. Kolmanda on esitanud keskkonnakomisjon, täielikult arvestatud. Neljas on samamoodi keskkonnakomisjonilt, täielikult arvestatud. Viies on keskkonnakomisjonilt, täielikult arvestatud. Kuues on Keskerakonna fraktsioonilt, jäetud arvestamata. Seitsmenda on esitanud Artur Talvik, jäetud arvestamata. Kaheksanda on esitanud Martin Repinski, jäetud arvestamata. Üheksanda on esitanud Artur Talvik, jäetud arvestamata. Kümnes on keskkonnakomisjonilt, täielikult arvestatud. 11. muudatusettepaneku on esitanud Artur Talvik ja Martin Repinski, jäetud arvestamata. 12. muudatusettepaneku on esitanud Artur Talvik ja Martin Repinski, jäetud arvestamata. 13. muudatusettepanek on Artur Talviku ja Martin Repinski esitatud, jäetud arvestamata. 14. muudatusettepaneku on esitanud Artur Talvik ja Martin Repinski, jäetud arvestamata. 15. muudatusettepaneku on esitanud Martin Repinski, jäetud arvestamata. 16. muudatusettepaneku on esitanud Artur Talvik, jäetud arvestamata. Muudatusettepanekud on läbi vaadatud. Komisjoni otsus on eelnõu 82 teine lugemine lõpetada. Keskerakonna fraktsioon on teinud ettepaneku selle eelnõu teine lugemine katkestada. Seda me hääletame.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Eesti Keskerakonna fraktsiooni ettepaneku veeseaduse muutmise seaduse eelnõu 82 teine lugemine katkestada. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt oli 28 Riigikogu liiget, vastu oli 45, erapooletuks jäi 1. Ettepanek ei leidnud toetust. Eelnõu 82 teine lugemine on lõpetatud.

24. 20:04 Euroopa Liidu liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (117 SE) teine lugemine

20:05 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa Liidu liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 117 teine lugemine. Komisjoni ettekandja on Mihkel Raud. Palun!

20:05 Mihkel Raud

Austatud härra spiiker! Armsad kolleegid! Vabariigi Valitsus algatas Euroopa Liidu liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 117 oma istungil 2015. aasta 26. oktoobril. Eelnõuga võetakse Eesti õigusesse üle Euroopa Liidu kultuuriväärtuste parema kaitse direktiiv. Muudatustega tugevdatakse liikmesriikide keskasutuste halduskoostööd ning võetakse kasutusele siseturu teabesüsteem, samuti pikendatakse kultuuriväärtuse omaniku või valdaja vastu tagastamisnõude esitamise tähtaega. Hüvitise maksmine kultuuriväärtuse omanikule või valdajale seotakse hoolsuskohustuse tõendamisega. Muudatustega laiendatakse kultuuriväärtuse mõistet. Regulatsioon puudutab kultuuriväärtuse tagastamist olukorras, kus liikmesriigi territooriumilt avastatakse kultuuriväärtus, mille sinna toimetamine eeldab luba, mida ei ole aga antud. Seaduseelnõu esimene lugemine toimus mäletatavasti 10. novembril s.a ning muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 20. november kell 16. Riigikogu liikmed, fraktsioonid ega komisjonid muudatusettepanekuid ei esitanud. Kultuurikomisjon arutas eelnõu teiseks lugemiseks ettevalmistamist 24. novembri istungil. Eelnõu esimene lugemine ja selle ettevalmistamine oli komisjoni liikmete arvates olnud piisavalt põhjalik, mistõttu komisjon ei soovinud arutelu uuesti avada. 24. novembril otsustas kultuurikomisjon saata eelnõu 117 teisele lugemisele Riigikogu täiskogusse 9. detsembriks ettepanekuga teine lugemine lõpetada. Otsused olid kiired ja konsensuslikud. Ma tänan teid!

20:07 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Komisjoni ettepanekul on eelnõu 117 teine lugemine lõpetatud.

25. 20:07 Tagatisfondi seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (119 SE) teine lugemine

20:07 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud Tagatisfondi seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 119 teine lugemine. Komisjoni ettekandja Aivar Sõerd, palun!

20:07 Aivar Sõerd

Austatud esimees! Head kolleegid! Vabariigi Valitsuse 26. oktoobril 2015 algatatud eelnõu esimene lugemine toimus siin saalis 18. novembril. Tagatisfondi seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eesmärk on, ma ütlen lühidalt üle, parandada hoiustajate kindlustunnet, suurendades hoiuste kaitse ulatust pankade võimaliku maksejõuetuse korral.

Lühidalt räägin sellest, mida see eelnõu reguleerib. Ka edaspidi tagatakse hoius koos intressidega kuni 100 000 euro ulatuses iga hoiustaja kohta ühes pangas. See põhimõte ei muutu. Uuendusena tagatakse aga füüsilisele isikule kinnisvara müügist saadud raha lisaks kuni 50 000 euro ulatuses kuue kuu jooksul pärast ostu-müügitehingu eest raha laekumist. Täpsustatakse hoiuse mõistet, et oleks üheselt selge, millised hoiused tuleb tagada ja millised mitte. Krediidiasutuse maksejõuetuse korral lühendatakse hoiustajatele hüvitise maksmise tähtaega senisest 20 tööpäevast 7 tööpäevani. Täpsustatakse isikute ringi, kelle hoiused tuleb tagada. Hoiuste tagamise osafondi rahastamine ehk osamakse tasumine pankade poolt pannakse sõltuvusse pankade riskisusest. Sätestatakse, millisel kujul ja mis vormis tuleb hoiustajatele anda teavet hoiuste tagamise kohta. Samuti reguleeritakse Tagatisfondi koostööd teiste riikide hoiuste tagamise skeemidega.

Peale esimest lugemist arutas rahanduskomisjon eelnõu oma 26. novembri ja 8. detsembri istungil. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, mis oli 2. detsembril, laekus Riigikogust üks ettepanek ja komisjon tegi Rahandusministeeriumi ettepanekul konsensuslikult kolm muudatust, mis olid välja töötatud koostöös turuosaliste, Finantsinspektsiooni ja Eesti Pangaga. Muudatusettepaneku nr 1 esitas siinkõneleja. Selle sisu on tõsta eelnõus sätestatud füüsilisele isikule kinnisvara müügist saadud raha tagamise piirmäär 50 000 eurolt 70 000 eurole. Eelnõu algatava esindaja toetas seda ettepanekut ja komisjon arvestas ettepanekut konsensuslikult. Muudatusettepanekuga nr 2 täpsustatakse volitusnormis Tagatisfondi hüvitiste määramise korra juurde rakendusakti andjat. Eesti Panga ettepanekul annab nimetatud akti vajaduse korral Rahandusministeerium, mitte enam Eesti Panga president. Muudatusettepanek nr 3 täpsustab finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses tuletistehingute lõpuleviimise korda olukorras, kus asjaga seotud pank on raskustesse sattunud. Muudatusettepanek nr 4 puudutab jõustumisnormi. Kui seadus tervikuna jõustub üldises korras, kümme päeva pärast avaldamist Riigi Teatajas, siis muudatusega jõustatakse üks säte esimesel võimalusel, st avaldamisele järgneval päeval. See säte puudutab krediidiandjate ja -vahendajate järelevalvetasude tasumise kohustust. Selle varasem jõustamine väldib segadusi tasude määramisel selle aasta lõpus ja tuleva aasta algul.

Eelnõu teist lugemist ettevalmistaval arutelul 26. novembril tehti üks menetluslik otsus teise lugemise aja kohta ja 8. detsembri istungil piirdus arutelu muudatusettepanekute käsitlemisega. Esimese muudatusettepaneku kohta tunti komisjonis huvi, kas on hinnatud kinnisvara müügist saadud summa täiendava tagamisega kaasnevat kulusid ja riske. Vastus oli, et täpset olukorda on raske hinnata. Tuleb vaadata, kui suur on pankrottide tõenäosus, kui paljudel juhtudel on müügist kuue kuu jooksul arvel kinnisvara eest saadud raha ja kuivõrd see ületab juba niigi tagatud 100 000 eurot.

Rahandusministeeriumi esindaja selgitas, et algul oligi nende ettepanek tagada füüsilise isiku poolt kinnisvara eest saadud summa suuremas ulatuses kui eelnõus sisalduv 50 000 eurot. Nad ütlesid, et kaalumisel oli isegi 150 000 eurot, aga nad jäid eelnõus siiski 50 000 juurde. Informatsiooniks veel seda, et Soomes on see piirmäär 100 000 eurot.

Muudatusettepanekut nr 3 arutades tunti huvi teiste riikide praktika vastu. Teatavasti lubab direktiiv kriisilahendusmenetluses oleva pangaga seotud tuletistehingud lõpule viia kahel moel. Esiteks, haldusorgani, meil Finantsinspektsiooni igakordse otsuse alusel. Teiseks, automaatselt lubatakse lõpule viia piiritletud tehingud. Enamasti on liikmesriigid valinud variandi 2, aga meil on eelnõus variant 1, kuna tehingu tegemisel ei ole võimalik tulemust ennustada, see sõltub Finantsinspektsiooni otsusest, seega mõjutab see prognoosimatu faktor negatiivselt välisinvestorite otsuseid, kas niisuguseid

tehinguid Eestis teha. Selle muudatusettepanekuga valitakse skeem 2 või skeem B, kus teatud tuletistehingud viiakse igal juhul lõpule.

Komisjoni ettepanek oli saata eelnõu päevakorda 9. detsembriks. Me teeme ettepaneku saata eelnõu kolmandale lugemisele, kui teine lugemine lõpetatakse, 16. detsembriks. Komisjoni ettepanek on eelnõu teine lugemine lõpetada. Täna tähelepanu eest!

20:14 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Lauri Luik, palun!

20:14 Lauri Luik

Aitäh, hea Riigikogu esimees! Austatud ettekandja! Kas te saaksite kahe lausega üle korrata, kuidas see seadus mulle kui lihtkodanikule kasulik on?

20:14 Aivar Sõerd

Esimehe selline asi ongi see uuendus, mida hoiuste tagamise süsteem praegu ette ei näe. Kui te näiteks müüte oma eluaseme ja raha laekub pank, aga pank läheb pankrotti, siis praegu te võite rahast ilma jääda, kuna tagatud on ainult hoiused. Eelnõu järgi tagatakse ka kinnisvara müügist laekunud raha 50 000 euro ulatuses ja muudatusettepaneku järgi 70 000 euro ulatuses. Aga seal on veel palju vajalikke asju. Hoiuse mõiste täpsustub. Oluline on ka aeg alates krediidasutuse maksejõuetuse või pankroti väljakuulutamise. Praeguse korra järgi hüvitatakse hoius 20 tööpäeva jooksul, aga kui see seadus jõustub, siis toimub see seitsme tööpäeva jooksul. Väga tähtis on ka see, et eelnõus sätestatakse, mis kujul ja vormis peab pank hakkama andma kliendile teavet hoiuste tagamise kohta. Praegu selliseid nõudeid ei ole. Muidugi on siin veel palju-palju muid asju, mis on vajalikud selleks, et hoiused oleksid tagatud.

20:16 Esimees Eiki Nestor

Heljo Pikhof, palun!

20:16 Heljo Pikhof

Aitäh! Minu küsimus on eluaseme eest saadud raha kohta. Kas on tehtud mingid uuringud? Kuidas te selle summa peale tulite? Korteriid ja majad on ju tavaliselt kallimad ja inimene saab ikkagi pügada. Ühe korteri hind võiks ikkagi olla selline summa, mis ei lähe kaduma.

20:16 Aivar Sõerd

See on väga asjakohane küsimus. Sellepärast ma selle muudatusettepaneku tegingi, et ka minu hinnangul katab see 50 000 eurot napilt keskmise korteri hinna. Eesti Panga enda statistika 2014. aasta kohta on selline, et keskmine korteri müügitehing on 59 000 eurot. Sealt tuligi ettepanek suurendada seda summat 70 000 euroni. Ma analüüsisin olukorda natukene laiemalt. Näiteks on Soomes see piirmäär 100 000 eurot. Soome kinnisvarahinnad on ka natuke kõrgemad. Ühesõnaga, tagatise summa võiks tõesti olla natuke suurem kui keskmise korteri hind, et see annaks kaitset ka nendele, kes on müünud maja.

20:18 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Aivar Sõerd! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eelnõu 119 kohta on esitatud neli muudatusettepanekut. Esimese esitas Aivar Sõerd, seda on täielikult arvestatud. Teine ettepanek on rahanduskomisjonilt, täielikult arvestatud. Kolmas on rahanduskomisjonilt, täielikult arvestatud. Neljas on samuti rahanduskomisjonilt, täielikult arvestatud. Eelnõu 119 teine lugemine on lõpetatud. Kohtume homme!

Istungi lõpp kell 20.18.